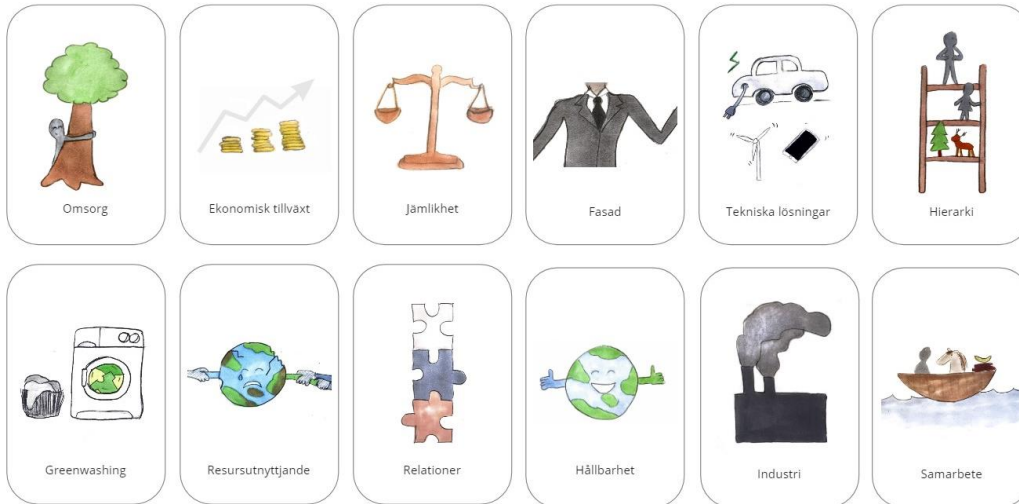

CHALMERS

Utveckling av illustrativa artefakter

Samtalsmaterial om maskulinitetsnormer inom hållbarhet

Examensarbete inom högskoleingenjörsprogrammet Design och produktutveckling

Jessica Holmberg
Cornelia Johansson

INSTITUTIONEN FÖR INDUSTRI- OCH MATERIALVETENSKAP

Avdelningen för Design & Human Factors

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Göteborg, 2021

www.chalmers.se

EXAMENSARBETE 2021

Utveckling av illustrativa artefakter - samtalsmaterial om maskulinitetsnormer inom hållbarhet

Examensarbete inom högskoleingenjörsprogrammet Design och produktutveckling

JESSICA HOLMBERG
CORNELIA JOHANSSON

HANDLEDARE OCH EXAMINATOR:
MARTIN HULTMAN

CHALMERS

Institutionen för Industri – och materialvetenskap

Avdelningen för Design and Human factors

CHALMERS TEKNISKA HÖGSKOLA

Göteborg, Sverige 2021

Utveckling av illustrativa artefakter

- samtalsmaterial om maskulinitetsnormer inom hållbarhet

© JESSICA HOLMBERG OCH CORNELIA JOHANSSON, 2021

Handledare och examinator: Martin Hultman, Institutionen Teknikens ekonomi och organisation, Chalmers Tekniska Högskola

Examensarbete IMSX20

Institutionen för industri- och materialvetenskap

Avdelningen för Design and Human factors

Chalmers tekniska högskola

412 96 Göteborg, Sweden

Telephone +46 31-772 1000

Omslag: Slutkonceptet. Författarnas egna bilder.

FÖRORD

Denna rapport är ett resultat av ett examensarbete på 15 hp på institutionen Industri- och materialvetenskap vid Chalmers Tekniska Högskola, Göteborg, i samarbete med forskningsprojektet Könad Hållbarhet. Arbetet utfördes under våren 2021 som en avslutande kurs på högskoleingenjörsprogrammet Design och produktutveckling (180 hp).

Först och främst vill vi tacka vår handledare och examinator Martin Hultman på institutionen Teknikens ekonomi och organisation, Chalmers Tekniska Högskola, som gav oss förslag på detta uppdrag. Vi är väldigt tacksamma för ditt brinnande engagemang, din värdefulla feedback och all vägledning under projektets alla faser.

Vi vill även rikta ett varmt tack till Könad Hållbarhet för att vi fick genomföra vårt exjobb hos er. Vi vill särskilt tacka vår handledare därifrån, Pernilla Hagbert, som inspirerade och guidade oss på vägen, samt bjöd in oss till alla projektmöten. Ytterligare ett stort tack till er andra från Könad Hållbarhet, särskilt till Designgruppen (Camilla Andersson, Karin Ehrnberger och Hajar Sadequi), Vidar Vetterfalk och Robin Hedenqvist. Era reflektioner och diskussioner var väldigt värdefulla för slutkonceptens utformning. Slutligen vill vi tacka alla som besvarade våra enkät- och intervjufrågor, samt er som var med i vår fokusgrupp.

Göteborg, 2021

Jessica Holmberg

Cornelia Johansson

SAMMANFATTNING

Detta projekt har sin utgångspunkt i forskning om hur hållbarhet kan kopplas till maskulinitet och behandlar tre maskulinitetsnormer. Dessa är ett resultat av Martin Hultmans och Paul M. Pulés forskning och beskrivs som industrimoderna, ekomoderna och ekologiska maskulinitetsnormer.

Det finns, sedan tidigare, illustrationer som används för att beskriva dessa maskulinitetsnormer. Dessa är dock inte helt anpassade för detta ändamål, då de har omarbetats från existerande illustrationer. Syftet med projektet var således att skapa illustrationer specifikt för dessa maskulinitetsnormer, samt att undersöka hur abstrakta begrepp kan visualiseras på ett konkret sätt. Detta gjordes genom framtagning av ett antal artefakter, i samarbete med forskningsprojektet Könad Hållbarhet.

Könad Hållbarhet undersöker energipraktiker och maktstrukturer, med särskild inriktning på hållbara omställningar i vardagen. Detta görs utifrån ett normkritiskt och intersektionellt perspektiv. Projektet som presenteras i denna rapport har beröringspunkter med Könad Hållbarhets forskning, men är mestadels fristående och fokuserar på hållbarhet kopplat till maskulinitetsnormer.

På grund av pandemin (covid-19) utfördes allt arbete i detta projekt på distans, vilket exempelvis begränsade utveckling och utvärdering av fysiska artefakter. Detta medförde i sin tur ett genomgående fokus på digitala artefakter. Vidare studerades endast de nämnda maskulinitetsnormerna, vilket gjorde att övriga definitioner och kategoriseringar av maskulinitet inte behandlades.

Projektet utforskade maskulinitetsnormerna genom en iterativ produktutvecklingsprocess. Inledningsvis utfördes en förstudie, som bestod av en deltagande observation, litteraturstudier, en enkät, intervjuer och funktionsanalyser, samt en summering i form av en kravspecifikation. Konceptutvecklingen utgick sedan från denna kravspecifikation och inleddes med brainwriting och brainstorming, där flertalet skisser växte fram. Dessa kombinerades i morfologiska matriser och diskuterades med delaktiga parter. Efter mycket diskussion och iteration gällande idégenerering, konceptutveckling och utvärdering, fanns fyra koncept kvar. Dessa utvärderades ytterligare med hjälp av PNI, PUGH-matriser, diskussioner och en fokusgrupp med användartest.

Detta projekt resulterade i ett slutkoncept som kombinerar två olika koncept, som kallas "Stege 3.0" och "Samtalskort 2.0". Dessa är utformade efter olika användningsområden och kan även komplettera varandra. Koncept "Stege 3.0" består av tre olika illustrationer och passar bättre för diskussioner på struktur- och samhällsnivå. Koncept "Samtalskort 2.0" består av tolv olika illustrationer (placerade på olika kort) och är mer fördelaktigt vid personliga reflektioner. Förhoppningen är att dessa artefakter kommer underlätta för diskussioner gällande de olika maskulinitetsnormerna inom hållbarhet.

SUMMARY

This project has its starting point in research about how sustainability can be connected to masculinity and concerns three masculinities. These masculinities are a result of research done by Martin Hultman and Paul M. Pulé and are described as industrial, ecomodern and ecological masculinities.

There already exist illustrations that are used to describe these masculinities, but these are not specifically made for this purpose since they are modified versions of other illustrations. The aim of the project was therefore to create illustrations solely for these masculinities, as well as examine how abstract concepts can be visualized in a concrete way. This was made through the creation of artefacts, in collaboration with the research project *Könad Hållbarhet*.

Könad Hållbarhet examines practices of energy and structures of power, with a special focus on sustainable conversions in everyday life. This is done through a norm-critical and intersectional perspective. The project that is presented in this paper has connections with the research of *Könad Hållbarhet*, but is mostly free-standing and focuses on sustainability connected to masculinities.

Due to the pandemic (covid-19), the work in this project has been carried out remotely, which has limited development and evaluation of physical artefacts. This has led to a focus on digital artefacts throughout the project. Furthermore, the only masculinities that were studied were the ones mentioned above, which means other definitions and categorizations of masculinities were not treated.

The project investigated the masculinities through an iterative product development process. Initially, a pre-study was carried out. This consisted of a participant observation, a literature study, a questionnaire, interviews, and multiple analyses of functions. This also resulted in a specification of requirements. The development of concepts took its starting point in this specification of requirements and started with brainwriting and brainstorming, which resulted in a great deal of sketches. These were combined in morphological matrices and later discussed with concerned parties. After much discussion and iteration regarding the ideas, there were four concepts left. These were evaluated further with the methods PNI, PUGH-matrices, discussions and a focus group with user tests.

This project resulted in a final concept which combines two different concepts, which are called “Stege 3.0” and “Samtalskort 2.0”. These are designed for different areas of application and can also complement each other. The concept “Stege 3.0” consists of three different illustrations and is suitable for discussions on a structural and societal level. The concept “Samtalskort 2.0” consists of twelve different illustrations (located on different cards) and is more suitable for personal reflections. Hopefully, these artefacts will facilitate discussions regarding the different masculinities connected to sustainability.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Syfte och mål	2
1.3 Avgränsningar	2
1.4 Frågeställningar	2
1.5 Rapportens disposition	3
1.6 Projektets upplägg	3
2. TEORETISK REFERENSRAM	4
2.1 Klimatkrisen i rättvise- och genusperspektiv	4
2.2 Klimatförnekelse	5
2.3 Maskulinitetsnormer	6
2.3.1 Industrimoderna maskuliniteter (industrial/breadwinner)	7
2.3.2 Ekomoderna maskuliniteter	8
2.3.3 Ekologiska maskuliniteter	9
2.3.4 Historisk utveckling av maskulinitetsnormerna	9
2.4 Semiotik	10
3. NUVARANDE LÖSNING	11
3.1 Visuell beskrivning	11
3.2 Användningsområden	12
4. METOD OCH GENOMFÖRANDE	14
4.1 Övergripande processupplägg	14
4.2 Möten och kontakt med uppdragsgivare och handledare	14
4.3 Administrativ mjukvara	14
4.4 Mood board och inspiration board	15
4.5 Fas 1 - förstudien	15
4.5.1 Litteraturstudier och informationssökning	15
4.5.2 Deltagande observation	15
4.5.3 Pilotstudie - test av enkätundersökning	16
4.5.4 Enkätundersökning	17
4.5.5 Djupintervjuer	22
4.5.5.1 Reaktionen och tankar kopplade till ämnet	23
4.5.5.2 Effekter av MÄNs samtalsträffar	23
4.5.5.3 Kommentarer gällande illustrationerna	24

4.5.5.4 De tre kategorierna av maskulinitetsnormer	24
4.5.6 Funktionsanalys av befintlig lösning	25
4.5.7 Funktionsanalys av slutkonceptet	25
4.5.8 Kravspecifikation	25
4.6 Fas 2 - konceptutvecklingen	31
4.6.1 Skisser och visualisering	32
4.6.2 Brainstorming av idéer	32
4.6.3 Morfologiska matriser	34
4.6.4 Diskussioner med delaktiga parter	35
4.6.5 Iterering och ytterligare idégenerering	35
4.6.6 Koncept "Landskap"	36
4.6.7 Koncept "Stege 2.0"	41
4.6.8 Koncept "Postern"	51
4.6.9 Koncept "Spelidén"	53
4.7 Fas 3 - utvärderingen	57
4.7.1 Diskussioner med delaktiga parter	58
4.7.2 PNI	59
4.7.3 PUGH-matriser	59
4.7.4 Pilotstudie - test av fokusgrupp och användartest	61
4.7.5 Fokusgrupp med användartest	62
4.7.5.1 Koncept "Stege 2.0"	64
4.7.5.2 Koncept "Samtalskort"	67
4.8 Val av slutkoncept	79
4.9 Utvärdering av metoder i projektet	79
4.9.1 Metoder för förstudien	79
4.9.2 Metoder för konceptutvecklingen	80
4.9.3 Metoder för utvärderingen	80
4.9.4 Hela arbetsgången	81
5. RESULTAT: SLUTKONCEPTET	82
5.1 Koncept "Stege 3.0"	82
5.2 Koncept "Samtalskort 2.0"	89
5.3 Användningsområden	97
6. DISKUSSION OCH SLUTSATS	98
6.1 Återkoppling till syfte och frågeställningar	98
6.2 Trovärdighetsanalys	99
6.3 Rekommendationer för vidareutveckling	100

6.4 Rekommendationer för vidare forskning	101
REFERENSER	103
BILAGOR	106

1. INLEDNING

Detta inledande avsnitt beskriver först bakgrund, syfte, mål, avgränsningar och frågeställningar i projektet. Därefter beskrivs rapportens disposition och en översikt av projektets upplägg.

1.1 Bakgrund

Klimatkrisen är ett faktum och det går inte längre att ignorera den. Många har vaknat upp och gör mer miljövänliga val, men för att kunna vända utvecklingen krävs en kollektiv systemförändring. Till exempel skrev IPCC (2018) att det behövs ”unprecedented societal transformation” för att hantera klimatkrisen. Det räcker inte att fortsätta som vanligt och bara byta till mer klimatsmarta alternativ. För att ett transformativt skifte ska ske krävs det att individer, såväl som företag, myndigheter och organisationer, försöker se vad de kan ändra i just sina situationer. Faktorer som kan påverka villigheten till förändring är bland annat kön, ålder och klass, vilka därför bör vara en del av hållbarhetsdiskussionen (Hultman, Lindvall & Vowles, 2020). I detta projekt kommer fokus läggas på maskulinitetsnormer, vilket även är en av inriktningarna i forskningsprojektet Könad Hållbarhet.

Forskningsprojektet Könad Hållbarhet är ett samarbete mellan KTH (projektägare), Chalmers Tekniska Högskola, IVL Svenska Miljöinstitutet och Sveriges Lantbruksuniversitet SLU. Andra delaktiga parter är organisationen MÄN och boendeföreningar i Stockholm. Projektet ingår i ett program (Design för energieffektiv vardag) från Energimyndigheten, med stiftelsen SVID som koordinator. Detta projekt pågår sedan 2019-01-01 och är beräknat att vara färdigt 2021-12-31. I projektet utforskas kopplingen mellan klimatfrågor och jämställdhetsfrågor. Lösningar på dessa ses som beroende av varandra. Olika fokusgrupper och boendeföreningar används för att ur ett intersektionellt perspektiv analysera hur normer och tolkningar av hållbarhet påverkar hållbarhetsarbetet i deras vardag. Det utforskas och analyseras också hur boendet kan spela en roll i den hållbara omställningen. Målet här är att se bortom nuvarande normer och maktstrukturer.

Som en del av detta forskningsprojekt utformas olika samtalsunderlag, där bland annat tre olika illustrationer som beskriver olika typer av maskulinitet ska ingå. De befintliga illustrationerna, som används för att beskriva dessa maskulinitetsnormer i andra sammanhang, kommer från omarbetade förlagor (med Creative Commons-licenser) från internet. Eftersom förlagorna inte är anpassade till ändamålet lyckas inte dessa uttrycka alla de aspekter som är nödvändiga för att beskriva maskulinitetsnormerna. För att kunna kommunicera de underliggande forskningsresultaten bättre och öppna upp till samtal om maskulinitetsnormer, önskar därför uppdragsgivaren att dessa utvecklas till helt nya artefakter. Dessa ska sedan användas, exempelvis i deras samtalsmaterial, för att främja framtida diskussioner inom hållbarhet och jämställdhet.

1.2 Syfte och mål

Syftet med uppdraget är att inom ramen för projektet Könad Hållbarhet utveckla nya artefakter, som går att tänka och agera med och mot i olika sammanhang, utifrån ett normkritiskt perspektiv. Olika kommunikationsmönster och medier ska även utforskas. Vidare ska förhållandet mellan normer och maktstrukturer, samt attityder och beteenden kring hållbarhet, undersökas.

Målet är att dessa nya artefakter ska stimulera diskussioner och lyfta fram föreställningar, normer och maktstrukturer i koppling till hållbarhet. Förhoppningen är att detta även ska få individer och företag att få mer kunskap kring ämnet, samt upptäcka hur deras attityder påverkar deras agerande i miljö- och jämställdhetsarbetet.

1.3 Avgränsningar

Projektets avgränsningar beskrivs nedan. Detta projekt:

- har bedrivits på distans på grund av pandemin (Covid-19) som fortfarande pågick under det första halvåret av 2021, då projektet ägde rum. Detta ledde till att all kommunikation och interaktion (handledningar, möten, diskussioner, enkäter och intervjuer) skedde digitalt, vilket i sin tur uteslöt utveckling och testning av fysiska artefakter.
- har pågått under en termin på halvtid, vilket medförde begränsade tidsresurser.
- fokuserar på de tre maskulinitetsnormerna som illustrerades, vilket innebär att andra definitioner och kategoriseringar gällande maskulinitet inte har behandlats.
- fokuserar på illustrationerna och behandlar inte förändring av tillhörande texter djupgående.
- behandlar inte etnicitet djupgående.
- innehåller ingen enskild hållbarhetsanalys, eftersom hela projektet har behandlat ett område inom hållbarhet.
- går inte in på detalj gällande hur ålder, kön och klass påverkar människors förhållande till hållbarhet idag.

1.4 Frågeställningar

Genom projektet ska följande frågeställningar besvaras:

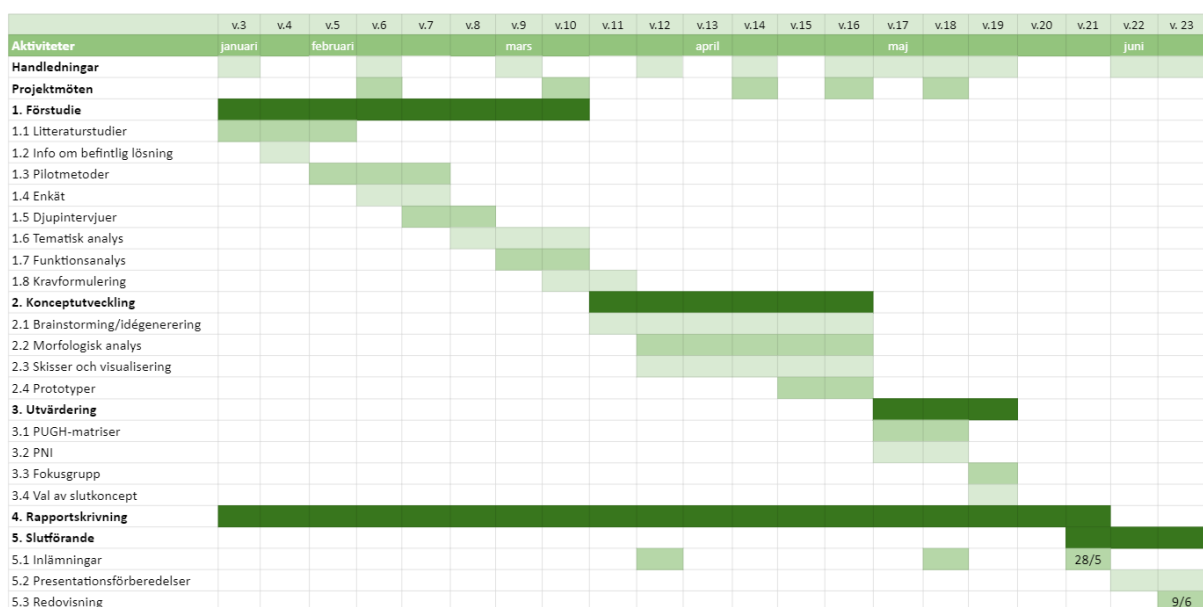
- Vad behöver artefakterna som representerar de olika maskulinitetsnormerna förmedla?
- Hur kan abstrakta delar av maskulinitetsnormerna visualiseras på ett konkret sätt?
- Främjar de nya artefakterna normkritisk diskussion bättre än de befintliga?

1.5 Rapportens disposition

Denna rapport är skriven i kronologisk ordning och ger en bild av hela arbetsgången under projektets alla moment. Rapporten inleds med en introduktion till projektet (kapitel 1) och fortsätter sedan med ett teoriavsnitt (kapitel 2), där viktig teori kopplad till projektet beskrivs. Efter detta beskrivs den befintliga lösningen (kapitel 3), innan metoder och genomförandet (kapitel 4) återges. Därefter beskrivs slutkonceptet (kapitel 5), som är resultatet av detta projekt. Rapporten avslutas med en diskussion av väsentliga slutsatser (kapitel 6) och rekommendationer för vidareutveckling, samt vidare forskning.

1.6 Projektets upplägg

Projektet planerades utifrån ett Gantt-schema, vilket är en enkel och översiktlig tidsplaneringsmetod som beskriver start- och sluttid för olika aktiviteter (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013, s. 659). Nedan i figur 1.1 syns den slutgiltiga versionen av detta schema, som uppdaterades successivt under projektets gång. Innan projektet startade hade en övergripande planering av upplägget (i form av en planeringsrapport) blivit godkänd. De första mötena med de delaktiga parterna hade även ägt rum.

Figur 1.1. Gantt-schema över projektets upplägg. Författarnas egna bild.

2. TEORETISK REFERENSRAM

I detta avsnitt beskrivs olika begrepp och teorier som ligger till grund för hur artefakterna behöver utformas gällande både innehåll och uttryck. Först kommer två avsnitt som behandlar klimatkrisen mer generellt, sedan beskrivs de tre maskulinitetsnormerna mer ingående. I slutet av kapitlet tas semiotik (studiet av tecken) upp, för att ge en grundläggande teori kring hur olika symboler uppfattas.

2.1 Klimatkrisen i rättvise- och genusperspektiv

Klimatkrisen påverkar människor på olika sätt och olika mycket. Här råder en klimatorättvisa, då de som drabbas mest är de grupper i samhället som redan är mest utsatta. Hälsa, demografi och socioekonomi är några av de faktorer som spelar in när det gäller hur mycket personer drabbas av klimatförändringar, enligt en vetenskaplig rapport utförd av U.S. Global Change Research Program (2016). Det ges i rapporten exemplet att vid en ökad uppvärmning ökar dödligheten främst för de som redan har hälsoproblem. Även de intensivare väderfenomen som till exempel översvämningar ökar med klimatförändringar, vilket bland annat resulterar i fler drunkningar (U.S. Global Change Research Program, 2016).

I en rapport gjord av Oxfam (2020) konstateras att Sveriges konsumtionsutsläpp är bland de högsta i världen. Exempelvis släpper Sverige ut samma mängd som hela den fattigaste halvan av Afrikas befolkning. Mellan 1990 och 2015 har Sveriges klimatpåverkan dock minskat, men vilka som minskar sina utsläpp är olika fördelat i samhället (Oxfam, 2020). En avgörande faktor till detta är rikedom, enligt Oxfams rapport. Det konstateras att de tio rikaste procenten i Sverige nästan inte har gjort någon ändring i sina utsläpp alls, medan den allra rikaste procenten till och med har ökat sina utsläpp. Nedgången av utsläpp beror således på det de resterande 90 procenten har lyckats åstadkomma. Här bör också nämnas att de fattigaste 50 procenten i Sverige bara står för 32 procent av utsläppen. Historiskt sett är det endast en liten grupp människor som har blivit rika (Hultman, Lindvall & Vowles, 2020). Detta gäller både företag och individer, men också länder och till dessa grupper har därmed rikedomar och resurser koncentrerats. Detta är ett mönster som även ses i nutid, men nu koncentreras även utsläppen till denna grupp.

I Sverige, precis som i resten av världen, har kvinnor en sämre ekonomi än män överlag (World Economic Forum, 2021). Gällande aspekten "Economic participation and opportunity" visar statistiken att svenska kvinnors sammanlagda poäng ligger på 0,810 (där 1 skulle vara total jämlikhet). Ett genomsnitt för världen ligger ännu lägre, på 0,583. Genom att kombinera World Economic Forums statistik med Oxfams rapport, kan slutsatsen att män bidrar mer till konsumtionsutsläppen i Sverige dras. Naturskyddsföreningen (2021) påtalar också att män bidrar mer till utsläppen, genom bland annat dubbelt så stora koldioxidutsläpp (primärt genom privata transporter) och en större förbrukning av kött, jämfört med kvinnor.

En annan aspekt som lyfts fram i Oxfams rapport (2020) är att det inte räcker med att privatpersoner ändrar sina vanor, då även en radikal förändring i konsumtionsvanor skulle

resultera i en 40 procents minskning av utsläppen som mest. Det krävs snarare en förändring i de nuvarande ekonomiska modellerna, så de inte längre är beroende av fossila bränslen och oändlig konsumtionstillväxt. I samma spår ligger Alfredssons (Alfredsson m.fl, 2018) påstående att en radikal förändring skulle kräva ett skifte från det ensidiga fokuset på BNP-tillväxt, till ett vidare sätt att mäta samhällsutveckling, där även miljö- och sociala aspekter spelar roll.

De maskulinitetsnormer som kommer presenteras längre ner bygger till stor del på teorier från ekofeminismen, som är en rörelse som växte fram under 1900-talet. Redan 1941 skrevs boken *Väckarklockan* av Elin Wägner, vilket kan sägas vara en föregångare till ekofeminismens teorier (Hultman & Pulé, 2018, s. 129). En definition av ekofeminismen beskrivs såhär av Greta Gaard: *“Ecofeminism is the nexus - the bringing together - of an environmental perspective, a species justice perspective, a feminist perspective, an anti-racist perspective”* (Animals & Society Institute, 2019). Detta sammanfattar ekofeminismen som en blandning av fokus på både social och miljömässig hållbarhet.

2.2 Klimatförnekelse

Det finns en del egenskaper, faktorer och variabler som enligt forskning är kopplade till klimatförnekelse, eller sägs kunna förutse ett beteende kopplat till det (Jylhä, 2016). Jylhä menar att dominans är en sådan faktor. Detta kan förklaras genom att dominanta personer inte är villiga att riskera sina höga maktpositioner, som de besitter över djuren, naturen och andra människor. Demografiskt sett är det främst lågutbildade vita äldre män, med låg socioekonomisk status, som är de vanligast förekommande faktorerna hos klimatförnekare (Jylhä, 2016). Det kan dock ifrågasättas varför de med låg socioekonomisk status ofta förnekar klimatet, eftersom de är mer utsatta för risker och särskilt för risker som uppstår ur klimatkrisen. En förklaring kan vara att denna grupp möjligtvis behöver fokusera på problem som är mer akuta i deras liv och därför minskar deras fokus på långsiktiga hot som klimatförändringar (Jylhä, 2016).

Anshelm och Hultman (2014) menar att det finns en utbredd och organiserad klimatförnekelse hos äldre vita män, som jobbar inom akademien eller har höga positioner inom industrin. Dessa män har, enligt Anshelm och Hultman, en stark tro på marknaden i samband med en stor misstro till statlig reglering. Jylhä (2016) skriver att en faktor som spelar in i att äldre vita män i större utsträckning förnekar klimatkrisen är upplevd risk, som för dessa personer är relativt låg. De är nämligen av uppfattningen att de ändå inte kommer existera när det är “för sent” för klimatet. Många vita män anser således att kommande generationer får lösa sina egna problem och att dagens industri och teknik inte alls förstör klimatet (Hubertz, 2020). Vidare menar Hubertz att kvinnor generellt sett upplever att riskerna för klimatet är högre än vad män gör. Forskning gjordes på vita mäns lägre riskperception, vilket resulterade i att begreppet “white male effect” myntades (Dunlap & McCright, 2011). Dunlap och McCright menar även att denna effekt av låg riskperception återfinns i många skilda områden, däribland teknologiska risker, miljöproblem och folkhälsa.

Forskning har också visat att psykologiska och politiska faktorer kan förutse klimatförnekelse ihop med demografiska faktorer (Bain, Fielding, Harris & Hornsey, 2016). Exempelvis kan graden av förnekelse påverkas mer av en persons världsbild, synsätt, motivation och livsstil (Jylhä, 2016). Vidare menar Anshelm och Hultman (2014) att det finns en viktig poäng i att förstå hur olika maskulina identiteter (och normer) formas, samt hur dessa utmanas i olika sammanhang.

2.3 Maskulinitetsnormer

Det finns många olika normer i samhället. En norm kan ses som en "handlingsregel" som beskriver "*det "normala" eller godtagna beteendet i t.ex. en social grupp*" (NE, u.å.). Dessa normer kan exempelvis vara kopplade till maskulinitet och femininitet. Att vara normkritisk innebär därmed att en är kritisk till något som många andra människor kan anse vara normalt. Eftersom detta kan uppfattas negativt, kan det vara svårt att kritisera eller bryta normer.

Jylhä (Sveriges Radio, 2020) menar att definitionen av natur och klimat spelar roll när det gäller normer. Tankar och handlingar kopplade till naturen uttrycks ofta i feminina, mjukare attribut och termer, som "moder Jord", och män som är vegetarianer/veganer och/eller feminister kallas "soy boys" (Hubertz, 2020). Vidare menar Hubertz (2020) att begreppet "soy boy" syftar på en man som saknar maskulinitet, vilket antyder att maskulinitet inte är förenligt med vissa värderingar och handlingar kopplade till förmån för naturen och klimatet. Detta blir problematiskt då det kan ses som att en man nedvärderas, förlorar makt och går ner i rang, om en hierarkisk ordning där mannen står över kvinnan existerar (Sveriges Radio, 2020).

Ett begrepp som ofta nämns i samband med mäns dominans över kvinnor är "hegemonisk maskulinitet", som syftar på att män som inte är i majoritet ändå intar en dominerande ställning. Det beskrivs av Connell och Messerschmidt (2005) som det mönster av handlingar som legitimerar mäns dominans över kvinnor. Connell och Messerschmidt menar att det som skiljer hegemoniska maskuliniteter från andra maskuliniteter är att de kan sätta normer, trots att de som utövar det inte är i majoritet. Denna majoritet tvingas dock förhålla sig till normerna, då de som utövar det har en överlägsen ställning som uppnåtts genom kultur, institutioner och övertalning. Överlägsenheten de nämner kan i vissa fall också ha uppnåtts genom våld. De normer som sätts representerar de mest önskvärda sätten att vara en man (Connell & Messerschmidt, 2005).

Med bakgrund i olika definitioner och uppfattningar blir det intressant att titta mer på just maskulinitet, män och varför det ofta är män som hyser vissa värderingar. Det har nämligen, efter studier av Hultman och Pulé (2018), formulerats tre kategorier av maskulinitetsnormer i förhållande till miljö och hållbarhet. Dessa existerar i världen idag och beskriver olika synsätt och beteenden. Det är viktigt att poängtera att även om det nämns tre avgränsade kategorier av maskulinitetsnormer, finns det ingen som stämmer in helt på en individ. Det kan även finnas en blandning av dessa hos individen. Inom de enskilda maskulinitetsnormerna ryms flera olika

slags maskuliniteter. För att lättare kunna se och analysera strukturerna i samhället krävs dock en begränsning gällande vad som ingår i en norm. Därför beskrivs ofta en norm mer generellt och stereotypiskt, trots att det finns olika versioner inom den. Maskulinitet och maskulina drag kopplas inte endast till män, utan kan även finnas hos kvinnor och icke-binära. Det ska också nämnas att det finns många fler teorier om andra maskulinitetsnormer utöver dessa, men fokus här ligger på kopplingarna mellan hållbarhet och maskulinitet, som har tagits fram av Hultman och Pulé. Dessa tre beskrivs nu närmre.

De tre kategorierna av maskulinitetsnormer är de industrimoderna, ekomoderna och ekologiska maskuliniteterna (Hultman & Pulé, 2018). I en föreläsning under studenthållbarhetsveckan “Act Sustainable” nämner Paul M. Pulé (ur föreläsning, 20 november 2020) att maskulinitetsnormerna kan delas upp i två grupper, nämligen de egologiska och de ekologiska. De båda första, industrimoderna och ekomoderna, klassas som egologiska. Dessa har gemensamt att mannen placerar sig högst upp i en hierarki med allt annat, andra människor, djur och natur, under sig. De understående ses som resurser, som är där för att utnyttjas. De högst upp vill således få sina behov tillfredsställda på bekostnad av andra och saknar konsekvenstänk, utom när det gäller egen vinning. Den ekologiska gruppen innebär att se naturen och människor i ett större perspektiv, där vi är ömsesidigt beroende av varandra och måste ta hänsyn till ekosystemets balans (Pulé, ur föreläsning, 20 november 2020). Det eftersträvansvärda, menar Hultman och Pulé (2018), är att gå från de egologiska maskulinitetstyperna mot de ekologiska, genom att engagera fler män och gå från “patriarchy” till “partnership” - från ett patriarkat till ett partnerskap.

De olika maskulinitetsnormerna beskrivs mer nedan i följande ordning: industrimoderna maskuliniteter, ekomoderna maskuliniteter och ekologiska maskuliniteter.

2.3.1 Industrimoderna maskuliniteter (industrial/breadwinner)

De industrimoderna maskuliniteterna bygger på den tidigare nämnda hierarkiska strukturen, där mannen står högst upp, över kvinnor, samt är separerad från djur och natur. Denna hegemoniska form av maskulinitet hänger ihop med begreppet “white male-effect”, som beskriver kopplingen till låg riskperception (Hultman, 2017).

Inom de industrimoderna normerna existerar klimatförnekelse, som praktiseras av män som menar att endast genom att fortsätta som de alltid gjort - med ekonomisk tillväxt och modernisering genom industrialisering - kan dagens globala problem lösas (Hultman, 2016, s.35). Enligt Hultman menar klimatförnekare att klimatförändringen inte är på riktigt, utan att debatten kommer ur en politisk vilja att förändra och förstöra samhället, snarare än vetenskaplig forskning. Ett annat tillvägagångssätt klimatförnekarna har, för att skjuta ifrån sig ansvaret, är att hävda att temperaturförändringar beror på naturliga variationer och inte på människans aktiviteter (Hultman, 2016, s. 35). Detta gäller enligt Hultman (Sveriges Radio, 2020) ofta framgångsrika män med stort inflytande och stor tilltro till egen kunskap, som också har varit mest bidragande till uppbyggnaden av industrisamhället och därför är kritiska till en förändring. Industrisamhället och allt det har medfört är således en central del inom dessa maskuliniteter.

Välfärden och dess beroende av extrahering av ändliga resurser har medfört belöningar till de makthavande, samtidigt som det har lett till negativa konsekvenser socialt och miljömässigt (Hultman & Pulé, 2018, s. 40-45). Här ligger fokus på systembevarande. En systemförändring är dock nödvändig för att lösa många av industrisamhällets problem (Gröndahl & Svanström, 2011, s. 151).

2.3.2 Ekomoderna maskuliniteter

I de ekomoderna maskulinitetsnormerna finns insikten att miljön är sårbar och en vilja att göra världen mer hållbar, men samtidigt oviljan att förändra strukturerna i det klimatförstörande systemet (Hultman, 2016, s. 36). Taktiken för att tackla globala samhälls- och miljökriser ligger i att implementera sociala regleringar och miljöregleringar på ett "smart" sätt. På så sätt ska det ekonomiska, sociala och politiska systemet, som beror av att kunna utnyttja jordens resurser för att gå runt, bibehållas (Hultman & Pulé, 2018). När detta sker mildras hoten mot industriell tillväxt och allt kan fortgå som det tidigare gjort. Flertalet ekologer, sociologer och geografer menar dock att de avstånd som finns mellan människan och naturen, samt mellan fattiga och rika, inte har minskats med hjälp av detta system (Hultman & Pulé, 2018, s. 46). Även Lægreid (2016) menar att tillväxt av BNP inte resulterar i lägre mänskliga utsläpp, vilket ekomodernismen påstår.

Trots en påstådd omsorg och ett påstått ansvar för klimatet, är ekonomisk tillväxt och expansionen av teknologin i fokus (Hultman, 2016, s. 36). Det finns en (över)tro på att tekniska lösningar är svaret på alla världens problem (Hultman, 2016, s. 35). Merparten av lösningarna förflyttar dock bara människans negativa påverkan, exempelvis från skadliga utsläpp till skadlig utvinning av råmaterial (Hultman, 2013). Således fortsätter utnyttjandet av ändliga resurser, trots en medvetenhet gällande miljöproblemen.

IMUP-ekvationen (Gröndahl & Svanström, 2011, s. 149-151) visar att minskad belastning på naturen kräver exempelvis minskad eller mer effektiv teknik, eller ändrade konsumtionsmönster. Denna ekvation lyder:

$$I = i \times m \times u \times P, \text{ där}$$

I är belastningen på naturen

i och m är tekniken

u är konsumtionsmönster och välfärdsnivå

P är befolkningen

Eftersom P troligen kommer öka med 50% eller kanske dubbleras inom en snar framtid, behöver I halveras (Gröndahl & Svanström, 2011, s. 149-151). I en sådan situation måste i , m och u radikalt förbättras. Om hela världen ska komma upp i samma levnadsnivå som i-världen behöver u femdubblas, vilket gör att de tekniska faktorerna i och m måste minskas med 20 gånger jämfört med dagens nivå, för att nå en halvering av I . Detta kräver en orimlig förbättring av tekniken (och industrin). Eftersom de inom ekomodernismen vill behålla sin levnadsstandard

och förlitar sig på tekniken, snarare än att förändra beteenden, blir detta väldigt problematiskt. Detta blir även problematiskt inom industrimodernismen, där systembevarandet också är centralt.

2.3.3 Ekologiska maskuliniteter

Det finns en tredje sorts maskuliniteter, de ekologiska, där fler män inser allvaret och är villiga att förändra sina roller och identiteter för en mer hållbar värld (Hultman & Pulé, 2018). Dessa maskulinitetsnormer beskriver en värld där människor, djur och natur ingår i samma ekosystem och har ett ömsesidigt beroende av varandra, samt visar varandra respekt och omsorg. Just omsorg och omvårdnad återkommer som ett centralt tema för de ekologiska maskuliniteterna i boken *Ecological Masculinities* (Hultman & Pulé, 2018). Denna omsorg, som behöver omfatta allt och alla, skapar en förståelse för de konsekvenser som ens handlingar får för andra. Detta skapar också en koppling till andra, som gör det svårare att dominera och fortsätta med skadliga beteenden (Hultman & Pulé, 2018, s. 233).

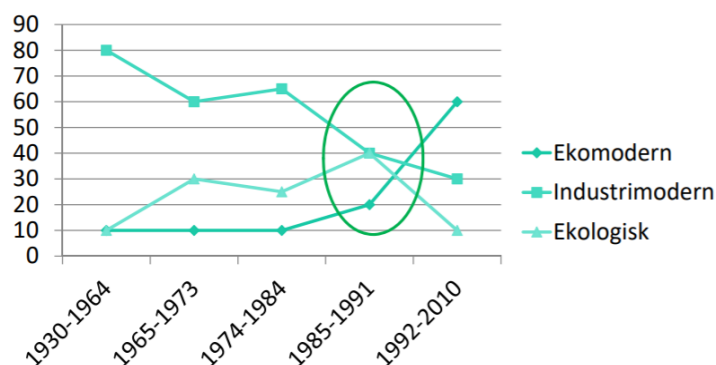
De ekologiska maskuliniteterna är främst en framtidsvision, som endast nås av ett aktivt förändringsarbete. Hultman och Pulé (2018, s. 231) har utformat en modell som stegvis guidar en till ett hållbart förhållningssätt. Modellen kallas "ADAMn", där varje bokstav står för ett steg. Modellen tar en genom följande steg:

- *Awareness* - att bli medveten och utbilda sig själv om problem i världen
- *Deconstruction* - att kritiskt granska de mekanismer av dominans som driver industrier och se deras påverkan på miljön och sociala aspekter
- *Amendment* - att granska sig själv och se vad man själv orsakar och hur man kan gottgöra det
- *Modification* - att ändra tankemönster och handlingar för att visa större omtanke om andra och sig själv
- *Nourish New Masculinities* - att söka nya maskuliniteter (med betoning på plural), för att nå en djupare och bredare omtanke om världen

2.3.4 Historisk utveckling av maskulinitetsnormerna

Det har skett stora förändringar i vilka av maskulinitetsnormerna som är dominerande i samhället. Nedan (i figur 2.1) syns en illustrativ sammanfattning av Hultmans empiriska undersökningar (personlig kommunikation, 12 maj 2021). Figuren visar att de ekomoderna maskuliniteterna hela tiden har ökat under den tiden undersökningen har gjorts och de har sin starkaste period vid undersökningens slut 2010. Det syns också att industrimoderna vid denna tidpunkt går ner, men det gör även de ekologiska. Ett omfattande förändringsarbete är därför viktigt för att nå de ekologiska normerna.

Varför 1971-1991? Förändringar i svensk energi- och miljöpolitik

Figur 2.1. Förändringar gällande de olika maskulinitetsnormerna 1930-2010. Återgiven med tillstånd av Martin Hultman.

2.4 Semiotik

Semiotik är studiet av tecken och andra betydelser, vilket även gäller icke-språkliga tecken enligt Sonesson's (u.å.) definition i nationalencyklopedin. Dessa tecken kan exempelvis vara språk och tal, men även bilder och fysiska ting. Det finns olika sätt att tänka kring dessa tecken, men ett sätt är att se att tecken består av två inneboende delar: uttryck och innehåll (Sonesson, 2012). Dessa delar kopplas ihop genom olika kategorier av tecken och dessa är enligt Sonesson verkligt samband (contiguity-based), likhet (similarity-based) samt förutbestämda regler (rule-based).

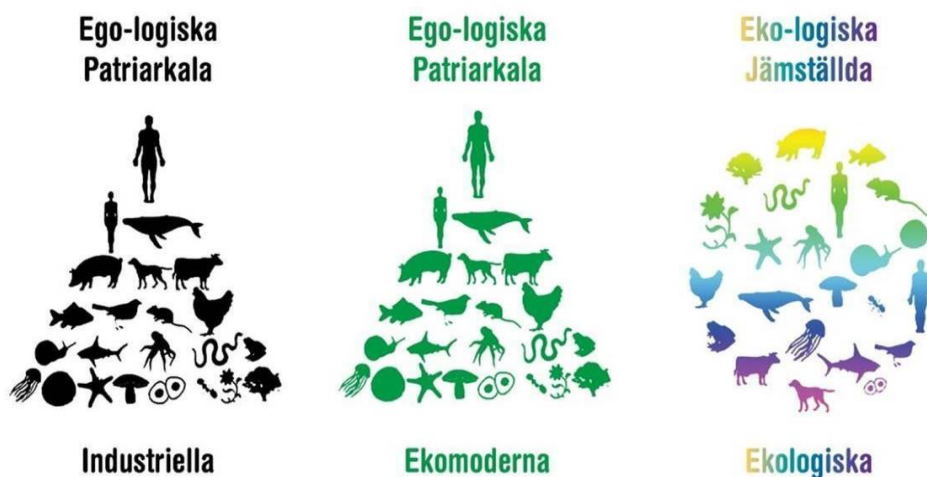
De verkliga sambanden handlar om att se ett tecken som ett direkt resultat av en företeelse (Sonesson, 2012). Ett exempel som ges på detta kan vara att utifrån fotspåren av ett djur, dra slutsatsen att det har gått ett djur där. Dessa tecken kallas för index (Sonesson, 2012). Likhet handlar om att tecknet, som här kallas ikon, har ett uttryck som på ett eller annat sätt är likt dess innehåll (Sonesson, 1998). De förutbestämda reglerna kallas för symboler (Sonesson, 2012) och de är godtyckliga tecken, som genom en social överenskommelse får en betydelse och ett användningsområde.

3. NUVARANDE LÖSNING

I detta avsnitt beskrivs den nuvarande lösningen och dess användningsområden.

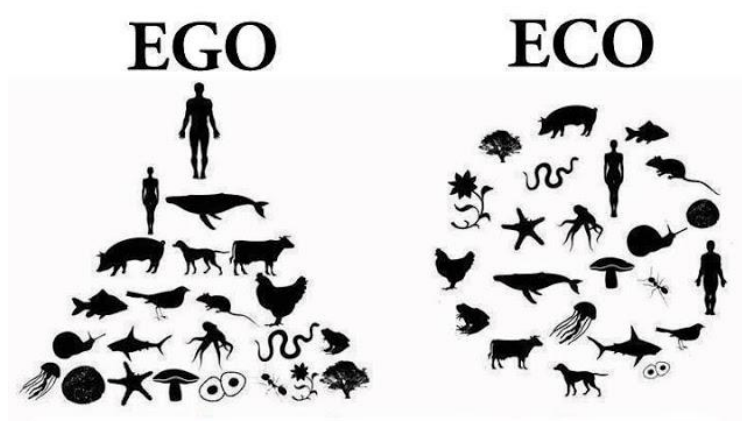
3.1 Visuellt beskrivning

Den nuvarande lösningen består av tre illustrationer (se figur 3.1 nedan), som visualiserar de tre olika maskulinitetsnormerna. Denna version används av Hultman och Pulé, men kommer ursprungligen från organisationen MÄN (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021).

Figur 3.1. De befintliga illustrationerna av de tre olika maskulinitetsnormerna. Återgiven med tillstånd av Martin Hultman.

Den första illustrationen (industrimoderna maskuliniteter) är fylld med olika ikoner som är ordnade i en pyramid, där elementen visualiseras i svarta silhuetter. Överst är en man, som står över kvinnan, djuren och naturen. Över ikonerna står det “Ego-logiska” och “Patriarkala”, samt “Industriella” under. I nästa illustration (ekomoderna maskuliniteter) används samma illustration, men i grön färg. Över ikonerna står det också “Ego-logiska” och “Patriarkala”, men “Ekomoderna” under. Den sista (ekologiska maskuliniteter), består av en färggradient som går uppifrån och ner i färgerna gult till cerise, inspirerat av regnbågen. Här finns samma element som i de tidigare illustrationerna, men här är de blandade i en cirkel. Över ikonerna står det “Eko-logiska” och “Jämställda”, samt “Ekologiska” under. Inspirationen till dessa illustrationer kommer ursprungligen från två illustrationer (se figur 3.2 nedan), som redan finns och används för att beskriva “ego” och “eco” (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021).

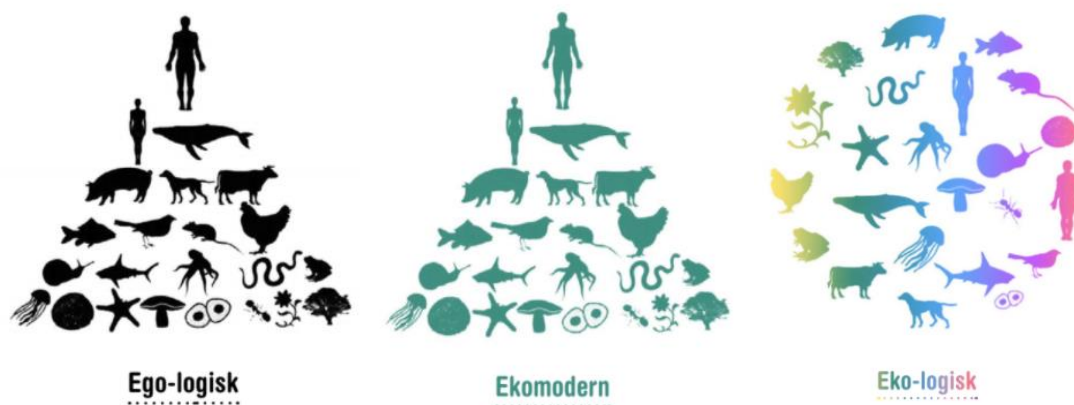
Figur 3.2. Diagram 'Ego-Eco' – Humankind is part of the ecosystem, not apart from or above it, av Steffen Lehmann, 2010, https://www.researchgate.net/figure/Diagram-Ego-Eco-Humankind-is-part-of-the-ecosystem-not-apart-from-or-above-it-This_fig1_330697869. CC BY 4.0.

Organisationen MÄN lade till en till version mellan dem (ekomoderna maskuliniteter), samt färg och text för att anpassa dessa till ämnet (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021). Det finns ingen tanke bakom de elementen som finns med i de olika illustrationerna i detta sammanhang enligt intervjuperson 1 (personlig kommunikation, 19 februari 2021). Hen utgick bara från de illustrationer som finns och har inte förändrat ikonerna, utom att färglägga de som finns i de ekomoderna och ekologiska illustrationerna.

3.2 Användningsområden

Illustrationerna används för närvarande i MÄNs samtalsguide, föreläsningar, webinarium, kurser, diskussioner och workshops relaterade till ämnet. De används i dagsläget även i akademiska presentationer, främst av Martin Hultman och Paul M. Pulé, som ligger bakom denna forskning.

Samtalsmaterialet används i en serie av träffar för män där MÄN diskuterar “*manlighetsnormers påverkan på miljön och klimatet*” (MÄN, 2020, s. 1). Den del av deras material som behandlar illustrationerna är en förenklad version (se figur 3.3 nedan). Här har de tillhörande orden över och under illustrationerna tagits bort. I denna version står det istället endast “ego-logisk”, “ekomodern” och “eko-logisk” under illustrationerna. Detta gjordes för att underlätta mottagligheten av materialet för deltagarna (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021).

Figur 3.3. Bilder på "ego-logisk", "ekomodern" och "eko-logisk". *Samtalsguide: Män i klimatkrisen*, av MÄN, 2020, <https://mfj.se/assets/documents/prototyp-samtalsguide-klimat.pdf>. Återgivna med tillstånd.

I Sveriges Radio (2020) berättade Anders Börje Mischa, som deltagit i ett pilotprojekt med samtalsguiden, att han upplevde att flera deltagare hade dåligt samvete på grund av klimatkrisen. Han nämnde även att det var något helt nytt för de flesta att få vara en del av en sådan "intim" grupp med bara män som diskuterade detta. Själv hade Mischa inte tänkt på kopplingen mellan maskulinitet och miljö, även om han är medveten om klimatkrisen i sig. Han ansåg att samtalen hade lett till nya insikter, som exempelvis: "jag tror inte att det är tekniken som kommer att lösa den här krisen utan det är något helt annat, att vi ändrar oss, inte att vi ändrar på tekniken, det är för mig uppenbart" (Sveriges Radio, 2020).

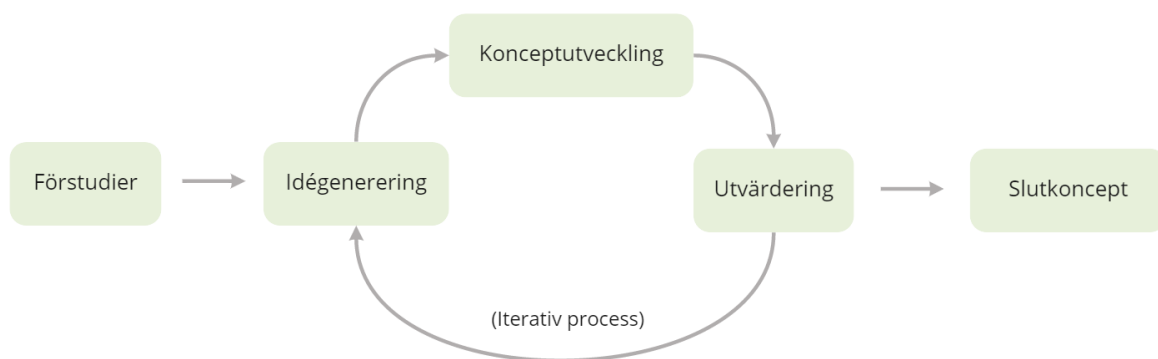
MÄNs samtalsguide utgår från två olika samtalsmetoder (även kallade rum), som kallas "Stora rummet" och "Lilla rummet" (MÄN, 2020, s. 6). Begreppet "rum" innebär att en person pratar utifrån ett visst perspektiv eller på en viss nivå. Dessa är således inga fysiska rum. Det är viktigt att belysa skillnaderna mellan rummen. "Stora rummet" är en plats för diskussion, med fokus på ett "större sammanhang" och på en samhällsnivå (MÄN, 2020, s. 6). Vidare används detta rum exempelvis för problemlösning, förbättringsförslag gällande normer och beteenden, samt för att få nya perspektiv. Det "Lilla rummet" används å andra sidan för att delge "egna upplevelser" (MÄN, 2020, s. 6). Här är det viktigt att utgå från sig själv och tillåta sig själv bli "sårbar". Fokuset här ligger på att öva på aktivt lyssnande och djup delning. Dessa rum, särskilt det "Lilla rummet", används i projektet och beskrivs mer längre fram i kapitlet (4.6.5 *Fokusgrupp med användartest*).

4. METOD OCH GENOMFÖRANDE

Detta avsnitt inleds med en översikt av projektets olika delar och det administrativa kring projektet. Därefter beskrivs metoderna och genomförandet i detalj inom de olika faserna. Den första fasen beskriver förstudien, den andra fasen beskriver konceptutvecklingen och den tredje fasen beskriver utvärderingen av koncepten. Kapitlet avslutas med en utvärdering av metoderna.

4.1 Övergripande processupplägg

Projektet inleddes med en övergripande planering av hela arbetsgången. Nedan ses en sammanfattande bild av processupplägget som användes i detta projekt (figur 4.1). De olika delarna av processen beskrivs mer i detalj senare i kapitlet.

Figur 4.1. Processupplägget som användes i detta projekt. Författarnas egna bild.

Inledningsvis utfördes förstudier, där resultaten av dessa studier lade grunden för idégenereringen. Idéer utvecklades till koncept, som sedan utvärderades. Detta skedde iterativt under projektets gång. Till slut resulterade detta i ett slutkoncept.

4.2 Möten och kontakt med uppdragsgivare och handledare

Under projektets gång förekom drygt tio regelbundna digitala möten via Zoom med handledare från Chalmers Tekniska Högskola och cirka fem regelbundna projektmöten med forskargruppen Könad Hållbarhet. Vid behov förekom även extrainsatta möten, samt kontakt via mejl med alla delaktiga parter. Syftet med denna kontakt var att få en inblick i uppdragsgivarens arbete, presentera koncept, få feedback och diskutera arbetsgången, samt föra projektet framåt.

4.3 Administrativ mjukvara

Alla möten och intervjuer under projektets gång hölls via Zoom. Transkribering av intervjuer skedde i programmet oTranscribe, samt videouppspelningsprogrammet Film&TV och Word (i

Microsoft Office 365-paketet) på Windows. Allt material i projektet samlades och administrerades digitalt på Google Drive och i Miro. Miro är en digital plattform som används för att samarbeta på olika “whiteboards” (Miro, 2021). Dessa “boards” liknar anslagstavlor där bland annat post-it-lappar, bilder och texter kan samlas, visualiseras och presenteras. I detta projekt användes gratisversionen av Miro. I denna version kan “boards” delas inom ett team där medlemmar kan redigera, samt delas med övriga personer som kan se dem. I detta projekt användes tre boards, nämligen en till förstudien, en till konceptutvecklingen och en till fokusgruppen.

4.4 Mood board och inspiration board

Under projektets gång samlades inspirerande bilder i en mood board och en inspiration board på konceptutvecklingsboarden i Miro. Dessa tavlor delades in i kategorierna “*uttryck*”, “*budskap*”, “*praktiker nära oss*”, samt “*igenkänningsfaktorer*”. Alla dessa uppdaterades successivt under arbetets gång och var en del av alla faser i projektet. Detta gjordes för att upprätthålla inspirationen, samtidigt som det gav en tydligare bild av önskade uttryck och utformningar av illustrationerna. Av upphovsrättsliga skäl inkluderas inte dessa boards här i rapporten.

4.5 Fas 1 - förstudien

I detta avsnitt beskrivs de metoder som utfördes under förstudien. Förstudien inleddes med litteraturstudier och informationssökning och fortsattes sedan med en deltagande observation. Efter detta skedde en enkätundersökning (som först testades i en pilotstudie), två djupintervjuer och sammanställning av insamlade data. Allt material låg till grund för funktionsanalysen och kravspecifikationen, som summerar detta kapitel.

4.5.1 Litteraturstudier och informationssökning

Förstudien inleddes med litteraturstudier och informationssökning. Detta gjordes genom att läsa artiklar, böcker och samtalsmaterial, samt titta på föreläsningar och workshops kopplade till ämnet. Informationen härifrån användes till inspiration under hela projektet, men lade främst grunden för avsnittet *Teoretisk referensram* (se kapitel 2).

4.5.2 Deltagande observation

I början av projektet utfördes en deltagande observation. Denna metod används för att få en bättre inblick i det som observeras, samt andra deltagares upplevelser av det (Bates & Cosby, 2015). Det som observerades var den del av MÄNs samtalsmaterial där de befintliga illustrationerna förekommer. Vidar Vetterfalk från MÄN höll i en workshop via Zoom för medlemmarna i Könad Hållbarhet (och författarna som var inbjudna till projektmötet).

I den del som testades visades de olika illustrationerna upp en i taget. Tanken var att alla skulle få dela med sig av något kopplat till sin egen vardag. Detta skedde genom att någon satte igång en timer, medan en person började dela med sig av sina tankar och känslor kopplade till den första illustrationen och sin vardag. Vidar, som ledde samtalet, började för att sätta tonen. Alla andra var tysta och lyssnade, utan att ställa några frågor eller ge några kommentarer. När timern ringde, avslutade Vidar sin sista mening och sedan gick turen vidare till någon annan. Nästa person tackade föregående person för delningen och började sedan själv delge. Detta fortsatte till dess att alla hade delat något och upprepades sedan för de andra två illustrationerna.

Efteråt diskuterades de olika reaktionerna som dök upp under workshopen. En deltagare nämnde exempelvis att det öppnade upp dörrar hos hen som hen inte visste fanns. En annan nämnde att det var omtumlande, på ett bra sätt, för det berörde både hen och gruppen i helhet. Utifrån observationen (och deltagandet) som gjordes, uppfattades denna samtalsform väldigt givande.

Detta var ett av de första tillfällena då illustrationerna och deras användningsområden analyserades i detta projekt. Värt att nämna är att syftet med denna workshop initialt inte var att samla data till detta projekt, utan att Könad Hållbarhet skulle få testa på en träff i samtalsserien. Efter denna workshop blev alla deltagare tillfrågade om deras tankar och ord fick vara en del av denna rapport. Alla svarade ja, vilket ledde till att materialet kunde användas (främst som inspiration) inom detta projekt.

4.5.3 Pilotstudie - test av enkätundersökning

I detta projekt utformades en digital enkät till förstudien i Google Formulär. Innan enkäten skickades ut, utfördes en mindre pilotstudie av den. Under en pilotstudie testas ett mindre antal personer materialet för att se om den riktiga studien (i detta fall en enkät) är rimlig och har tydliga instruktioner, samt om några frågor uppstår (Bates & Cosby, 2015, s. 194). Denna feedback kan sedan användas för att förbättra och anpassa studien ytterligare.

Under pilotstudien testades enkäten av sju personer, varav sex kvinnor och en man. Dessa deltagare var mellan 22 och 28 år och valdes ut via ett bekvämlighetsurval. Ett bekvämlighetsurval innebär att urvalet baseras på personer i ens närhet som är lättillgängliga, exempelvis vänner, familj, kurskamrater eller andra bekanta (Borg & Westerlund, 2012, s. 26). Dessa sju utvalda deltagare tog emot enkäten via personliga meddelanden på sociala medier. Sedan besvarade de den och gav slutligen feedback gällande dess upplägg. Feedbacken från pilotenkäten resulterade i att en fråga gällande etnicitet togs bort, eftersom den var svår att formulera på ett bra sätt och dessutom inte längre upplevdes lika relevant. Detta medförde en avgränsning i projektet gällande etnicitet. Ytterligare information från feedbacken var att enkäten tog ungefär 10-15 minuter att besvara, samt att deltagarna upplevde att själva ämnet var lite svårt att greppa. Vid tolkning av illustrationerna förflyttades dessa till egna avsnitt, så deltagarna inte skulle kunna läsa och färgas av beskrivningen av dem.

4.5.4 Enkätundersökning

En uppdaterad version av enkäten användes sedan under en enkätundersökning (även kallat frågeformulär), vilket är ett effektivt sätt att samla in en större mängd data och säkerställa anonymitet (Karlsson, Osvalder & Rose, 2015, s. 488-489). Denna spreds i personliga flöden, grupper och meddelanden via sociala medier (Facebook och LinkedIn). Enkäten kan ses i sin helhet i bilaga 1. Huvudsyftet med enkäten var att få svar på hur de befintliga illustrationerna uppfattades. Enkätundersökningen besvarades av 45 personer, varav 23 kvinnor, 21 män och en icke-binär person. Dessa valdes ut via ett bekvämlighetsurval. Nedan i figur 4.2 ses en överblick av enkätsvaren i Miro. Alla svar hamnade på post-it-lappar och kategoriserades i olika grupper på förstudieboarden. Detta gjorde det enklare att analysera olika mönster och teman i svaren, då en stor mängd data samlades och visualiserades mer effektivt. De figurer som visar dessa analyser i detta och nästa avsnitt ska endast visa hur sådana analyser kan se ut. De viktigaste resultaten som kom ut från dessa beskrivs i den tillhörande texten.

Figur 4.2. Överblick av enkätsvaren i Miro. Författarnas egna bild.

Enkäten inleddes med tre generella frågor kopplade till ämnet. Svaren till dessa frågor kategoriserades och användes främst som inspiration under projektets gång. Det utfördes således inga mer avancerade analyser av just detta material. Färgerna på post-it-lapparna valdes för att förtydliga vilken fråga svaren tillhör och har i sig har ingen specifik innebörd. Ibland uppkom identiska svar flera gånger. Dessa noterades en gång, följt av ett "x" och antal gånger det nämndes (exempelvis x3 om det nämndes tre gånger).

De tre frågorna i detta avsnitt var följande:

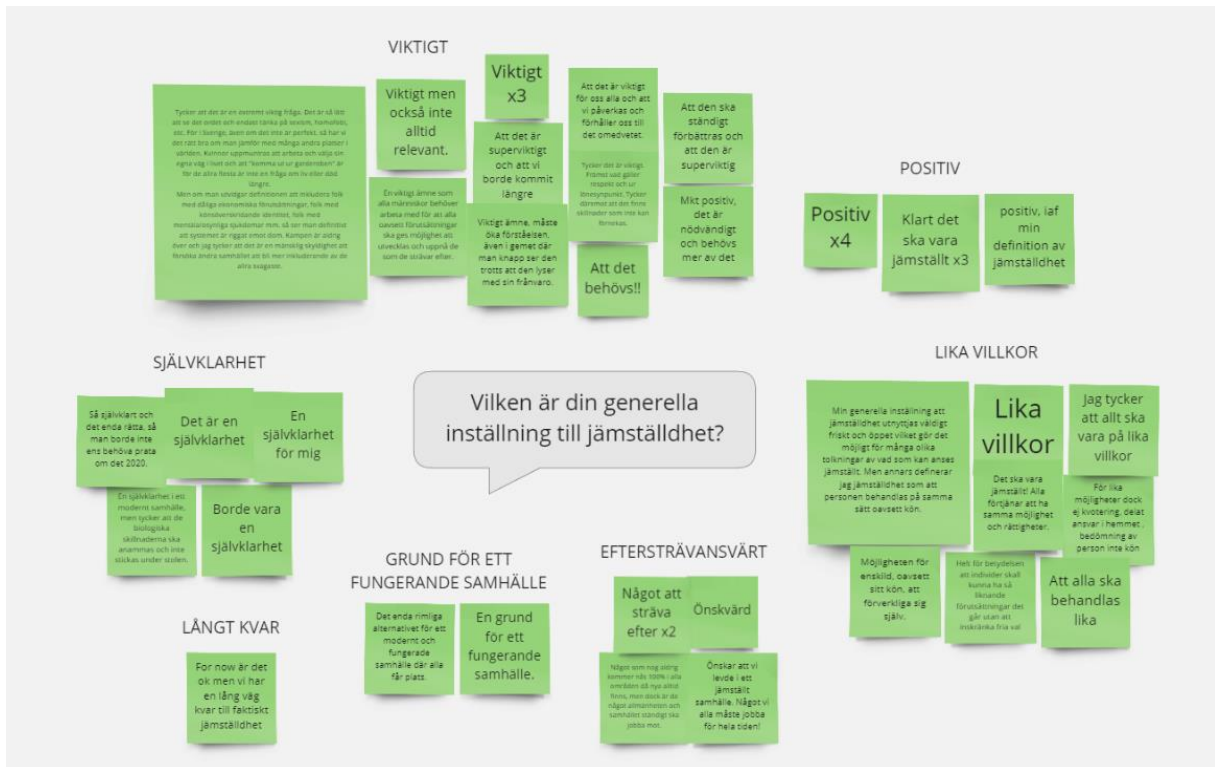
- *Vad tänker du på när du hör ordet "maskulinitet(er)"?*
- *Vilken är din generella inställning till jämställdhet?*
- *Vilken är din generella inställning till hållbarhet?*

Deltagarna förknippade “maskulinitet(er)” främst med just män, manlighet, macho-kulturen, samt fysisk eller mental styrka. Allt detta kopplades främst till cis-män. Det verkade inte som någon tänkte att maskulina drag skulle kunna existera hos personer med andra kön. Generellt uppfattades “maskulinitet(er)” både positivt och negativt, men främst negativt. Vissa deltagare fick även associationer till patriarkatet och feminism. Deltagarnas svar sammanfattas i figur 4.3 nedan. En intressant aspekt som blev tydlig här var att deltagarna endast utgick från maskulinitet (singular), ej plural (maskuliniteter). Deltagarna verkade därmed inte bekanta med begreppet i plural.

Figur 4.3. Översikt av enkätsvaren till frågan “Vad tänker du på när du hör ordet “maskulinitet(er)”?”. Författarnas egna bild.

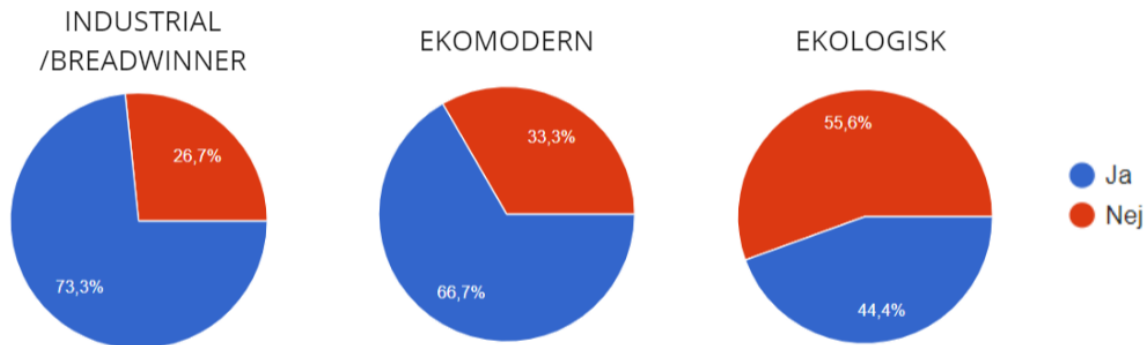
Deras generella inställning till jämställdhet var att det är viktigt och värt att sträva efter, men att det är en bit kvar dit. Vissa ansåg att det bör ses som en självklart och andra associerade det med lika villkor. Jämställdhet ansågs även vara grunden för ett välfungerande samhälle. En översikt av svaren på denna fråga kan ses nedan i figur 4.4.

Figur 4.4. Översikt av enkätsvaren till frågan "Vilken är din generella inställning till jämställdhet?". Författarnas egna bild.

Gällande frågan *Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat?*, kan fördelningen av JA- respektive NEJ-svar ses nedan i figur 4.6. Svaren visade att det finns förbättringspotential gällande alla illustrationer, samt att den ekologiska var den tydligaste illustrationen.

Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat?

Figur 4.6. Sammanfattning av svaren på frågan “Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat?”. Författarnas egna bild.

Många deltagare gav förslag på förbättringar gällande de olika illustrationerna. Dessa svar hamnade på post it-lappar i Miro och fanns med som inspiration i resten av projektet.

Enkätens avslutande avsnitt innehöll uppmaningen “*Slutligen får du gärna ge feedback, synpunkter eller ytterligare förklaringar till dina svar här*”, samt en förfrågan om att delta i en framtida fokusgrupp inom detta projekt. Det var frivilligt att besvara detta avsnitt. Tolv av de 45 deltagarna lämnade kommentarer på enkäten, men dessvärre var ingen intresserad av att vara med i en fokusgrupp.

I kommentarerna fanns viss kritik gällande upplägget på enkäten. Först och främst uppfattade några deltagare att enkäten var lite “*svårformulerad*”, “*förvirrande*” och lite “*tragglig*” att gå igenom och besvara. Detta berodde enligt dem på en kombination av att många frågor som ställdes var öppna frågor, samt att kontexten till ämnet inte förklarades tillräckligt tydligt. Det är således viktigt att en väsentlig och lättförståelig kontext ges i samband med illustrationerna i slutkonceptet. På så sätt kan missförstånd undvikas och de viktiga aspekterna gällande maskulinitetsnormer inom hållbarhet diskuteras.

Vissa av svaren på enkäten var missvisande, eftersom många deltagare inte uppfattade den korrekt. Det verkade också svårt att förstå maskulinitetsnormerna och hur de är relaterade till verkligheten. Därmed tolkades troligen inte illustrationerna och kopplingen till normerna alltid korrekt heller. Enkätsvaren användes därför inte i någon större utsträckning i kommande faser

och presenteras således inte i detalj i denna rapport. Dock gav enkäten som helhet inspiration i form av följande viktiga tankar och insikter:

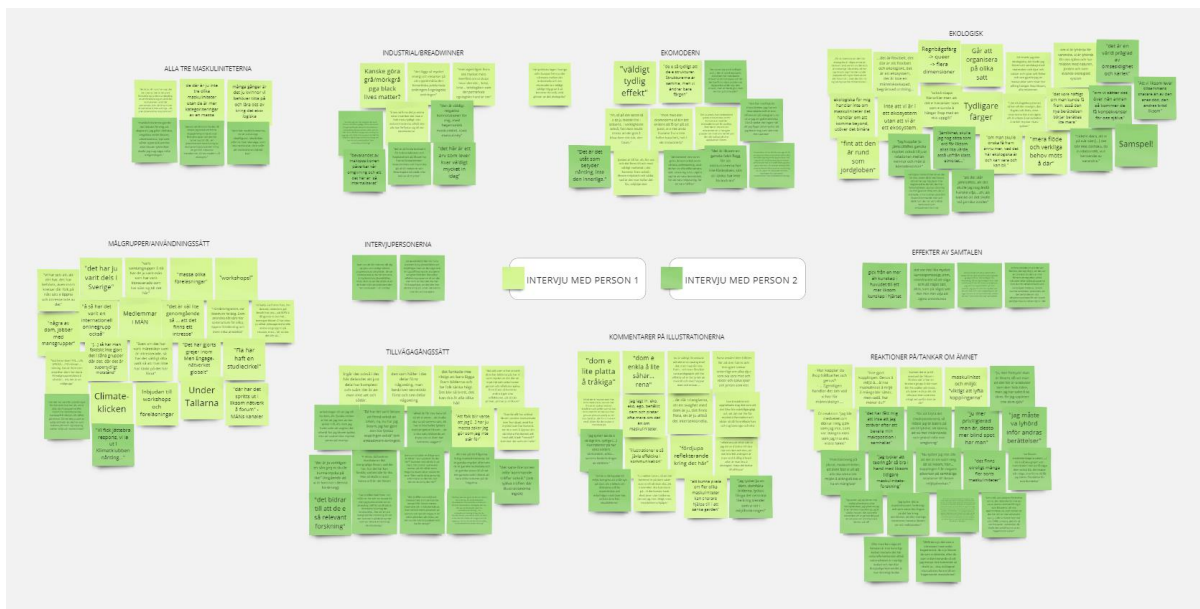
- En tydlig kontext är väsentlig för att undvika missförstånd.
- Ämnet är väldigt svårt att greppa för personer som inte är insatta i det sedan tidigare.
- Det kan vara svårt att utföra bildanalyser, särskilt när en inte är van vid det sedan tidigare.
- Fokus i projektet bör framöver ligga på mer kvalitativa undersökningar och analyser.
- Det är lätt att sväva ut i fel riktning. Förtydliga innehållet i de kommande faserna av projektet.
- Att visa alla illustrationerna tillsammans tydliggör förhållandet mellan dem och ökar förståelsen.
- Skillnaderna mellan illustrationerna bör vara tydliga.
- De ingående elementen (exempelvis olika ikoner) bör ha ett tydligt syfte.
- Färger kan tolkas på många olika sätt.

4.5.5 Djupintervjuer

Efter enkätundersökningen utfördes två semistrukturerade djupintervjuer. Att de var semistrukturerade innebär att det fanns frågor att ställa och utgå från (utan specifik ordning), men även utrymme att låta intervjun formas utifrån vad den intervjuade sa (Karlsson, Osvalder & Rose, 2015, s. 487). En initial idé var att intervju någon av Hultman och Pulé, som står bakom forskningen om maskulinitetsnormerna. Dock förekom regelbunden handledarkontakt med Hultman, som besvarade eventuella frågor kopplade till forskningen. Detta ledde till att intervjuerna fokuserade mer på två andra personer som var insatta i ämnet och kunde diskutera det från andra perspektiv.

Intervjuerna utfördes via Zoom den 19 respektive 24 februari 2021. Dessa pågick i ungefär en timme per tillfälle och spelades in för att sedan transkriberas. Intervjupersonerna var två personer som var insatta i ämnet och kom i kontakt med det och illustrationerna via organisationen MÄN. Underlaget till intervjuerna kan ses i bilaga 2. Dessa intervjuer gjordes för att öka förståelsen för ämnet i sin helhet, samt samtalsmaterialet och illustrationerna i synnerhet. Inför intervjuerna fick båda deltagarna veta att samtalet skulle spelas in (både en video- och en ljud-fil), samt att deras medverkan i rapporten är anonym.

Den första intervjun hölls med en projektledare i organisationen MÄN. Den andra intervjun hölls med en medlem i MÄN som tidigare deltog i några av MÄNs samtalsträffar och även själv studerade ämnet. Nedan i figur 4.7 ses en överblick av analysen av dessa intervjuer i Miro. De ljusgröna post-it-lapparna representerar citat och tankar från den första intervjun (intervjuperson 1) och de mörkgröna post-it-lapparna representerar den andra intervjun (intervjuperson 2).

Figur 4.7. Överblick av citat och tankar från djupintervjuerna. Författarnas egna bild.

All data från intervjuerna resulterade i olika kategoriseringar av väsentliga citat. De viktigaste insikterna från dessa presenteras nedan. Dessa berör reaktioner och tankar kopplade till ämnet, effekter av samtalen, samt kommentarer gällande de befintliga illustrationerna och de olika maskulinitetsnormerna.

4.5.5.1 Reaktioner och tankar kopplade till ämnet

Kopplingen mellan genus och miljö, eller maskulinitet och miljö, är inte självklar för alla. Många reaktioner (exempelvis på samtalsträffarna, med bara män) blir *“Men vadå, hur menar du?”* och ibland är det män på dessa träffar som undrar vad de gör där (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021). Därför är det väldigt viktigt att lyfta kopplingarna och samtala kring detta ämne. Intervjuperson 2 förklarar att *“ju mer privilegierad man är, desto mer blind spot har man”*, så man *“måste vara lyhörd för andras berättelser”* (personlig kommunikation, 24 februari 2021).

Båda intervjupersonerna ansåg att ämnet var väldigt aktuellt, intressant och viktigt att uppmärksamma. Det är värt att poängtera att deras upplevelser av andras reaktioner och tankar inte bara gällde motstånd. Många personer som de diskuterade med i olika sammanhang visade förståelse, kände igen sig eller nådde värdefulla insikter.

4.5.5.2 Effekter av MÄNs samtalsträffar

Samtalsträffarna upplevdes givande eftersom det *“gick från en mer kunskap i huvudet till en mer liksom kunskap i hjärtat”* (intervjuperson 2, personlig kommunikation, 24 februari 2021). Att prata om något och medvetandegöra problemen, kan således öka förståelsen. Intervjuperson 2 förklarade även att samtalen hade andra positiva effekter på deltagarna, samt att dessa effekter upplevdes komma både direkt och i efterhand. Det tog ett tag för många deltagare att omsätta

kunskapen och insikterna till något i praktiken, men vissa nämnde att de upplevde en förändring redan under tiden de gick på samtalsträffarna. Exempelvis kände vissa att *“nu lyssnar jag och tror mycket bättre på min partner och vad andra i min omgivning har att säga, snarare än att bara tänka utifrån ett mer ‘vad är bäst för mig’-perspektiv”* (intervjuperson 2, personlig kommunikation, 24 februari 2021). Samtalsmaterialet visade sig således påverka deltagarna positivt. Eftersom illustrationerna är en del av detta material, är det väsentligt att de underlättar mottaglighet, förståelse och reflektion av materialet.

4.5.5.3 Kommentarer gällande illustrationerna

Båda intervjupersonerna menade att illustrationerna hjälpte och underlättade diskussionerna om miljö och hållbarhet kopplat till maskulinitetsnormerna. Intervjuperson 1 nämnde dock att den som inleder en delningsrunda på något sätt alltid prime:ar (påverkar) de andra att tänka i liknande banor. Hen menar att samtalsledaren *“sätter tonen, så att det kommer in på dom saker som vi [MÄN] vill att dom ska, att människor ska komma in på...”* (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021). Därför är det svårt att veta hur resten av samtalet skulle bli om illustrationerna inte var med. Materialet har aldrig testats med andra illustrationer heller, så även det är svårt att analysera.

Den nuvarande lösningen innefattar tre relativt *“enkla och rena”* illustrationer, som kan upplevas lite *“tråkiga och platta”* (intervjuperson 1, personlig kommunikation, 19 februari 2021). Det finns en poäng i enkelheten, men det finns samtidigt en risk att vissa viktiga aspekter uteblir. Intervjuperson 1 nämner också att hen ofta pratar utifrån begreppen *“ego”, “ego”* och *“eko”*, istället för maskuliniteterna. Syftet med detta är att göra informationen mer lättillgänglig för deltagarna.

Intervjuperson 2 upplevde att det var *“tydliga [...] illustrationer på olika sorters tänkanden och olika sorters beskrivningar av världen”*. Enligt hen gjorde illustrationerna det även enklare att få syn på de centrala delarna i miljöforskningen och koppla det till maskulinitet. Intervjupersonerna har dock jobbat med illustrationerna i olika utsträckning och därför kan deras upplevelser skilja sig åt.

Intervjuperson 1 hade, under de samtal som hen lett, insett att illustrationer förmedlar ämnen på ett mycket effektivt sätt. Hen uttryckte det med orden *“Illustrationerna e så jävla effektiva i kommunikation”* (personlig kommunikation, 19 februari 2021). Intervjupersonerna gav även en del kommentarer gällande hur illustrationerna skulle kunna förbättras, både helhetsmässigt och detaljmässigt. Alla dessa kommentarer följde med till idégenereringen. De mest intressanta handlade om att försöka utveckla mer stimulerande och engagerande artefakter.

4.5.5.4 De tre kategorierna av maskulinitetsnormer

Att dela upp maskulinitetsnormerna i olika kategorier och att prata om flera olika sorters maskuliniteter inom dessa kan vara förvirrande. Intervjuperson 1 menar dock att *“det snarare kan hjälpa till i att sänka garden”* (personlig kommunikation, 19 februari 2021). Det blir då

enklare att reflektera över ens egen relation till de olika normerna, samt att en kan bidra till flera olika normer, inte bara hamna i ett fack (en norm).

Sammanfattningsvis gav intervjuerna en bättre insikt i ämnet från ett annat perspektiv, jämfört med tidigare litteraturstudier som utfördes i koppling till denna forskning. Det blev också mer verklighetsförankrat, då exempelvis olika användningsområden (främst av de befintliga illustrationerna) och resultat diskuterades mer djupgående. Dessutom blev det ännu tydligare att visuella hjälpmedel är väldigt effektiva, vilket talar för att dessa bör optimeras och att utvecklingen av artefakterna i detta projekt är viktig. Vidare gav intervjuerna en djupare förståelse för att samtalen gör skillnad och är viktiga delar av förändringsarbetet. Slutligen uppkom många intressanta tankar och önskemål kring utvecklingen av illustrationerna, som togs i beaktning under resten av projektet.

4.5.6 Funktionsanalys av befintlig lösning

De tre illustrationerna (och texterna som MÄN tog fram till dem) studerades och analyserades, för att se vilka funktioner de hade. Dessa delades upp i kategorierna “generellt”, “industrimoderna maskuliniteter”, “ekomoderna maskuliniteter”, samt “ekologiska maskuliniteter” i en funktionsanalys (se bilaga 3). Genom att tydliggöra och specificera olika funktioner och krav ökar förståelsen för produkten (Karlsson, Osvalder & Rose, 2015, s. 500-502).

4.5.7 Funktionsanalys av slutkonceptet

Efter funktionsanalysen på den befintliga produkten togs en funktionsanalys fram gällande illustrationerna och det tillhörande materialet som skulle utvecklas (se bilaga 4). Inspiration och information till denna kom från litteraturstudier, enkäter, intervjuer, diskussioner med handledare och uppdragsgivare. Denna funktionsanalys lade sedan grunden för kravspecifikationen. Eftersom denna funktionsanalys återkommer i kravspecifikationen, visas endast kravspecifikationen här nedan.

4.5.8 Kravspecifikation

Funktionsanalysen utvecklades till en kravspecifikation, då funktionerna omvandlades till viktade krav. Detta underlättade konceptutvecklingen, eftersom funktionsanalysen var lång och kravspecifikationen gav en tydligare bild av vilka funktioner som skulle prioriteras. Genom att definiera krav (utan att nämna hur dessa ska uppfyllas), beskrivs konceptutvecklingens ramar och det blir tydligare vilka problem den slutgiltiga produkten ska lösa (Eklund, Karlsson, Odenrick, Osvalder & Rose, 2015, s. 595).

Kravspecifikationen i detta projekt består av totalt 79 krav och är utformad utifrån en generell kravlista, samt en vardera för industrimoderna, ekomoderna och ekologiska maskuliniteter. De

tre sistnämnda gäller utöver den generella. Hela kravspecifikationen kan ses i bilaga 5. De viktigaste kraven (med prioritering 1-2) presenteras i figur 4.8 - 4.11 nedan.

Prioriteringen går från 1-5 där 1 är viktigast och 5 är minst viktigt. Eftersom det är svårt att beakta för många krav samtidigt i en konceptutvecklingsprocess, valdes endast kraven med prioritering 1 och 2 ut. Det bedömdes att det antal krav som hade prioritering 1 och 2 (15 stycken för generella, tio för industrimoderna, tolv för ekomoderna och 13 för ekologiska), var överkomligt och mer rimligt för ett projekt av denna omfattning. Prioriteringen gjordes av författarna och baserades på materialet i förstudien, samt diskussioner med delaktiga parter. Kraven och prioriteringen verifierades sedan av handledaren, efter några mindre ändringar.

Kraven är kopplade till huvudfunktioner (HF), delfunktioner (DF) och stödfunktioner (SF). En huvudfunktion förklarar det primära syftet med produkten, där delfunktionerna är delar av huvudfunktionen och stödfunktionerna finns till för att stödja och främja användningen av själva produkten (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013). Om något krav behöver förklaras ytterligare, görs detta i kolumnen *Kommentarer*.

Den första tabellen (se figur 4.8 nedan) beskriver de generella kraven utifrån kategorierna *samtalsstruktur*, *utformning* och *budskap*. Dessa krav utgår från hur illustrationerna ska konstrueras för bli mottagliga för personer och handlar således inte om vad de ska förmedla symboliskt.

GENERELLT

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prio	Kommentarer
1.	Förmedla maskulinitetsnormerna	HF	1	Funka ihop med analyser från forskningen
2.	Samtalsstruktur			
2.1	Underlätta samtal	DF	1	
2.2	Passa in med de andra utvecklade illustrationerna och förklarande texterna	DF	2	
2.3	Rikta fokus	DF	2	För att fokusera på normerna, förhindra att samtalet svävar ut för långt och förhindra förväxling med andra teorier
3.	Utformning			
3.1	Förtydliga teorin	DF	1	Både skriftligt och visuellt
3.2	Vara enkel att förstå	DF	1	
3.3	Skapa logisk uppbyggnad	DF	1	Gällande färg, position, form och alla ingående element inom maskulinitetsnormen
3.4	Vara visuellt tilltalande	SF	2	
3.5	Inkludera intersektionalitet	SF	2	Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder
3.6	Skapa kompletta illustrationer	SF	2	De visuella delarna ska komplettera varandra inom varje norm
4.	Budskap			
4.1	Synliggöra skillnaderna	DF	1	Mellan de tre normerna
4.2	Förmedla komplexitet	DF	2	Skapa möjligheter för ett nyanserat synsätt
4.3	Förtydliga pluralism	DF	2	Förtydliga att det är tre olika kategorier av maskulinitet och att dessa har flera underkategorier

4.4	Förmedla icke-trinäritet	DF	2	Att man inte är enbart en av normerna utan kan ha delar av alla i sig
4.5	Skapa medvetenhet	SF	2	Gällande egna attityder och beteenden, med hjälp av kopplingar till ämnet

Figur 4.8. De viktigaste kraven (med prioritering 1-2) i den generella delen av kravspecifikationen.

I stort handlar det om att öka läsbarheten genom att förenkla och förtydliga, vilket sker genom en noga uttänkt komposition i koncepten. Dock ska koncepten samtidigt kunna förmedla en komplexitet och pluralism, trots enkelheten.

I de tre kommande tabellerna 4.9-4.11 syns förenklade kravspecifikationer för maskulinitetsnormerna var för sig. Här handlar kraven främst om vilka aspekter som måste finnas med för att skapa en komplett symbolik för normerna.

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prio	Kommentarer
A1	Förmedla industrimoderna normer	HF	1	
A2	Förmedla hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur
A3	Förmedla fokus på systembevarande	DF	1	
A4	Förtydliga ego-logik	DF	2	
A5	Förmedla fossilt/industri	DF	2	
A6	Förmedla separation	DF	2	Mellan människa och djur och natur
A7	Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	Bland annat våld
A9	Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
A10	Förmedla att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus	SF	2	

Figur 4.9. De viktigaste kraven (med prioritering 1-2) i den industrimoderna delen av kravspecifikationen.

EKOMODERNA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prio	Kommentarer
B1	Förmedla ekomoderna normer	HF	1	
B2	Förmedla greenwashing	DF	1	
B3	Förtydliga hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur.
B4	Förmedla yta/fasad	DF	1	
B5	Förmedla separation mellan människa och natur	DF	2	
B6	Förmedla fokus på systembevarande	DF	2	
B7	Förtydliga ego-logik	DF	2	
B8	Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	
B9	Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem	DF	2	
B10	Förmedla en tro på tekniska lösningar	DF	2	Ofta övertro. I synnerhet 'end-of-pipe'-lösningar. Inkluderar fokus på innovation
B11	Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
B12	Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus	SF	2	

Figur 4.10. De viktigaste kraven (med prioritering 1-2) i den ekomoderna delen av kravspecifikationen.

EKOLOGISKA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prio	Kommentarer
C1	Förmedla ekologiska normer	HF	1	
C2	Förmedla jämställdhet och jämlikhet	DF	1	
C3	Förmedla hållbarhet	DF	1	Ex. hållbar utveckling
C4	Förmedla relationer mellan djur, natur och människa	DF	1	Även samarbete och samtycke, samt medvetenhet om naturens rättigheter
C5	Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)	DF	1	
C6	Visa på en hållbar maskulinitet	DF	1	
C7	Förmedla ekosystem	DF	1	
C8	Förmedla systemförändring	DF	2	Gällande normer, praktiska handlingar etc
C9	Förtydliga eko-logik	DF	2	
C10	Förmedla kretslopp	DF	2	
C11	Förmedla omsorg	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
C12	Förmedla respekt	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
C13	Förmedla klimaträttvisa	SF	2	

Figur 4.11. De viktigaste kraven (med prioritering 1-2) i den ekologiska delen av kravspecifikationen.

Utöver symboliken för de enskilda normerna visar tabellerna att många aspekter återkommer genom alla normerna på ett eller annat sätt. Det visar att slutkonceptet måste inkludera en tydlig koppling mellan normerna, så det går att se både hur de hör ihop och hur de skiljer sig.

4.6 Fas 2 - konceptutvecklingen

Detta avsnitt beskriver konceptutvecklingsfasen. Inledningsvis beskrivs idégenereringen utifrån skisser och morfologiska matriser. Därefter beskrivs koncept, diskussioner och den

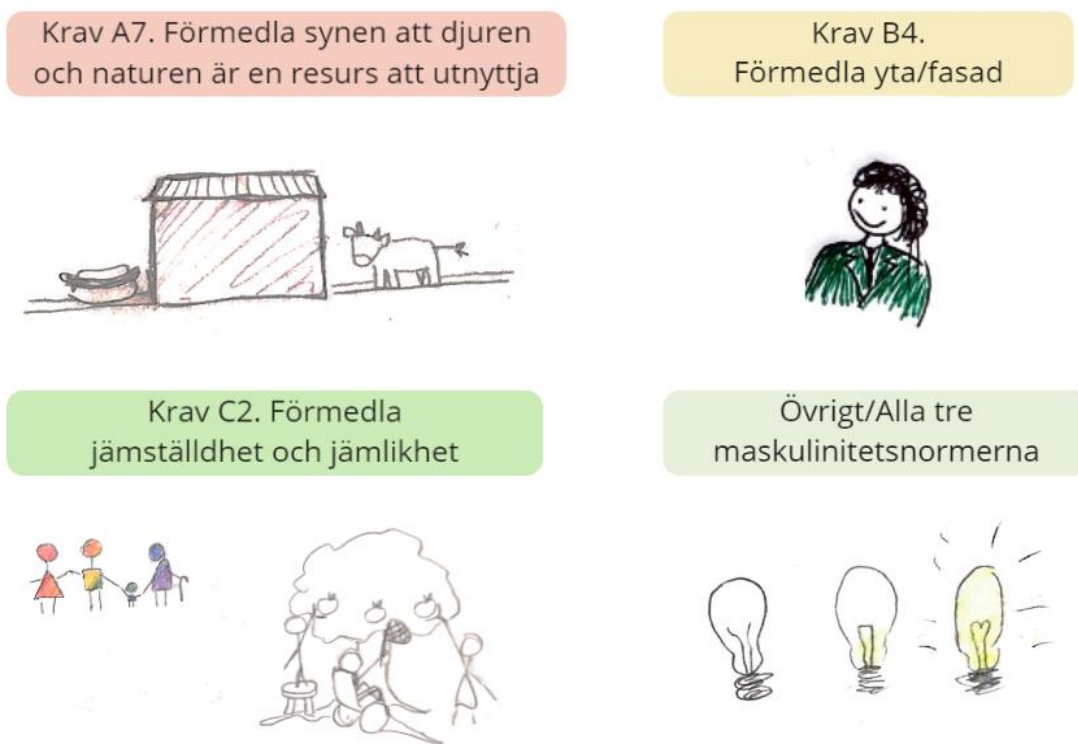
iterativa processen. Kapitlet avslutas med beskrivningar av de fyra koncepten som följde med in i utvärderingsfasen.

4.6.1 Skisser och visualisering

För att skissa ned idéer användes inledningsvis analoga metoder, som att skissa med stiftpennor, färgpennor och Promarkers på vita A4-ark. Dessa skisser skannades sedan in till digitala versioner via mobilapparna CamScanner och Adobe Scan. De redigeringsprogram som användes under projektet var Adobe Illustrator, Adobe Indesign och Adobe Photoshop. En del av materialet som användes hämtades från "open source"-källor (sidor online med bilder som vem som helst får använda gratis), såsom Pixabay, Creative Commons och Unsplash.

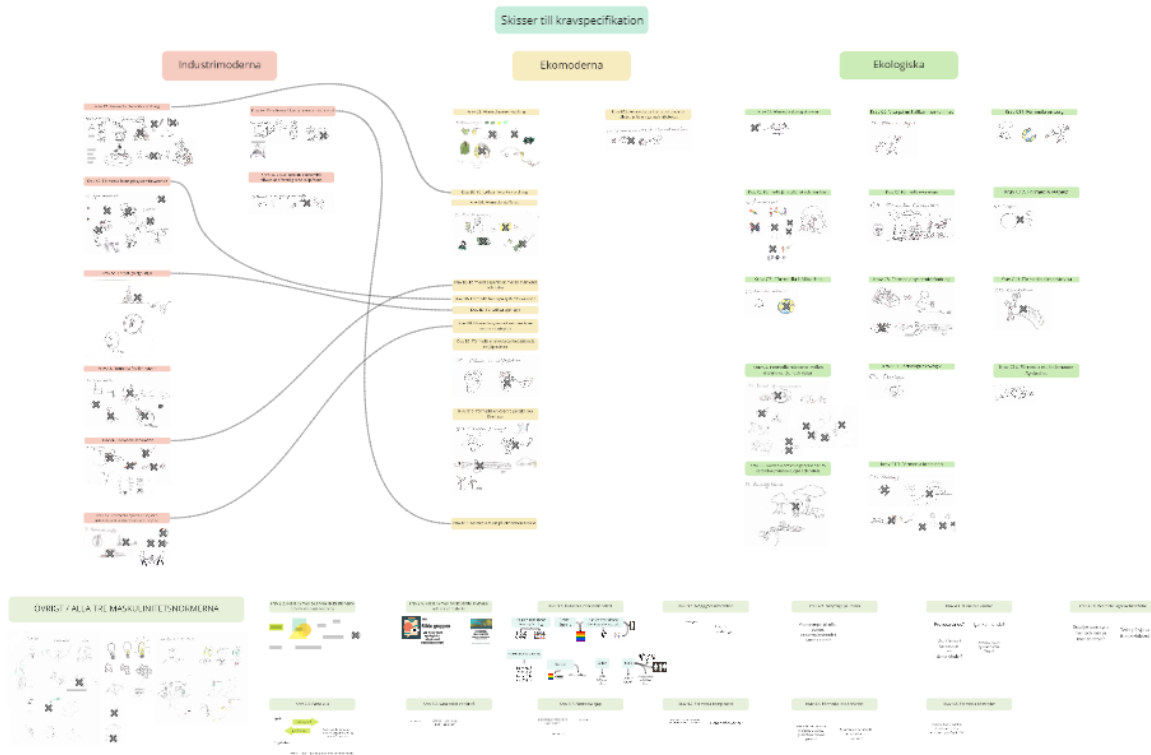
4.6.2 Brainstorming av idéer

Konceptutvecklingsfasen började med en generell idégenerering, för att inte begränsa kreativiteten. Därefter utgick idégenereringen mer specifikt från kravspecifikationen. Eftersom kravspecifikationen innehåller totalt 79 krav, valdes de viktigaste funktionerna ut (prioritering 1-2). Olika idéer utifrån olika funktioner och krav skissades först upp enskilt. Sedan utfördes en variant av gemensam brainstorming, då så många idéer som möjligt skissades upp utan att bedömas eller kritiserats (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013, s. 166-167). Detta skedde främst genom att associera till varandras idéer, få inspiration av varandra och tillsammans skapa nya idéer. Detta ledde framför allt till olika dellösningar, men även några genomgående idéer och inspiration för hela koncept (se figur 4.12 nedan för exempel).

Figur 4.12. Exempel på tidiga skisser. Författarnas egna bild.

Olika dellösningar sorterades och kategoriserades utifrån vilka krav de tillhörde. Det fanns fyra olika kategorier (som ses nedan i figur 4.13), nämligen industrimoderna (ljusröda), ekomoderna (orangegula), ekologiska (gröna) och generella längst ned (ljusgröna). De mindre rimliga förslagen sållades bort (fick ett kryss på sig) och de mer rimliga följde med till morfologiska matriser.

Figur 4.13. Översikt av skisserna i Miro, sorterade i kravkategorierna industrimoderna, ekomoderna, ekologiska och generella. Författarnas egna bild.

I början av konceptutveckling diskuterades även vilka slags format som kunde användas för att förmedla maskuliniteterna. De förslag som kom fram efter brainstorming kan ses nedan i figur 4.14.

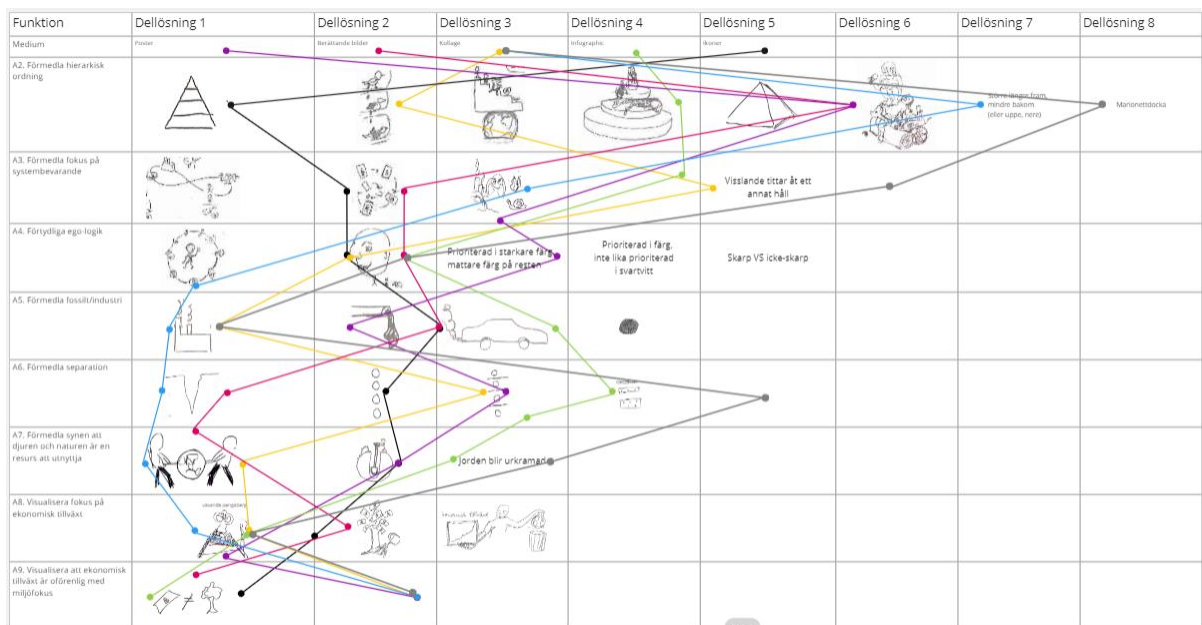
Huvudformat (visuella medier)	Delformat
● Posteraktigt ● Berättande bilder (ex. serie) ● Kollage ● Infographic	● Text ● Grafer ● Abstrakt ● Ikoner ● Hårda och mjuka former (visuella) ● Hårt och mjukt (konsistens, taktilt) ● Vasst och mjukt (form, taktilt) ● Stämningssljud

Figur 4.14. Olika medier och format för illustrationerna. Författarnas egna bild.

De som verkade mest relevanta var poster, infographic, berättande bilder och kollage. Detta val baserades främst på hur bra formatet var anpassat till ett digitalt samtal. Dessa följde med till de morfologiska matriserna.

4.6.3 Morfologiska matriser

Eftersom kravspecifikationen innehöll totalt 79 krav, valdes de viktigaste funktionerna ut (prioritering 1-2). Dellösningarna till dessa kombinerades sedan i morfologiska matriser (se exempel i figur 4.15 nedan) för att skapa olika koncept. Detta gjordes genom att lista olika dellösningar, välja ett alternativ per rad och sedan dra streck mellan de som valdes. Denna metod gör det enklare att hitta många olika lösningar och tänka på ett nytt sätt (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013, s. 174-175). Om inspiration till en ny dellösning kom upp under tiden olika alternativ kombinerades, skrevs denna upp i en ny ruta och skissades således inte i detta stadiet. Om det inte fanns något lämpligt alternativ på en dellösning, markerades en tom ruta, vilket istället lämnade plats åt en framtida dellösning.

Figur 4.15. Exempel på en morfologisk matris av de olika dellösningarna för de industrimoderna maskuliniteterna.

Med utgångspunkt i de industrimoderna maskulinitetsnormerna och de morfologiska matriserna utvecklades flera koncept, varav de fyra mest intressanta utvecklades ytterligare. Dessa kallades "Marionett", "Stege", "Spelplan" och "Ego" (se figur 4.16 nedan). Tanken var att utgå från de industrimoderna och se hur de ekomoderna och ekologiska skulle kunna se ut utifrån ett liknande tema. Varför utgångspunkten var just de industrimoderna berodde på att de kom först i ordningen av maskulinitetsnormerna genom hela projektet. På grund av tidsbrist inför en delpresentation för Könad Hållbarhet, utvecklades endast dessa i det här stadiet.

Figur 4.16. Tidiga skisser på koncepten “Marionett”, “Stege”, “Spelplan” och “Ego”.

4.6.4 Diskussioner med delaktiga parter

De fyra mer utvecklade koncepten från konceptutvecklingen (“Marionett”, “Stege”, “Ego” och “Spelplan”) diskuterades med uppdragsgivare och resterande medlemmar i Könad Hållbarhet vid ett projektmöte via Zoom. Koncepten presenterades i tur och ordning. Efter varje enskild presentation fick projektgruppen ge feedback. Det var ett öppet klimat under mötet och alla fick säga vad de spontant tyckte och tänkte när de såg de olika koncepten. Det framkom att dessa fyra koncept inte riktigt stämde överens med vad de hade i åtanke. Feedbacken var att de flesta av bilderna såg ut att visa företagsledare och världsledare, vilket kan göra att illustrationerna är svåra att känna igen sig i som privatperson. Vissa element i koncept “Stege” var dock intressanta och följde därför med in i nästa idégenerering. De tyckte också att det ingick för mycket symbolik i illustrationerna, vilket gjorde dem svåra att läsa av. Ett förslag på hur detta kunde lösas var genom ytterligare prioritering av kraven, samt summering av alla maskulinitetsnormerna i form av korta texter. Övriga kommentarer och tips följde med till itereringen i resten av konceptutvecklingen.

4.6.5 Iterering och ytterligare idégenerering

Eftersom det var svårt att få med merparten av kraven i illustrationerna, samtidigt som de skulle vara lätta att läsa av, sammanfattades de olika maskulinitetsnormerna i några meningar för att få fram de absolut viktigaste budskapen. Detta underlättade även resten av idégenereringen. Ett gemensamt mål för alla tre illustrationerna var att *“folk ska känna igen sig i normen och som resultat utmana sina egna föreställningar”*. De tre korta sammanfattningarna blev följande:

Industrimoderna maskuliniteter

Bevarandet av industrisamhället prioriteras och brist på konsekvenstänk gällande hållbarhetsproblem är vanligt förekommande. Hierarkin där mannen står högst upp och naturen längst ner är central och resulterar i ett resursutnyttjande av de lägre nivåerna.

Nyckelord: *Hierarki, industri, resursutnyttjande*

Ekomoderna maskuliniteter

Det ekonomiska systemet bevaras, men det finns också en medvetenhet om hållbarhetsproblem. För att lösa dessa används teknik, även om det ibland är uppenbart att det är otillräckligt. Trots erkännandet av hållbarhetsproblemen är hierarkin (där mannen står högst upp och naturen

längst ner) fortfarande central, vilket även här resulterar i ett resursutnyttjande av de lägre nivåerna.

Nyckelord: *Hierarki, teknik, miljömedvetenhet*

Ekologiska maskuliniteter

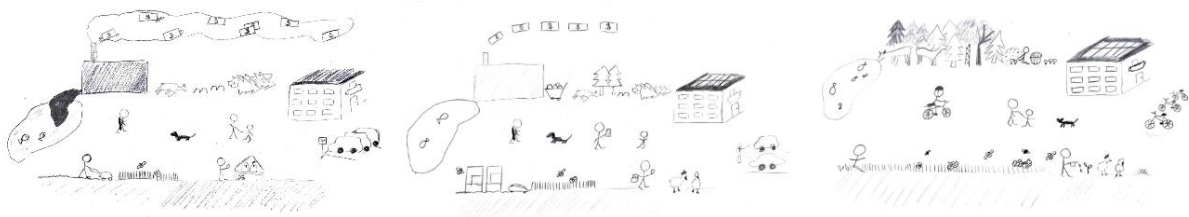
Präglas av jämställdhet, omsorg, det relationella och inkännande. Erkännandet av sin roll i klimatkrisen, samt synen att vi bör sträva efter ett skifte mot mer ekologiska handlingar, är centrala delar. Hierarkin i de andra normerna existerar inte här, eftersom fokus snarare ligger på att tillsammans ta hand om "de lokala allmänningarna".

Nyckelord: *Jämlikhet, omsorg, miljömedvetenhet*

Idégenereringen pågick i flera loopar och ledde slutligen till att fyra nya koncept togs fram. Dessa kallades koncept "Landskap", "Stege 2.0", "Postern" och "Spelidén". Dessa beskrivs nedan och utvärderades under nästa fas.

4.6.6 Koncept "Landskap"

Detta koncept byggde på tre olika illustrationer där de olika normerna visualiserades genom olika landskap. Tanken var att olika medier skulle blandas, visualiseras och utformas likt ett kollage. Konceptet skulle exempelvis kunna innehålla analoga skisser, digitala ytor och foton. Innehållsmässigt skulle dessa olika landskap illustrera praktiker som utövas inom de olika maskulinitetsnormerna. Många av dessa praktiker är vardagliga och denna koppling till vardagslivet används här medvetet, för att göra innehållet relaterbart. Det visar även tydligt vilka konsekvenser olika personers aktiviteter får för miljön. En överblick av de tidiga skisserna på detta koncept kan ses nedan i figur 4.17.

Figur 4.17. Överblick av tidiga skisser på koncept "Landskap". Från vänster: industrimoderna, ekomoderna respektive ekologiska maskuliniteter. Författarnas egna bild.

Tanken var att dessa "landskap" skulle beskrivas och illustreras utifrån samma plats, men i tre olika versioner. Syftet med detta var att öka förståelsen och tydliggöra skillnaderna. De tidiga skisserna i detta koncept innehåller förenklade ritningar av människor, djur, natur, objekt och byggnader. Dessa element skulle visualiseras med relativt tydliga uttryck, genom att bland annat visa både orsak och verkan. Eftersom skisserna är väldigt översiktliga, har inte alla prioriterade krav behandlats i illustrationerna. Det bedöms dock att lösningar på fler krav enkelt kan läggas till vid en vidareutveckling. Vid en sådan vidareutveckling skulle också alla ingående element illustreras mer i detalj.

Industrimoderna maskuliniteter

Elementen i den industrimoderna landskapsbilden som ses nedan i figur 4.18 visar på symboler och praktiker som utförs i de industrimoderna maskulinitetsnormerna. Elementen är lösningar på de högst prioriterade kraven i kravspecifikationen.

Figur 4.18. Tidig skiss på industrimoderna maskuliniteter i konceptet "Landskap".
Författarnas egna bild.

De viktigaste elementen i den industrimoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.19 och checkas av mot kraven som uppfylldes i kravspecifikationen:

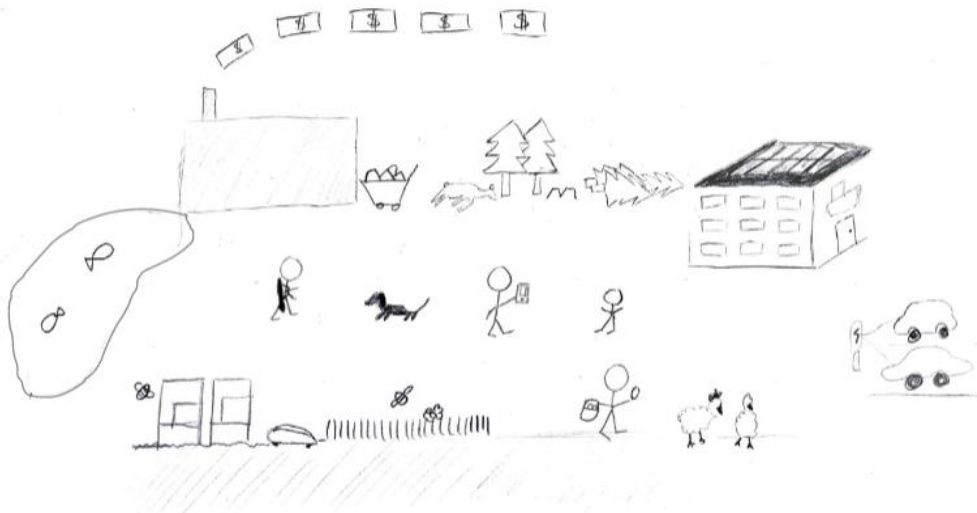
Figureorna ska vara olika stora och ha olika detaljrikedom	= A2. Förmedla hierarkisk ordning
Industri, bilar och gräsklippare	= A5. Förmedla fossilt/industri
Jägaren har fällt ett rådjur, hönor hålls instängda och utnyttjas för sina ägg och skogen är skövlad. Utsläpp av olja i vattnet och gräsklippning som förstör biologisk mångfald	= A7. Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja
Pengar pumpas ut ur industrin	= A8. Visualisera fokus på ekonomisk tillväxt
Pengarna kommer ut ur rök	= A9. Visualisera att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus

Figur 4.19. Kort avstämning av viktiga element i den industrimoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Kraven "A3. Förmedla fokus på systembevarande", "A4. Förtydliga ego-logik" och "A6. Förmedla separation" saknar lösningar, då det vid denna tidpunkt var svårt att komma på hur det skulle symboliseras. Det bedömdes att de istället kunde komma in i en eventuell vidareutveckling eller i en tillhörande beskrivning av kontexten.

Ekomoderna maskuliniteter

I illustrationen (se figur 4.20 nedan) av de ekomoderna maskuliniteterna finns många element som liknar de i den industrimoderna, men det finns också en del skillnader, främst i de tekniska lösningar som visas.

Figur 4.20. Tidig skiss på ekomoderna maskuliniteter i konceptet "Landskap". Författarnas egna bild.

De viktigaste elementen i den ekomoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.21 och checkas av mot kraven som uppfylldes i kravspecifikationen:

Solceller och elbilar förmedlar miljötänk, men samtidigt bevaras det gamla systemet, till exempel att man åker lika mycket bil som innan	=	B2. Förmedla greenwashing
Figureerna ska vara olika stora och ha olika detaljrikedom	=	B3. Förtydliga hierarkisk ordning
Jägaren har fällt ett rådjur, hönor hålls utnyttjas för sina ägg och skogen är skövlad. Dock utnyttjas resurserna i mindre mängd.	=	B8. Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja
Bihotell har satts upp för att kompensera för den förlorade faunan vid gräsklippning	=	B9. Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem
Solceller, robotgräsklippare och elbilar	=	B10. Förmedla en tro på tekniska lösningar
Pengar pumpas ut ur industrin	=	B11. Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt
Pengarna kommer inte ut ur rök längre, utan är "rena" när de kommer ut ur industrin. Industrin är också grön	=	B12. Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus

Figur 4.21. Kort avstämning av viktiga element i den ekomoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Kraven "B4. Förmedla yta/fasad", "B5. Förmedla separation mellan människa och natur", "B6. Förmedla fokus på systembevarande" och "B7. Förtydliga ego-logik" saknar lösningar, då det vid denna tidpunkt var svårt att komma på hur det skulle symboliseras. Det bedömdes att

de istället kunde komma in i en eventuell vidareutveckling eller i en tillhörande beskrivning av kontexten.

Ekologiska maskuliniteter

I denna illustration (se figur 4.22 nedan) ses stora skillnader mot de två föregående. Elementen beskrivs i detalj nedanför bilden.

Figur 4.22. Tidig skiss på ekologiska maskuliniteter i konceptet "Landskap". Författarnas egna bild.

De viktigaste elementen i den ekologiska illustrationen förklaras kort här i figur 4.23 och checkas av mot kraven som uppfylldes i kravspecifikationen:

Människor, djur och natur ska vara i "rätt" storlek och lika detaljerade	=	C2. Förmedla jämställdhet och jämlikhet
Praktiker har ändrats till mer hållbara alternativ. Gräsklippning har tagits bort till förmån för en vildväxande äng och bilar har ersatts med cyklar	=	C3. Förmedla hållbarhet
En människa befinner sig i skogen tillsammans med djuren	=	C4. Förmedla relationer mellan djur, natur och människa
En människa plockar bär och svamp och djuren äter på träden	=	C5. Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)
Illustrationen i sin helhet visar detta	=	C6. Visa på en hållbar maskulinitet
Det är större mångfald och djuren och naturen utnyttjas inte längre som resurser. Alla lever snarare i symbios med varandra	=	C7. Förmedla ekosystem
Praktiker har ändrats till mer hållbara alternativ. Gräsklippning har tagits bort till förmån för en vildväxande äng och bilar har ersatts med cyklar (Samma som i C3)	=	C8. Förmedla systemförändring
Förändringarna i praktikerna visar att människor värdesätter djur och natur. Det sätter inte sig själva i första rummet	=	C9. Förtydliga eko-logik
En människa plockar bär och svamp och djuren äter på träden (samma som C5)	=	C10. Förmedla kretslopp
Mannen vattnar plantan	=	C11. Förmedla omsorg
Ansvarsfullt skogsbruk (till skillnad från kalhyggerna i de föregående illustrationerna) tyder på en respekt för naturens gränser	=	C12. Förmedla respekt
Människan har släppt sin kontroll över naturen, till exempel genom att skapa en äng till förmån för flora och fauna	=	C14. Förmedla ett inkännande /lyhördhet

Figur 4.23. Kort avstämning av viktiga element i den industrimoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

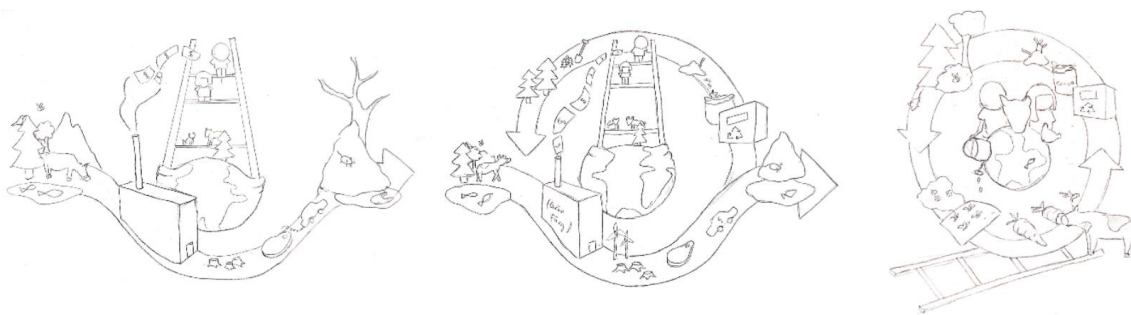
Utöver detta visar solcellerna att det finns en positiv syn på tekniska lösningar, så länge de är kombinerade med samhällsförändring.

Kravet "C13. Förmedla klimaträttvisa" saknar lösning, då det vid denna tidpunkt var svårt att komma på hur det skulle symboliseras. Det bedömdes att det istället kunde komma in i en eventuell vidareutveckling eller i en tillhörande beskrivning av kontexten.

4.6.7 Koncept "Stege 2.0"

"Stege 2.0" är en mycket uppdaterad version av det tidigare konceptet "Stege". Till detta koncept hämtades bland annat inspiration från diverse bilder på internet, som kom fram vid sökning på nyckelord såsom hållbarhet. Dessa bilder visade ofta cirkulära pilar, vilket kändes som ett passande element att inkludera i illustrationerna för att beskriva bland annat synen på resurser i de olika maskulinitetsnormerna. Detta och fler nya element kan ses i figurerna nedan. Den första illustrationen (figur 4.24) visar en överblick över alla tre illustrationer, medan de resterande illustrationerna (figurerna 4.25, 4.27 och 4.29) visar varje illustration för sig. Hur elementen uppfyller kraven beskrivs i figurer nedanför varje bild (figurerna 4.26, 4.28 och 4.30), dock inte under överblicksbilden, då inga krav finns kopplade till hur illustrationerna ska uppfattas tillsammans. Där beskrivs istället hur elementen ändras mellan de olika illustrationerna och vad ändringarna ska symbolisera.

De tre maskulinitetsnormerna tillsammans

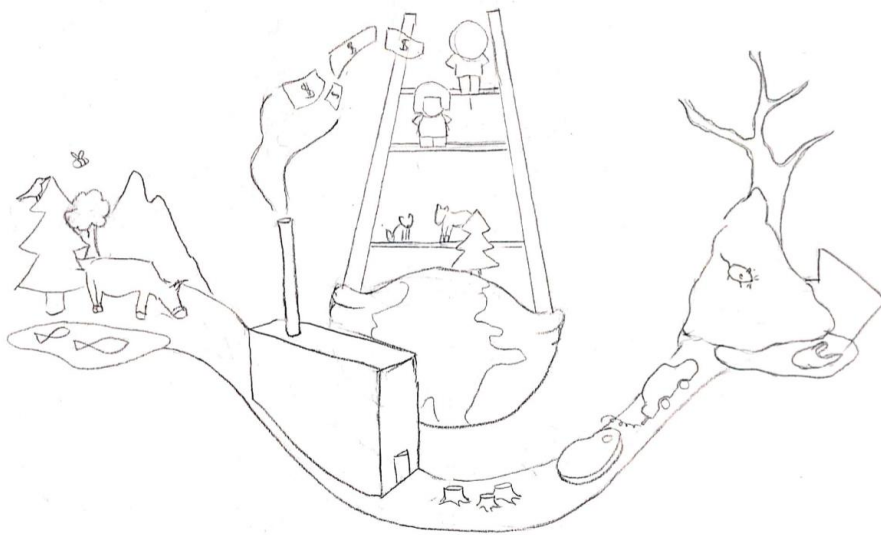

Figur 4.24. Överblick av skisser på koncept "Stege 2.0". Från vänster: industrimoderna, ekomoderna respektive ekologiska maskuliniteter. Författarnas egna bild.

Symbolik hos de övergripande elementen som finns i alla tre bilderna:

- Stegen har olika placering i de tre illustrationerna för att i de första två visa på att hierarkin inte ändras. Stegen som ligger ner i den ekologiska illustrationen visar på en samhällsförändring, där synen på andra människor, djur och natur har ändrats till att bli jämlik.
- Pilarna symboliserar övergången från ett linjärt flöde till ett cirkulärt, för att visa på en successiv förändring i resurshandling och förståelsen för kretslopp.
- Jordens successiva förändring från att vara hoptryckt till att vara rund symboliserar att jorden som den ser ut i den industrimoderna illustrationen är utarmad och inte kan försörja alla som lever av den. I den ekologiska illustrationen är jorden i balans med hur mycket resurser som finns och hur mycket resurser som används.

De industrimoderna maskulinitetsnormerna

Figur 4.25. Industrimoderna maskulinitetsnormer i konceptet "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

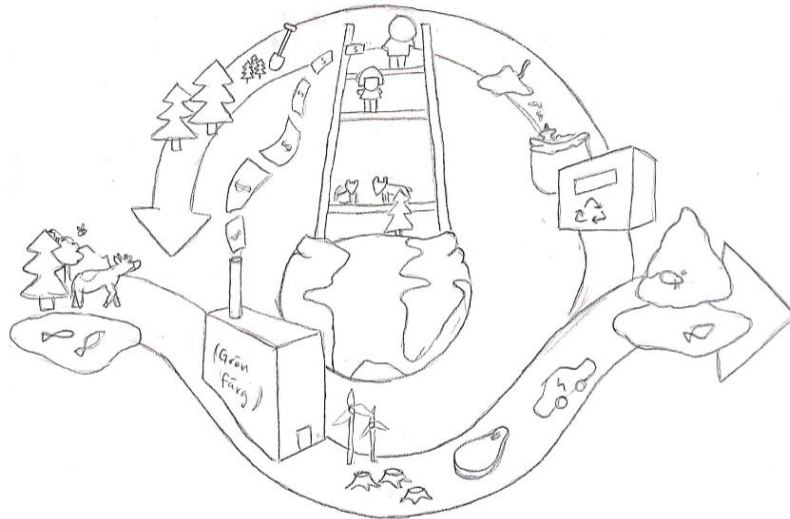
De viktigaste elementen i den industrimoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.26 och checkas av mot kraven som uppfyllts i kravspecifikationen:

Stege med man, kvinna, djur och natur	=	A2. Förmedla hierarkisk ordning
Mannen står längst upp på stegen	=	A4. Förtydliga ego-logik
Industrin	=	A5. Förmedla fossilt/industri
Figureerna står på olika nivåer i stegen	=	A6. Förmedla separation
Resurser längst till vänster går in i industrin och kommer ut som produkter på andra sidan. Även en linjär pil	=	A7. Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja
Pengar kommer ut ur industrin rakt in i mannens ficka	=	A8. Visualisera fokus på ekonomisk tillväxt
Pengarna kommer ut ur rök	=	A9. Visualisera att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus

Figur 4.26. Kort avstämning av viktiga element i den industrimoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Kravet A3. Förmedla fokus på systembevarande saknar lösning, då det vid denna tidpunkt var svårt att komma på hur det skulle symboliseras. Det bedömdes att det istället kunde komma in i en eventuell vidareutveckling eller en tillhörande beskrivning av kontexten.

De ekomoderna maskulinitetsnormerna

Figur 4.27. Ekomoderna maskulinitetsnormer i konceptet "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

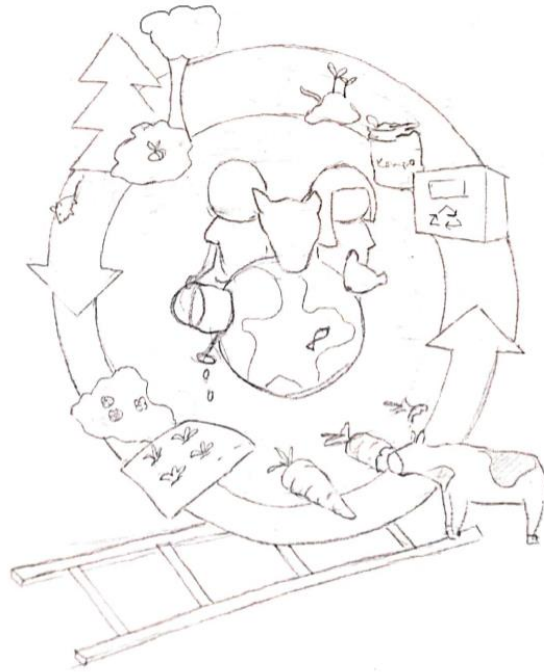
De viktigaste elementen i den ekomoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.28 och checkas av mot kraven som uppfyllts i kravspecifikationen:

Trots miljöinsatser finns det fortfarande ett sopberg och de träd som återplanteras till vänster uppe på den cirkulära pilen visar på en monokultur	=	B2. Förmedla greenwashing
Stege med man, kvinna, djur och natur	=	B3. Förtydliga hierarkisk ordning
Figurerna står på olika nivåer i stegen	=	B5. Förmedla separation mellan människa och natur
Mannen står längst upp på stegen	=	B7. Förtydliga ego-logik
Resurser längst till vänster går in i industrin och kommer ut som produkter på andra sidan. Även en linjär pil	=	B8. Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja
En smal cirkulär pil visar kretslopp. Även elbilar och vindkraftverk visar detta	=	B9. Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem
Vindkraftverk och elbilar	=	B10. Förmedla en tro på tekniska lösningar
Pengar kommer ut ur industrin rakt in i mannens ficka	=	B11. Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt
Pengarna kommer inte ut ur rök längre, utan är "rena" när de kommer ut ur industrin	=	B12. Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus

Figur 4.28. Kort avstämning av viktiga element i den ekomoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Kraven “B4. Förmedla yta/fasad” och “B6. Förmedla fokus på systembevarande” saknar lösningar, då det vid denna tidpunkt var svårt att komma på hur de skulle symboliseras. Det bedömdes att det istället kunde komma in i en eventuell vidareutveckling eller en tillhörande beskrivning av kontexten.

De ekologiska maskulinitetsnormerna

Figur 4.29. Ekologiska maskuliniteter i konceptet “Steg 2.0”. Författarnas egna bild.

De viktigaste elementen i den ekologiska illustrationen förklaras kort här i figur 4.30 och checkas av mot kraven som uppfyllts i kravspecifikationen:

Människor, djur och jorden befinner sig på samma nivå	=	C2. Förmedla jämställdhet och jämlikhet
Pilarna går i en cirkel, där den övre (som står för att ge tillbaka till jorden) är något tjockare	=	C3. Förmedla hållbarhet
Mannen vattnar på odlingen och människorna och djuren står tillsammans bakom jorden	=	C4. Förmedla relationer mellan djur, natur och människa
Ikonerna på pilarna visar på hur allt (människor, djur och natur) beror av varandra för att kunna leva	=	C5. Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)
Illustrationen i sin helhet visar detta	=	C6. Visa på en hållbar maskulinitet
Ikonerna på pilarna visar på hur allt människor, djur och natur beror av varandra för att kunna leva (samma som C5)	=	C7. Förmedla ekosystem
Stegen ligger ner och pilarna går i en cirkel	=	C8. Förmedla systemförändring
Till skillnad från i förra, där mannen stod längst upp, står mannen här på samma nivå som allt annat, samtidigt som han bryr sig om naturen	=	C9. Förtydliga eko-logik
Cirkulära pilar	=	C10. Förmedla kretslopp
Mannen vattnar odlingen	=	C11. Förmedla omsorg
Återplantering och ansvarsfullt skogsbruk, till skillnad från kalhyggerna i de föregående illustrationerna, tyder på en respekt för naturens gränser	=	C12. Förmedla respekt
Alla är lika stora vilket betyder att alla har möjlighet till ett lika stort inflytande i hållbarhetsfrågor (eventuellt lite otydligt)	=	C13. Förmedla klimaträttvisa
Återplantering av träd som ger biologisk mångfald tyder på en förståelse för djurens och naturens behov	=	C14. Förmedla ett inkännande /lyhördhet

Figur 4.30. Kort avstämning av viktiga element i den ekologiska illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Vid användning av dessa tre illustrationer är det troligt att inte alla dessa aspekter dyker upp, då symboliken hos vissa element inte är lika självklara som andra. Att symboliken hos vissa element blir otydlig kan också bero på att det finns många element runt omkring som tar uppmärksamheten. Därför skalades flera av dessa element successivt bort under vidareutvecklingen efter samråd med designgruppen inom forskningsprojektet. De påpekade att det blev mycket information i bilden och att vissa element kändes en aning överflödiga, medan vissa andra upplevdes mer relevanta. Denna feedback, tillsammans med de analoga skisserna, utgjorde en grund till den nya digitala utformningen av "Stege 2.0". Konceptet

färgkodades och olika element lades till, samt togs bort, under vidareutvecklingen. Figur 4.31 nedan visar en bild med en överblick över alla tre digitaliserade illustrationer tillsammans och figur 4.32, 4.34 och 4.36 visar tre bilder med varje illustration för sig. De ändringar som har gjorts från föregående illustrationer beskrivs under varje illustration i figurerna 4.33, 4.35 och 4.37.

De tre maskulinitetsnormerna tillsammans

Figur 4.31. Vidareutvecklad version av koncept "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

Symbolik hos de ändringar och tillägg som gjordes av de övergripande elementen (symboliken beskrivs mer ingående under varje illustration):

- Färger lades till för att skapa känslor. Nu går det från en grå färgskala i den industrimoderna illustrationen till regnbågsfärger i den ekologiska illustrationen.
- Elementens storlek varierar i de olika illustrationerna för att symbolisera hur viktiga just de elementen är i respektive maskulinitetsnormer.

De industrimoderna maskulinitetsnormerna

Figur 4.32. Industrimoderna maskuliniteter i den vidareutvecklade versionen av "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

De viktigaste ändringarna och tilläggen i den industrimoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.33 och checkas av mot kraven i kravspecifikationen:

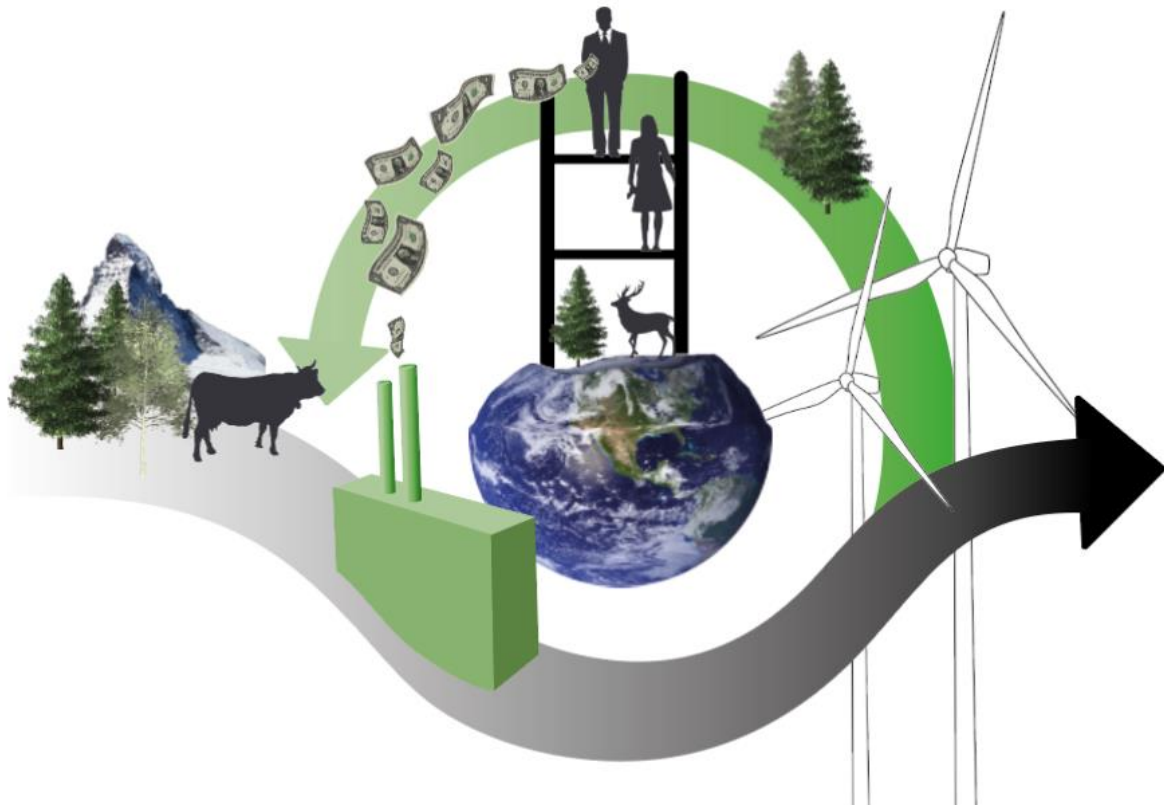
Stege har gjorts rak, så det inte ser ut som figuren är på väg bort	=	A2. Förmedla hierarkisk ordning
Mannen står längst upp på stegen och har en pose som uttrycker självklarhet. Mannen ser sin plats på toppen som självklar	=	A4. Förtydliga ego-logik
Färgen grå ska förmedla en hårdare och kallare känsla. Den ska kännas mer industriell och avskalad	=	A5. Förmedla fossilt/industri
Färre resurser och inga produkter från industrin. Pilen i sig själv bedöms vara tillräcklig för att visa på det linjära resursutnyttjandet	=	A7. Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja

Figur 4.33. Kort avstämning av förändrade element i den industrimoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Ytterligare symbolik som har lagts till är:

- Färggradienten på pilen som går från ljusgrå till mörkgrå ska visa på att linjäriteten skapar en värre situation.
- Mannens kavaj kan uttrycka att för att vara på toppen är det nödvändigt att iklä sig en viss roll. Kavajen är också en symbol för affärsmannen. I kombination med industrin och pengarna symboliserar det företagets roll i miljöförstörelsen.

De ekomoderna maskulinitetsnormerna

Figur 4.34. Ekomoderna maskuliniteter i den vidareutvecklade versionen av "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

De viktigaste ändringarna och tilläggen i den ekomoderna illustrationen förklaras kort här i figur 4.35 och checkas av mot kraven i kravspecifikationen:

Pilen blir gradvis blekare grön, för att kunna tolkas som att den ger tillbaka till jorden inte är tillräckligt. Den kan också ses som en urtvättad grön. Detta i kombination med att fabriken är grön symboliserar greenwashing	=	B2. Förmedla greenwashing
Kavajen kan symbolisera att en iklär sig rollen som miljöhjälte, men under den är det fortfarande samma tänk som förut	=	B4. Förmedla yta/fasad
Färre resurser och inga produkter från industrin. Den grå pilen i sig själv bedöms vara tillräcklig för att visa på det linjära resursutnyttjandet	=	B8. Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja
Grön färg. Jorden är mindre hoptryckt	=	B9. Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem
Vindkraftverken har gjorts större	=	B10. Förmedla en tro på tekniska lösningar

Figur 4.35. Kort avstämning av förändrade element i den ekomoderna illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Symbolik hos ändringar och tillägg i de ekomoderna maskulinitetsnormerna:

- Mannens kavaj kan uttrycka att för att vara på toppen, är det nödvändigt att iklä sig en viss roll. Kavajen är också en symbol för affärsmannen. I kombination med industrin och pengarna symboliserar det företagets roll i miljöförstörelsen.
- Förflyttningen av träden som står på den övre pilen beror på estetiska skäl.

De ekologiska maskulinitetsnormerna

Figur 4.36. Ekologiska maskuliniteter i den vidareutvecklade versionen av "Stege 2.0".
Författarnas egna bild.

De viktigaste ändringarna och tilläggen i den ekologiska illustrationen förklaras kort här i figur 4.37 och checkas av mot kraven i kravspecifikationen:

Den övre pilen är regnbågsfärgad, för att symbolisera pridefärgerna och uttrycka jämlikhet	=	C2. Förmedla jämställdhet och jämlikhet
Djuren, naturen och människorna står inte på jorden här, utan är placerade på marken. Detta är ett estetiskt val, för att det inte skulle kännas för rörigt i mitten. Det bedömdes att denna ändring inte ändrade budskapet om jämlikhet på ett betydande sätt		
Den nedre pilen är grön. Den är även en starkare grön i denna än i den ekomoderna illustrationen, för att den inte ska se urtvättad ut	=	C3. Förmedla hållbarhet
Växterna och träden har gjorts större, för att visa på en ökad betydelse	=	C9. Förtydliga eko-logik

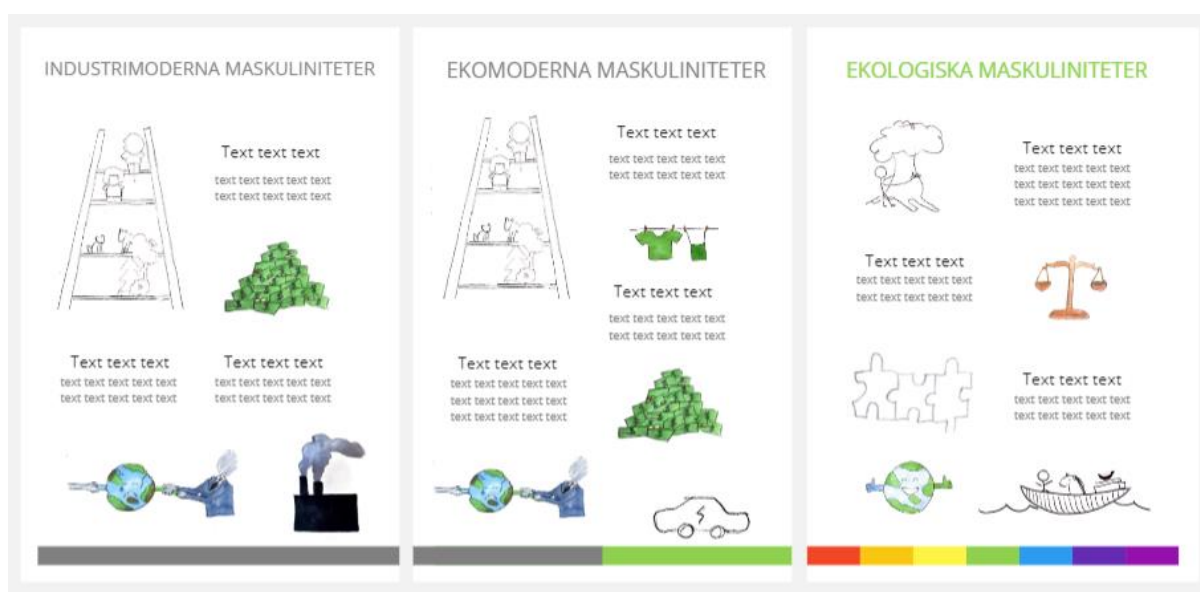
Figur 4.37. Kort avstämning av förändrade element i den ekologiska illustrationen mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

- Många resurser togs bort även här. Än en gång beror det på att pilarna säger tillräckligt mycket i sig själva.
- Växterna och träden i illustrationerna gjordes större för att skapa en mer organisk bild, som hjälper till att förmedla den varmare känsla som de ekologiska maskulinitetsnormerna har.
- Ytterligare en person adderades för att visa på att den individualism, som kan utläsas i de föregående illustrationerna, har förändrats till en kollektivism (med fokus på att människorna behöver samarbeta för att nå hållbarhet).
- Vindkraftverket tillkom för att de ekologiska normerna inte ska uppfattas som kritiska mot teknik som främjar hållbarhet.

Dessa uppdaterade illustrationer i koncept “Stege 2.0” togs sedan med för utvärdering. Denna utvärdering kan läsas om längre fram i rapporten.

4.6.8 Koncept “Postern”

Till skillnad från koncept “Stege 2.0”, där alla element för varje norm kombineras och sätts samman i en illustration per normkategori, består “Postern” av flera uppdelade illustrationer. “Postern” består av olika element, som är åtskilda från varandra, trots att de ingår i samma artefakt (se figur 4.38 nedan). Tanken med detta var att försöka komma bort från de begränsningar som upplevdes när för många krav skulle samspela i en och samma bild. Den initiala idén var att utforma en poster med de olika elementen och tillhörande enkla texter. De skulle också färgkodas, vilket kan ses längst ner på varje poster i figur 4.38. Detta skulle kunna ge en bra översikt och även förklara de olika aspekterna tydligare när de är uppdelade, samt diskuteras enklare separat. Det finns dock en risk att helhetsperspektivet inte syns lika tydligt.

Figur 4.38. Tidiga skisser på konceptet “Postern”. Författarnas egna bild.

Elementen i postrarna är dellösningar till vissa av de krav i kravspecifikationen som hade prioritering 1 och 2. Deras symbolik redovisas här nedan i figur 4.39:

Industrimoderna maskulinitetsnormer		
Stege	=	A2. Förmedla hierarkisk ordning
Industri	=	A5. Förmedla fossilt/industri
Män som drar jorden åt olika håll	=	A7. Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja
Pengaberg	=	A8. Visualisera fokus på ekonomisk tillväxt
Ekomoderna maskulinitetsnormer		
Gröna kläder på tvättlina	=	B2. Förmedla greenwashing
Stege	=	B3. Förtydliga hierarkisk ordning
Män som drar jorden åt olika håll	=	B8. Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja
Elbil	=	B10. Förmedla en tro på tekniska lösningar
Pengaberg	=	B11. Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt
Ekologiska maskulinitetsnormer		
Våg	=	C2. Förmedla jämställdhet och jämlikhet
En glad jord	=	C3. Förmedla hållbarhet
Pussel	=	C4. Förmedla relationer mellan djur, natur och människa
Båt med människa, djur och natur	=	C5. Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)
Figuren som kramar jorden	=	C11. Förmedla omsorg

Figur 4.39. Kort avstämning av elementen i koncept "Postern" mot prioriterade krav i kravspecifikationen. Författarnas egna bild.

Utöver detta symboliserar den glada jorden *ej resursutnyttjande* och båten symboliserar *gemenskap*.

Färgkodningarna längst ner på varje poster gör det enkelt att se skillnad på de olika normerna. De förmedlar också ett budskap eller en känsla. Den grå i den industrimoderna postern står för kallt och hårt. Den grå och gröna i den ekomoderna står för kallt och hårt, men också för ett miljöfokus. I den ekologiska postern står regnbågsfärgerna för jämlikhet, öppenhet och miljöfokus.

Detta koncept är i ett tidigt skisstadie och de ingående elementen är endast exempel på vad som kan ingå. Det är inte heller bestämt vad som ska stå där det nu bara står "text". Denna skiss gjordes för att snabbt kunna få feedback på formatet vid samtal med delaktiga parter.

Under utvecklingen av koncept "Postern" tillkom en ny version av konceptet, nämligen att utveckla den i ett annat format. Poster-idén ansågs intressant, men kanske inte lika lättillgänglig vid samtal. Troligen passar den bättre i en broschyr eller liknande, där läsaren kan sitta och studera den själv i lugn och ro. Under diskussion med handledare och uppdragsgivare föddes "Spelidén" - en idé att utforma illustrationerna på spelkort likt de i en vanlig kortlek. På så sätt bjuder konceptet in till interaktivitet. "Spelidén" förklaras ytterligare nedan.

4.6.9 Koncept "Spelidén"

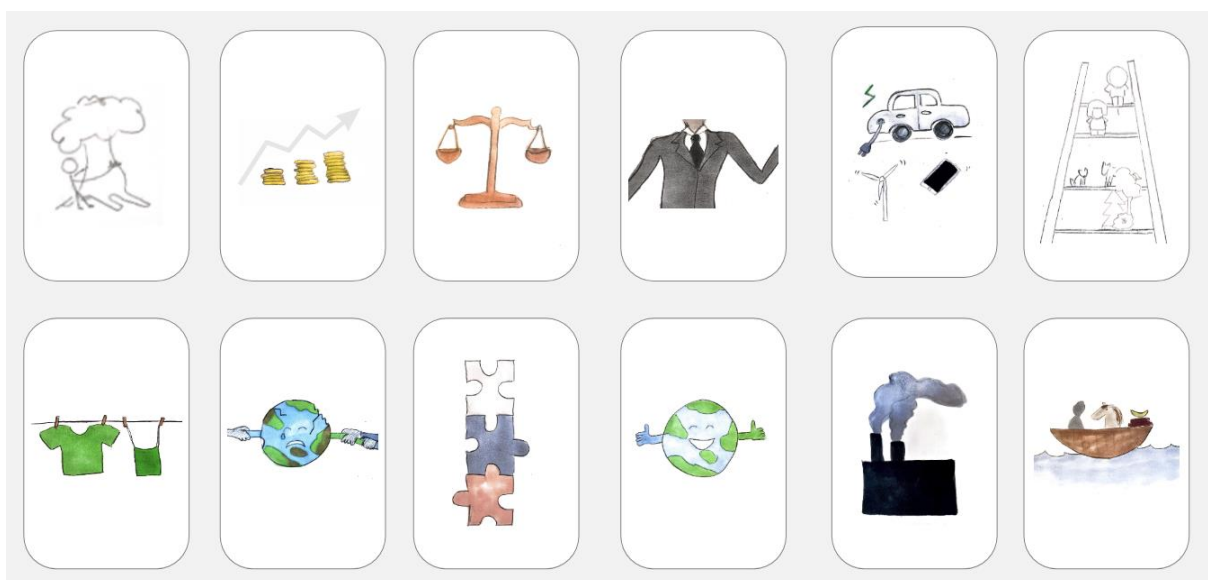
"Spelidén" består av flera kort för de olika maskulinitetsnormerna. Illustrationerna på dessa är handgjorda, för att göra det mer personligt och enklare att få med önskat uttryck. Tanken är att korten ska likna de som existerar idag i en vanlig kortlek. Dessa ska framför allt användas under fysiska träffar, men kan även användas i liknande scenarion digitalt (exempelvis via Miro). Illustrationerna på framsidorna motsvarar ett krav var ur kravspecifikationerna för de tre olika maskulinitetsnormerna. Dessa illustrationer känns igen från föregående koncept. Kortet färgkodades på samma sätt som "Postern", det vill säga grått för industrimoderna, grå-grönt för ekomoderna, samt regnbågsfärgat för ekologiska. Färgerna, normerna och illustrationerna syns på framsidan, med eventuella nyckelord. På baksidan finns mer information om begreppet för den som vill veta eller diskutera mer. Förhoppningen är att detta ska öppna upp till bättre och djupare diskussioner.

Hur spelet ska gå till mer i detalj utelämnades i detta tidiga stadie. Nedan (figur 4.40) syns ett hypotetiskt scenario där korten används vid ett samtal. Kortet ligger grupperade baserat på vilken norm de tillhör. Uppe till vänster syns tre olika kortlekar med tre olika färger, samt texterna "*Industriella maskuliniteter (ego-logiska)*", "*Ekomoderna maskuliniteter (ego-logiska)*" och "*Ekologiska maskuliniteter (eko-logiska)*". Uppe till höger syns de industriella (industrimoderna) korten, nere till vänster syns de ekomoderna och nere till höger syns de ekologiska. Vissa bilder är likadana i industrimoderna och ekomoderna, eftersom de existerar inom båda dessa normer. De olika typsnitten på texterna gjordes för att se om typsnittet i MÄNs samtalsmaterial skulle fungera även här, eller om ett annat typsnitt skulle passa bättre.

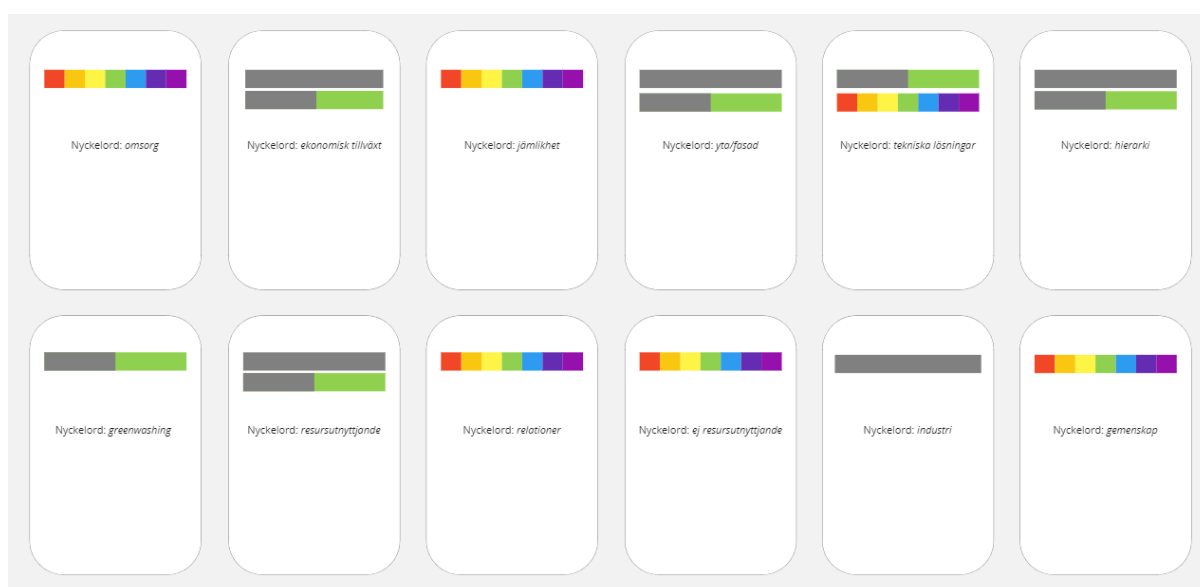
Figur 4.40. En tidig version av “Spelidén” vid ett hypotetiskt samtalsscenario, visualiserad i Adobe Photoshop. Författarnas egna bild.

Efter en diskussion med Designgruppen i Könad Hållbarhet ändrades och vidareutvecklades “Spelidén”. Under denna diskussion framkom olika alternativa spelsätt, samt hur dessa skulle kunna optimeras för att få ut så mycket som möjligt av en samtalsträff. “Spelidén 2.0” blev en version där framsidorna på korten endast innehöll varsin bild (se figur 4.41 nedan).

Figur 4.41. Visualisering av framsidorna på spelkortet i “Spelidén 2.0”. Författarnas egna bild.

De kort som fanns i två versioner (men hade olika färgkoder och tillhörde olika normkategorier) gjordes om till en version per illustration. Detta ledde till att de ursprungliga 15 korten resulterade i tolv kort totalt i den nya versionen. Vissa av illustrationerna på bilderna omarbetades. Färgkodning och nyckelord med tillhörande förklaring i text placerades istället på baksidorna av alla korten (se figur 4.42 nedan). Tanken med detta var att deltagarna inte skulle veta redan från början vilken/vilka norm(er) som kortet tillhör. På så sätt utformas ett mer öppet spelupplägg.

Figur 4.42. Visualisering av baksidorna på spelkortet i "Spelidén 2.0". Författarnas egna bild.

En mer detaljerad bild på en baksida syns i figur 4.43 där kortet resursutnyttjande visas. Det inkluderar ett ledset jordklot som slets åt olika håll på framsidan. På baksidan syns två färgkoder; en grå och en grågrön, samt texten "Nyckelord: *resursutnyttjande*". Bredvid står en förklaring till färgkodningen. Detta kort tillhör således både industrimoderna och ekomoderna maskuliniteter.

Figur 4.43. Närbild på kortet “resursutnyttjande” utifrån både fram- och baksida, samt förklaring av färgkoderna. Författarnas egna bild.

Upplägget för “Spelidén” utgår från den ordning som idag finns i MÄNs samtalsmaterial, på den tredje träffen (MÄN, 2020, s. 16-19). MÄNs upplägg innefattar delningsrundor och förutsätter en förklaring av kontexten innan de olika maskulinitetsnormerna diskuteras, vilket även är en förutsättning i detta fall.

Grundidén (steg-för-steg)

1. Alla korten läggs ut på bordet med framsidorna (illustrationerna) uppåt. Tre kort som visar färgkodningen för varje norm läggs också ut.
2. Samtalsledaren visar ett exempel på hur ett kort ser ut på baksidan och säger att deltagarna ej får titta på kortens baksidor förrän hen säger till.
3. Alla deltagare har varsin korthög som innehåller likadana kort som de på bordet. Deltagarna instrueras av samtalsledaren att observera korten i två minuter och sedan välja ut tre kort ur sin egen hög som de känner igen sig i och kan koppla till sin vardag (samtalsledaren kan här välja om hen vill ha något annat antal än just tre).
4. En “delningsrunda” startar där en deltagare i taget lägger ut sina kort med framsidan uppåt och delar med sig av vad den tänkte när den valde korten. Det kan till exempel vara tankar, erfarenheter eller associationer. De andra deltagarna lyssnar när hen delar, utan att fråga eller kommentera något. Varje deltagare får tre minuter på sig till detta. Samtalsledaren börjar för att visa deltagarna hur det kan gå till.
5. Tiden tar slut, deltagaren avslutar sin sista mening och nu får hen titta på kortens baksidor och jämföra färgkodningen mot de tre normkortet. Deltagaren får nu ytterligare två minuter till att tänka högt kring de färgkoder som den har fått.
6. Turen går vidare till nästa person som tackar föregående deltagare och upprepar proceduren.
7. Processen upprepas till dess att alla har delat något.
8. Blir det kort över som ingen har diskuterat, diskuteras dessa med alla deltagare i slutet.
9. En ytterligare runda kan sedan påbörjas, där det är ett liknande upplägg på själva “delandet”, men nu svarar deltagarna istället på frågan “Vad väcktes i mig när jag lyssnade på de andra?”.

(10. Valfritt. En sista runda görs där deltagarna får möjlighet att byta ut de kort som de inte skulle vilja ha i sin vardag mot andra kort, för att få en uppsättning som symboliserar den vardag de skulle vilja ha. Först får de en minuts betänketid och därefter görs en runda där deltagarna berättar kort om hur de resonerat.)

11. Samtalsledaren tackar alla och avrundar.

Tanken är att detta spelsätt kommer ge deltagarna en möjlighet att reflektera kring sin egen vardag. Detta kommer stimulera personliga reflektioner hos deltagarna och hjälpa dem få syn på det de kan förändra i sin vardag. Detta gäller särskilt när deltagarna får se baksidorna av korten och får syn på vilka normer illustrationerna tillhör. Då blir det tydligare vilka möjligheter till förändring de har i sin vardag. Eftersom det blir ett väldigt personligt delande passar denna idé bra till samtalsstrukturen i det "Lilla rummet" (se 3.2 *Användningsområden*).

Alternativt spelsätt (steg-för-steg)

Ett alternativt spelsätt skulle kunna vara att para ihop kort med maskulinitetsnormer och dela ut poäng för rätt svar. Det alternativet skulle kunna gå till såhär:

1. Tre kort (normkort, se de tre korten uppe till vänster i figur 4.40) som representerar var och en av maskulinitetsnormerna läggs ut på bordet med lite avstånd mellan sig.
2. Alla andra kort läggs ut mitt på bordet med framsidorna (illustrationerna) uppåt. Dessa kort ska ligga nedanför normkortet.
3. Samtalsledaren börjar och plockar ett kort från mitten som hen sen lägger vid det normkort som hen tror att kortet hör till. Hen motiverar också varför hen lade kortet just där.
4. Kortet vänds sedan upp och stämmer färgkoden på baksidan överens med normkortets färgkod får hen en poäng. Då får också kortet ligga kvar. Stämmer inte gissningen flyttas kortet till rätt normkort.
5. Turen går vidare till nästa spelare (oavsett om föregående spelare gissat rätt eller fel). Om samtalsledaren spelat spelet förut hoppas hen över i nästkommande rundor.
6. Spelet spelas tills alla kort är slut. Poängen räknas ihop och den med flest poäng vinner!

Detta är ett mer klassiskt spelsätt, som blir ett lättsamt sätt att prata om ett svårt ämne. Här är hypotesen att diskussionen snarare kommer handla om strukturer i samhället, än reflektion kring deltagarnas egen vardag. Därför passar denna idé bäst in i "Stora rummet" (Se 3.2 *Användningsområden*). Det kan dock krävas fler kort om detta spelsätt ska användas.

4.7 Fas 3 - utvärderingen

Under konceptutvecklingen skedde kontinuerlig utvärdering och iterering som en del av processen. Denna del handlar om utvärderingen av de framtagna koncepten "Landskap", "Stege 2.0", "Postern" och "Spelidén 2.0". Inledningsvis diskuterades dessa med handledare, uppdragsgivare och Designgruppen i Könad Hållbarhet, innan de utvärderades med hjälp av PNI, PUGH-matriser och i en fokusgrupp. I fokusgruppen skedde även ett användartest av de

två mest lovande koncepten. Kapitlet avslutas med valet av slutkoncept, samt en utvärdering av alla metoder som användes i projektet.

4.7.1 Diskussioner med delaktiga parter

De fyra koncepten “Landskap”, “Stege 2.0”, “Postern” och “Spelidén 2.0” diskuterades med Designgruppen i Könad Hållbarhet via ett Zoom-möte. Koncepten presenterades och diskuterades i tur och ordning. Dessa diskuterades även med handledare. Några av de viktigaste aspekterna som togs upp var:

För “Landskap”:

- Illustrationerna kändes som de kom långt ifrån en själv trots att de var vardagsnära. De upplevdes också som “myspys”, vilket inte synliggör strukturerna.

För “Stege 2.0”:

- Illustrationerna upplevdes som något röriga, eftersom de innehöll många element.
- Den var bra på att visa strukturer, men den ekologiska illustrationen upplevdes teknikkritisk. Därmed föreslogs en inkludering av någon slags övertydlig teknik för att undvika det. (Denna feedback framkom innan den sista versionen i “Stege 2.0”. Därför är ett vindkraftverk redan inkluderat i den ekologiska illustrationen i avsnitt 4.6.7 *Koncept “Stege 2.0”*).

För “Postern”:

- Färgkodning och rubrikerna “Industrimoderna maskuliniteter”, “Ekomoderna maskuliniteter” och “Ekologiska maskuliniteter” gör att personer kanske inte kan identifiera sig med bilderna, eftersom det blir en slags stämpel som de inte känner igen sig i. Detta gäller även för korten i “Spelidén”.
- Detta koncept passar bättre som informationsblad än samtalsmaterial.

För “Spelidén 2.0”

- Färgkodningen och rubrikerna på framsidan blir som en slags stämpel. (Denna feedback framkom innan den sista versionen av “Spelidén 2.0”. Därför är dessa aspekter redan inkluderade i beskrivningen av det konceptet i avsnitt 4.6.9 *Koncept “Spelidén”*)
- Kortleken kommer närmare individen och är mer interaktiv. Den visar också på komplexiteten hos människor och att en person kan ha flera olika maskuliniteter i sig samtidigt.

All feedback och input från uppdragsgivare och handledare följde med under resten av utvärderingen.

4.7.2 PNI

För att utvärdera ett förslag, kan det studeras utifrån kategorierna positivt, negativt och intressant (Österlin, 2016, s. 79). De fyra koncepten “Landskap”, “Stege 2.0”, “Postern” och “Spelidén 2.0” utvärderades enligt denna metod. Först utvärderades allt som ansågs positivt med de olika koncepten. Därefter utvärderades det som ansågs negativt och till slut de intressanta aspekterna. Metoden är bra för att fånga upp intressanta delar, även i de förslag som bortprioriteras. Detta medför att de kan implementeras i andra koncept. Metoden belyser även de mindre bra aspekterna, så dessa kan elimineras i vidareutvecklingen.

PNI-metoden medförde en tydligare överblick och sammanställning av de olika koncepten gällande dess styrkor och svagheter, i form av en tabell. De allra viktigaste aspekterna markerades med en ljusgrön överstrykningspenna. Denna tabell gav underlag till vilka koncept som skulle vidareutvecklas och vilka aspekter som kunde förbättras. Nedan följer de viktigaste insikterna från PNI-metoden. En full version kan ses i bilaga 6.

Koncept “Landskap” innehåller återkommande element och vardagspraktiker att känna igen sig i, men upplevs ge distans till de olika normerna och visar inte hierarkierna lika märkbart. Illustrationerna upplevdes även vara ganska röriga. Koncept “Stege 2.0” visar dock hierarkierna på ett bra sätt och innehåller även en tydlig symbolik för resursanvändningen. Det kan däremot vara lite svårt att förstå de olika maskulinitetsnormerna var för sig. Vidare är det enkelt att uttrycka och inkludera fler aspekter i “Postern” och “Spelidén 2.0”. “Spelidén 2.0” ansågs vara mest lämplig av dessa två, eftersom det troligen krävs en stund för att läsa av “Postern”. “Spelidén 2.0” bjuder istället in till ett mer interaktivt samtal, men illustrationerna behöver i så fall tala för sig själva. Det kan även vara svårt att se helheten när illustrationerna är uppdelade på olika kort. Därför vore det intressant att kombinera “Spelidén 2.0” med “Stege 2.0”, som ger en bra överblick av de olika maskulinitetsnormerna.

Eftersom denna metod inte behandlade någon viktning av de olika aspekterna, kompletterades den med PUGH-matriser.

4.7.3 PUGH-matriser

Efter PNI-metoden användes PUGH-matriser för att jämföra de fyra koncepten (“Landskap”, “Stege 2.0”, “Postern” och “Spelidén 2.0”) och den befintliga lösningen med varandra. I en PUGH-matris väljs ett koncept ut som referens och de andra koncepten får utifrån det antingen plus eller minus, beroende på om de uppfyller kravet bättre eller sämre än referensen (Österlin, 2016, s. 79). Sedan summeras alla plus och minus, vilket resulterar i ett mätvärde på hur bra ett koncept är i jämförelse med ett annat. De olika koncepten rangordnas och ett beslut om eventuell vidareutveckling fattas. Om ett koncept värderas likvärdigt med referensen, noteras en nolla i tabellen. Ibland tillförs också viktning av kraven in i matrisen, för att få ett mer rättvist mätvärde, eftersom kraven kan vara olika viktiga att uppfylla. Viktningen kan utgå ifrån hur prioriterat kravet är i kravspecifikationen. Utöver denna viktning kan även extra minuspoäng eller extra guldstjärnor ges ut, om något koncept sticker ut extra mycket.

PUGH-matrisen utgick från kravspecifikationen (prioritering 1-2), med generella krav, samt krav gällande de olika maskulinitetsnormerna. De fyra koncepten jämfördes med den befintliga lösningen, där de fick olika poäng utifrån valda kriterier. Koncepten viktades, summerades och rangordnades sedan för att se vilket koncept som fick högst poäng. Detta resulterade i fyra matriser, som kan ses i bilaga 7. En sammanfattning av resultaten från denna metod kan ses nedan i figur 4.44. Utifrån denna information bestämdes sedan om koncepten skulle vidareutvecklas.

	Befintlig lösning	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
Totalt nettovärde	0	83	159	137	151
Rangordning	5	4	1	3	2
Extra (- eller *)		-	*	*	***
Vidareutveckla	-	NEJ	JA	NEJ	JA

Figur 4.44. Summering av poängen för koncepten i PUGH-matriserna.

Det koncept som fick flest poäng var koncept "Stege 2.0", tätt följt av "Spelidén 2.0" och "Postern". Under tiden koncepten utvärderades tillkom funktionen "extra minus" om något koncept var mindre bra på att uppfylla ett krav, samt "guldstjärna" om något koncept var extra bra på att uppfylla något krav. De extra guldstjärnorna och minuspoängen tilldelades enligt figur 4.45 nedan.

Koncept	* eller -	Anledning
"Landskap"	-	Extra dålig på att förmedla hierarki
"Stege 2.0"	*	Extra bra på att förmedla kretslopp
"Postern"	*	Extra enkel att förstå
"Spelidén 2.0"	*	Extra bra på att underlätta samtal
	*	Extra enkel att förstå
	*	Extra bra på att förmedla komplexitet

Figur 4.45. Tilldelning av guldstjärnor och minuspoäng, samt motivering för dessa.

Det är värt att poängtera att "Spelidén 2.0" fick fler stjärnor än koncept "Stege 2.0" och därmed ansågs vara mer jämlikt poängmässigt. Koncept "Landskap" fick betydligt färre poäng och hade dessutom en extra minuspoäng. I matrisen fick alla koncept bättre poäng än den befintliga lösningen.

För att säkerhetsställa att det koncept som fått flest poäng verkligen var bäst, gjordes ännu en PUGH-matris (se en sammanfattning i figur 4.46 nedan, samt bilaga 8 för en full version). Här angavs det vinnande konceptet från den förra matrisen ("Stege 2.0") som referens. Alla andra koncept och den befintliga lösningen jämfördes sedan med detta koncept.

	"Stege 2.0"	Befintlig lösning	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
Totalt nettovärde	0	-146	-54	-2	1
Rangordning	2	5	4	3	1
Vidareutveckla	JA	-	NEJ	NEJ	JA

Figur 4.46. Summering av poängen för koncepten i PUGH-matriserna, med "Stege 2.0" som referens.

Denna summering visade att "Spelidén 2.0" var marginellt bättre och "Postern" marginellt sämre än "Stege 2.0". Det blev bekräftat att samtliga koncept upplevdes bättre än den befintliga lösningen. Det syntes tydligt att koncept "Landskap" inte var värt att vidareutveckla.

PNI-metoden och PUGH-matrisen pekade båda på att de mest lovande koncepten verkade vara "Stege 2.0", "Postern" och "Spelidén 2.0". Detta ledde till en idé om att försöka kombinera två av koncepten i ett och samma samtalsmaterial. Jämfört med "Postern" upplevdes "Spelidén 2.0" passa bäst in i kombination med "Stege 2.0", eftersom det skulle tillföra ett mer interaktivt samtal. Tanken var att inleda samtalet med "Stege 2.0" och en öppen diskussion, för att sedan övergå till en mer personlig del av samtalet med hjälp av "Spelidén 2.0". "Stege 2.0" ansågs vara bättre för att visa en mer digital och mer avskalad överblick av maskulinitetsnormerna tillsammans, medan "Spelidén 2.0" innehöll fler olika element som hade en mer personlig prägel. Dessa två koncept togs med till den kommande fokusgruppen.

4.7.4 Pilotstudie - test av fokusgrupp och användartest

För att testa en del av materialet till fokusgruppen kontaktades en person utifrån ett bekvämlighetsurval. Denna person (kallad "testpersonen") var en man som var 29 år, samt bodde och arbetade i Göteborg. Testpersonen var inte insatt i ämnet sedan tidigare och hade aldrig använt programmet Miro, men var bekant med Zoom. En av författarna agerade moderator. Syftet med testet var primärt att undersöka om det administrativa skulle funka, men även se hur illustrationerna kunde tolkas. Testet gick till såhär:

1. Moderatören skickade infomejlet till testpersonen, som läste detta.
2. Testpersonen skapade ett konto i programmet Miro utifrån länken i mejlet, gick med i teamet och öppnade den aktuella boarden i Miro.
3. Testpersonen testade att flytta på saker i Miro och navigera runt på boarden.
4. Testpersonen gick in på Zoom-länken i mejlet och hamnade i rätt rum.
5. Testpersonen fick en kort sammanfattning av de olika maskulinitetsnormerna (baserat på infon i mejlet), samt en förklaring av regler för "Lilla rummet".
6. Testpersonen gick in på Miro igen och fick se alla korten i konceptet "Spelidén 2.0". Under två minuter fick han sedan välja ut tre av dessa kort som han kunde relatera till sig själv, sin egen vardag, sina känslor och sina egna upplevelser.
7. Testpersonen diskuterade dessa tre kort i tre minuter totalt, utan att bli avbruten.

8. Testpersonen gissade vilka normer alla korten tillhörde och såg sedan baksidorna med färgkoderna och förklaringarna. Detta diskuterades med moderatorn.
9. Testpersonen fick se koncept "Stege 2.0" och gav lite kommentarer på vad han såg i illustrationerna, samt hur han tolkade dem. Dessa diskuterades även kortfattat med moderatorn.
10. Testpersonen fick en minut på sig att tänka på tre ord som sammanfattade vad han tog med sig från övningen.
11. Testpersonen berättade vilka tre ord han valde.
12. Testpersonen gav slutligen feedback på det administrativa kring mejl, Miro och Zoom, samt upplägget för fokusgruppen och de olika illustrationerna.

Testpersonens sammanfattning i tre ord var "jämlighet, tveksam och uppoffring". Han förklarade att han hade tänkt mycket på jämlighet, men också blivit tveksam om det skulle gå att förändra världen till det bättre, eftersom det kändes som det innebar för många uppoffringar. Han tyckte att mejlet var enkelt att förstå och att upplägget var rimligt. Det uppstod inga problem när han skulle gå in på Miro eller Zoom. Han trodde även att upplägget för att testa de olika koncepten skulle fungera bra. De ändringar som gjordes inför nästa dag när fokusgruppen skulle ses var:

- "Stege 2.0" borde diskuteras före "Spelidén 2.0" istället för efter (vilket var en initial tanke, som här testades i omvänd ordning för att se hur det skulle kunna bli). Denna ändring gjordes för att det troligen skulle passa bättre med en gemensam diskussion kring "Stege 2.0" innan "Spelidén" diskuterades enskilt.
- Det blev tydligt att en moderator borde visa deltagarna hur delandet går till, innan de själva delar, för att rikta fokuset på samtalet.
- Istället för tre ord som sammanfattar samtalen i slutet, borde en öppen diskussion med alla deltagare i slutet ge mer värdefull feedback.

De åsikter som framkom gällande vissa kort (exempelvis att *pusselbitskortet* associerades med livspusslet och att *greenwashingkortet* var lite otydligt) åtgärdades inte. Det bedömdes fortfarande vara intressant att se hur fokusgruppens medlemmar skulle tolka alla korten som fanns, innan några eventuella ändringar skulle implementeras.

4.7.5 Fokusgrupp med användartest

Fokusgrupper används för att få reda på uppfattningar av exempelvis ett ämne eller en produkt (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013, s. 104). Denna kvalitativa metod kan ses som en djupintervju med flera personer, men med fokus på fria diskussioner. En neutral moderator styr samtalet och ser till att alla deltagare är delaktiga, samt att diskussionen hålls inom ämnet. Till skillnad från enskilda intervjuer, kan deltagarna tillsammans komma fram till "*oväntade idéer och resonemang*", exempelvis på grund av associationer till andras uttalanden (Johannesson, Persson & Pettersson, 2013, s. 104). Denna metod passade väldigt bra för utvärdering av koncepten, eftersom de troligen kommer användas i just samtalsgrupper.

En fokusgrupp bildades i slutet av utvärderingsfasen, då deltagarna fick analysera och testa mer utvecklade koncept. Eftersom de två koncepten "Stege 2.0" och "Spelidén 2.0" verkade mest

lovande, valdes dessa till en diskussion i fokusgruppen. Namnet “Spelidén 2.0” byttes ut mot “Samtalskort” för att undvika att aktiviteten skulle förknippas med att tävla. Den initiala tanken var att inkludera både deltagare som var insatta och inte insatta i ämnet. Tyvärr blev det inte så på grund av tidsbrist och brist på intresse från de som författarna försökte nå. Detta ledde till att deltagarna endast valdes ut via ett bekvämlighetsurval och bestod av personer som aldrig kommit i kontakt med ämnet tidigare.

Fokusgruppen sågs på Zoom den 11 maj 2021 mellan klockan 18.30-20.00. Det var sex personer som deltog, varav tre kvinnor och tre män. Alla deltagarna var mellan 22 och 27 år. Dessa benämns som “deltagare 1-6”. Syftet med fokusgruppen var att få inblick i användarupplevelsen av de utvalda koncepten “Stege 2.0” och “Samtalskort”. Under detta möte testades således dessa koncept i ett mer verklighetstroget scenario, eftersom de diskuterades mer hypotetiskt tidigare. Dagen innan mötet skickades ett mejl (se bilaga 9) ut som innehöll beskrivningar av de tre olika maskulinitetsnormerna, för att deltagarna skulle få lite tid att sätta sig in i kontexten. På så sätt behövde inte så mycket tid gå åt till detta under själva mötet. I mejlet låg även länkar till Zoomrummet och en board i Miro. Mötets upplägg gick från ett allmänt samtal kring maskulinitetsnormerna till ett mer personligt samtal. Detta gjordes för att deltagarna skulle få igång tankarna kring normerna, men också för att de skulle bli tryggare med resterande deltagare, innan de vågade dela med sig mer om sig själva. Därför blev upplägget enligt figur 4.47 nedan:

Figur 4.47. Översikt av upplägget för fokusgruppen. Författarnas egna bild.

Generell introduktion

Moderatorn (en av författarna) välkomnade alla och presenterade sig själv och sekreteraren (den andra författaren) vid namn. Moderatorn gav därefter en generell introduktion med presentation av fokusgruppens syfte och information om att samtalet skulle spelas in. Deltagarna blev informerade ännu en gång att de kommer vara anonyma i rapporten. Det förklarades också att känslig information som kan kopplas till särskilda individer inte ska spridas vidare.

Lära känna varandra

Alla deltagare, moderatorn och sekreteraren presenterade sig under en runda. Alla besvarade följande: namn, ålder, bostadsort, sysselsättning, favoritmat och förväntningar på samtalet.

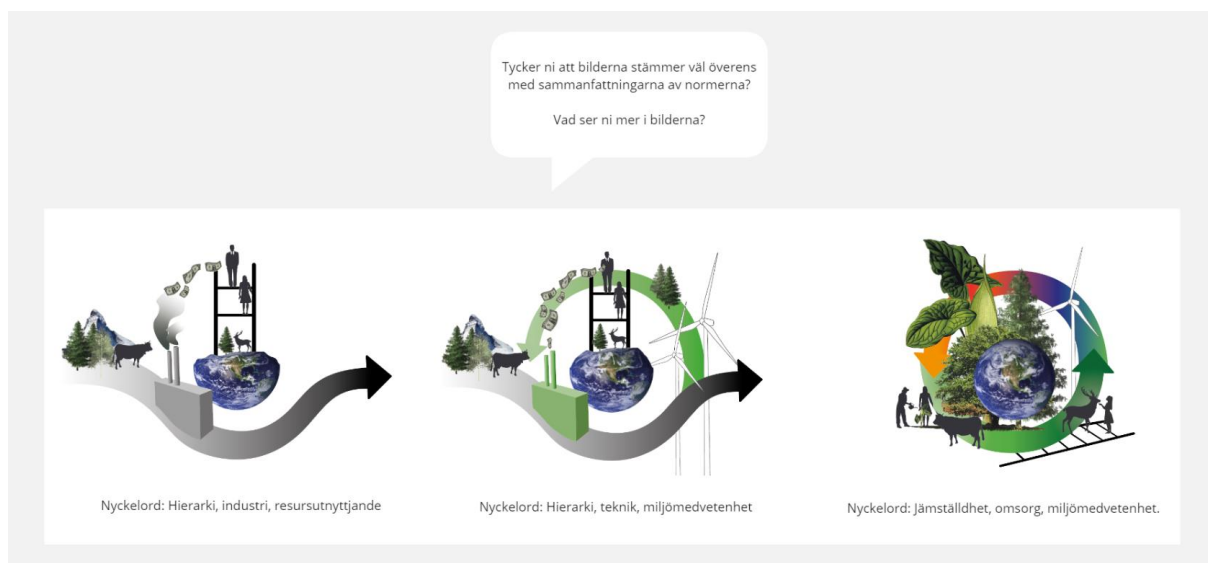
Förklarande kontext

Eftersom inledningen med generell information och “lära känna varandra”-avsnittet inte spelades in, började moderatorn nästa del genom att starta inspelningen. Moderatorn gav sedan förklarande kontext till två samtalsformer som skulle användas: öppet samtal och delningsrundor. Öppet samtal innebär att moderatorn ställer en fråga, som sedan alla deltagarna diskuterar kring tillsammans. Moderatorn blandar sig inte i, mer än för att fördela ordet om

någon deltagare får för lite talutrymme. Delningsrundor innebär att varje deltagare får en viss tid på sig att tala ensam och att turen sedan går vidare till nästa person tills alla har fått prata.

4.7.5.1 Koncept "Stege 2.0"

Efter den inledande kontexten gav moderatorn information om hur samtalet kring koncept "Stege 2.0" skulle gå till. Det började med att moderatorn höll korta sammanfattningar av de beskrivningar av maskulinitetsnormerna som följde med i mejlet. Efter det delade moderatorn sin skärm via Zoom, så alla deltagarna skulle se vad moderatorn såg på sin egen dator. Det som skärmdelades var de tre illustrationerna i koncept "Stege 2.0", med tillhörande nyckelord och diskussionsfrågor (se figur 4.48 nedan). Därefter förklarades det att samtalet kring koncept "Stege 2.0" skulle vara ett öppet samtal, som skulle utgå från de två diskussionsfrågorna: "Tycker ni att bilderna stämmer väl överens med sammanfattningen av normerna?" och "Vad ser ni mer i bilderna?". Deltagarna fick sedan se alla tre illustrationerna tillsammans och diskutera dem, både som en helhet och var för sig. Diskussionen pågick i ungefär tio minuter och alla deltagare var delaktiga.

Figur 4.48. Översikt av stationen för koncept "Stege 2.0". Författarnas egna bild.

Feedbacken som framkom under denna del behandlade flera olika aspekter i illustrationerna och hur de samspelade. Nedan presenteras dessa tolkningar med ett stycke för varje tolkning.

Det första som kom upp gällande helheten var att illustrationerna funkade väldigt väl ihop och förstärkte varandras symbolik genom kontraster. De symboler som framkom som särskilt effektiva i det här avseendet var dels stegen, som i sina olika placeringar lyckades förmedla en förändring i hierarkin, dels pilarna som övergick från ett linjärt flöde till ett cirkulärt flöde.

"Men tillsammans är det väldigt effektivt och samma sak också övergången till att det blir mer cirkulärt, cirkulära objekt i bilderna"

(Deltagare 6, ur fokusgrupp, 11 maj 2021)

Dock tyckte deltagare 1 initialt att det var otydligt vad skillnaden mellan den industrimoderna och den ekomoderna illustration var. För hen var det främst den gröna färgen som skilde dem åt och det skapade förvirring. Deltagare 2 flikade då in med att det kanske fanns en poäng med att det var just så, att den ekomoderna fortfarande inte är tillräckligt bra. Deltagare 1 kommenterade därefter att den tredje illustrationen upplevdes som mer fristående och att beteendet hade ändrats totalt, i jämförelse med de två andra.

Något som framträdde tydligt i både den industrimoderna och ekomoderna illustrationen var det hierarkiska som representerades av stegen. Detta uttrycktes av deltagare 2 och 6. I den ekologiska illustrationen var det också tydligt för deltagare 6 att hierarkin hade lösts upp. Deltagare 4 vidareutvecklade detta genom att säga att det känns som att kvinnan kan röra sig uppåt i hierarkin, men det ser också ut som hon håller i sig för att inte trilla ner. Det känns däremot som att granen och renen sitter fast på sitt trappsteg. Deltagare 2 uttryckte också, i samband med samtalet om hierarki, att det från beskrivningen i mejlet hade varit lite otydligt angående att det fortfarande var hierarki i de ekomoderna maskuliniteterna. Detta blev dock mycket mer framträdande i illustrationerna.

I samband med pilarnas successiva övergång till en cirkulär form tolkades både cirkulär resurshantering och cirkulär ekonomi in. Deltagare 6 tolkade resursaspekten såhär:

“...den rådande samhällsstrukturen bevaras i de två första och tanken om tillväxt finns som övergripande ekonomisk i de normerna. Men det är inte kvar i den tredje. Att typ de två första normerna inte erkänner problemet med utnyttjandet av resurser... och att resurser är ändliga.”

(Deltagare 6, ur fokusgrupp, 11 maj 2021)

Cirkulär ekonomi var en tolkning från deltagare 1 och den framkom troligtvis som en kombination av samtal om pengarna (som kommer upp ur fabriken i de två första illustrationerna) och de cirkulära pilarna i den tredje. Pengarna finns dock inte med som en symbolik i den tredje bilden, vilket gör det spännande att cirkulär ekonomi ändå kom upp. Begreppet cirkulär ekonomi var inte bekant för alla medverkande och det tyder på att denna koppling kan vara svår att komma åt i samtal där de medverkande är mindre insatta i hållbarhetsfrågor.

Pengarna skapade viss förvirring då deltagare 5 tyckte att pengarna såg ut att flyga iväg, medan deltagare 2 uttryckte att det såg ut som att de pumpades ut från fabriken upp till toppen. Även deltagare 4 kom med en liknande tolkning, att pengarna hamnar i mannens byxficka, strax efter det. Vad deltagare 5 tänkte att symboliken var för att pengarna flyger iväg utvecklades inte.

Ett annat ämne som kom upp var jordens förändring i form. Deltagare 1 lade märke till detta och tolkade det såhär:

“Jag tycker det är lite spännande med att jorden liksom blir större och större så i den första så är ju jordklotet litet och i den mitten ser det ännu lite större så då har man en tanke om miljön, men det är fortfarande inte helt fulländat medan i den tredje så är det det.”

(Deltagare 1, ur fokusgrupp, 11 maj 2021)

Greenwashing var en aspekt som kopplades till den ekomoderna illustrationen. Deltagare 4 såg trädet på den gröna pilen och tolkade det som att de ekomoderna maskuliniteterna vill framstå som mer miljövänliga än vad de är. Detta tolkas in på grund av att trädet har flyttats upp till nästan samma nivå som mannen, men den är på en rörlig pil som sedan är nedåtgående till en lägre nivå. Därför är det egentligen en illusion att trädet har fått en högre ställning. Detta förstärks vidare enligt hen av att ett annat träd fortfarande var kvar längst ner på stegen och på så sätt visade att den gamla hierarkin var kvar. Detta resonemang kring trädet kombinerat med tidigare redovisad kommentar, att pengarna från fabriken hamnar i mannens byxficka, gjorde att deltagare 4 tänkte på greenwashing. Deltagare 3 kommenterade sedan att det kunde vara ett sätt att försvara de stora fabrikernas ekonomiska intresse, i kombination med att försöka få in mer miljömässiga inslag, samtidigt som de vill fortsätta med någon form av industri.

Gällande den ekologiska illustrationen tolkades de olika färgerna på den övre pilen som olika partitillhörigheter enligt deltagare 2. Hen undrade om det betydde att alla partier kunde vara med. Deltagare 1 menade dock att detta fick hen att tänka mer på jämställdhet och mångfald. Deltagare 5 höll med och spekulerade att det kanske gällde andra hållbarhetsaspekter utöver ekologiskt också. Det märktes att alla deltagare uppfattade djur och natur som mer jämställda med människan i denna illustration.

Ovanstående tolkningar ligger mycket i linje med det som var tanken att illustrationerna skulle förmedla. Dock fanns det några tolkningar som var oväntade, dels cirkulär ekonomi (eftersom pengarna inte finns med i den tredje), dels att greenwashing kunde uttolkas från trädets rörelse på den gröna pilen. Som beskrivet under koncept “Stege 2.0”, placerades trädet på den gröna pilen för att visa en monokulturell återplantering, som även den skulle visa greenwashing. Båda dessa är dock tolkningar som passar bra in i illustrationernas budskap.

Ännu en oväntad tolkning var att kvinnan håller i sig för att inte trilla ned. Att kvinnan står och håller i stegen var enbart av estetiska skäl vid designskapandet, men denna tolkning passar ändå bra in i maskulinitetsnormerna. Detta skapar en kontrast till mannens pose, som uttrycker en självklarhet i att han hör hemma längst upp i hierarkin.

Den mest förvånande tolkningen var att regnbågsfärgerna kunde representera partitillhörigheter. Det var dock spännande då det kan vara en symbol för att alla kan höra hemma i de ekologiska normerna och att en person inte behöver vara begränsad till enbart en av normerna. Dock går det emot det som nämns i *Teoretisk referensram* (kapitel 2), där

klimatförnekelse ofta förekommer främst inom en högerpolitisk åskådning. Detta är dock en positiv tolkning ändå, eftersom de ekologiska maskulinitetsnormerna är tänkta normer där det är önskvärt att alla oavsett partitillhörighet kan känna igen sig. Det skulle däremot behövas fler färger för att representera alla partier och en ändring till detta skulle göra kopplingen till prideflaggan och jämlikhet mindre tydlig. Då författarna anser att jämlikhetsaspekten är viktigare i sammanhanget, görs istället åtgärden att ännu mer försöka efterlikna prideflaggens färger, snarare än att inkludera fler färger.

4.7.5.2 Koncept "Samtalskort"

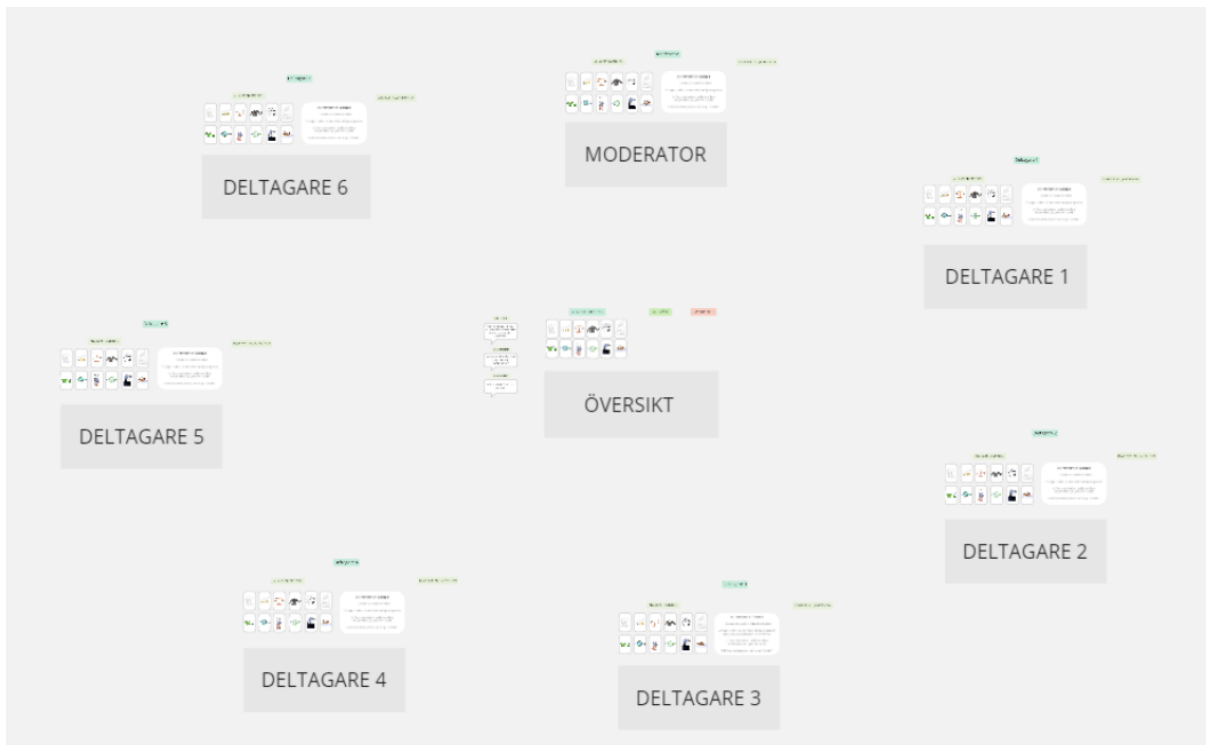
Nästa del inleddes efter diskussionen av koncept "Stege 2.0". Moderatoren fortsatte skärmdela för inspelningens skull och gav deltagarna en introduktion i hur programmet Miro fungerade. Därefter förklarade moderatoren reglerna för rundorna mer ingående genom att beskriva reglerna för "Lilla rummet" kortfattat (se figur 4.49 nedan). Dessa regler är baserade på MÄNs regler för "Lilla rummet" i deras egna samtalsmaterial (MÄN, 2020).

Figur 4.49. Sammanfattade regler för "Lilla rummet". Författarnas egna bild.

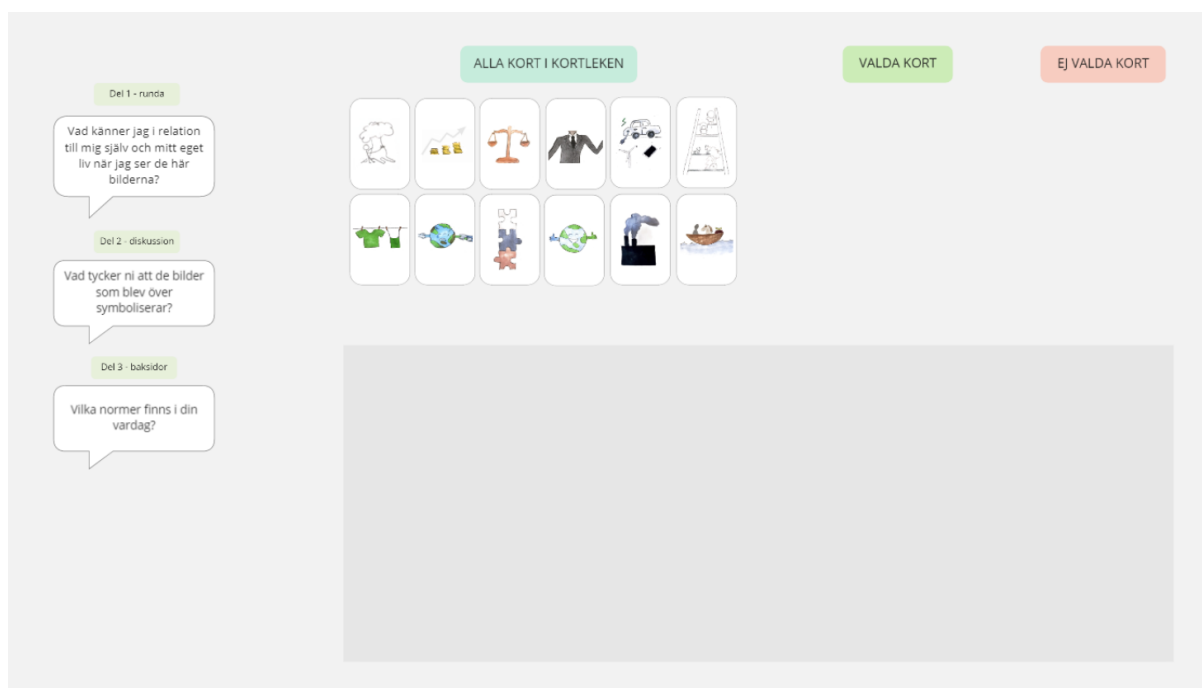
Moderatoren fortsatte förklara upplägget genom att säga att alla deltagare skulle få två minuter på sig att välja ut tre bilder som de kunde relatera till sig själva, sin vardag, sina erfarenheter eller känslor. Moderatoren förklarade även att dessa tankar skulle delges under en "delningsrunda", som innebar att en person i taget fick tre minuter på sig att dela med sig av sina tankar. Under delningen skulle alla andra deltagare vara tysta. Efter detta fick deltagarna chansen att fråga om förtydliganden, ifall något var oklart. Alla verkade förstå upplägget, eftersom inga frågor ställdes. Därefter visade moderatoren en överblick av upplägget för koncept "Samtalskort" (se figur 4.50 nedan). Överblickens innehåll innehöll en liten översikt i mitten, omringad av olika "stationer" för moderatoren och varje deltagare. Stationerna var placerade en bit från

varandra, så varje deltagare skulle kunna tänka och välja kort mer privat. På så sätt känns det tryggare för deltagarna att utföra sina uppgifter, samtidigt som risken för påverkan mellan deltagarna minskar.

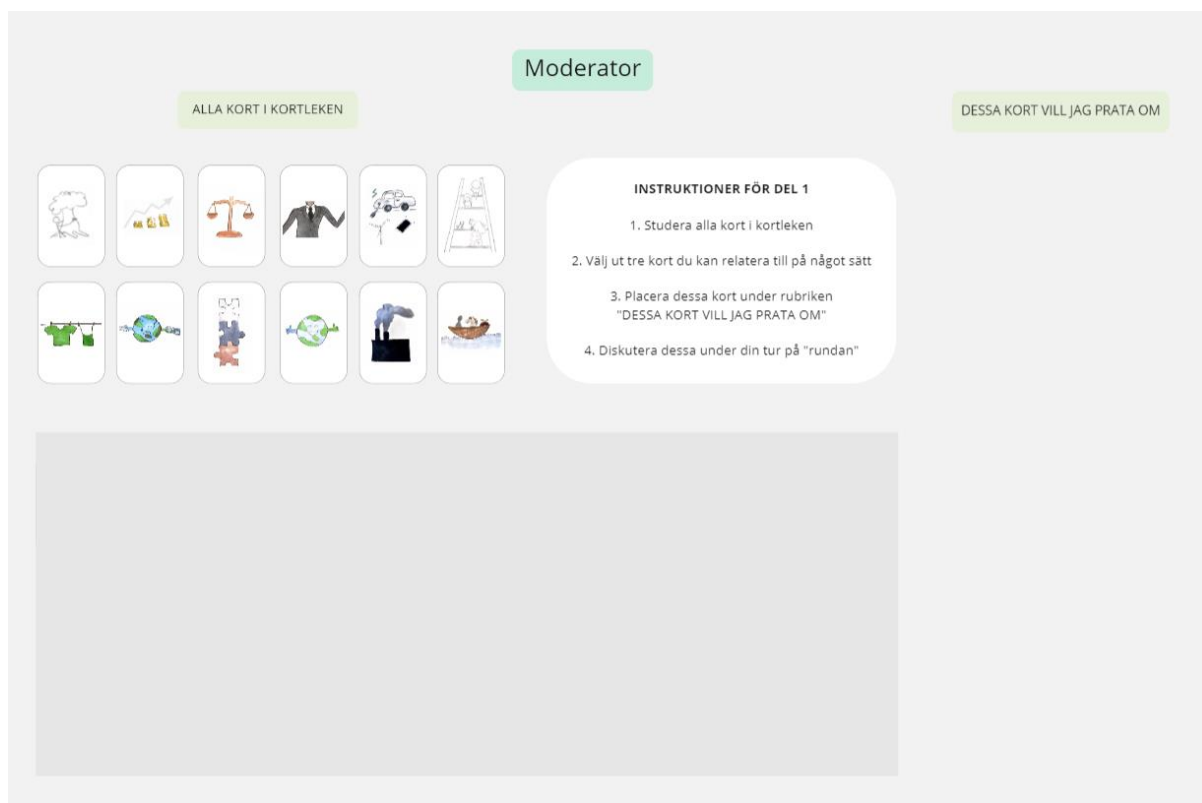
Figur 4.50. Alla deltagares stationer, moderatorns station och översikten i mitten, innan delningsrundan började. Författarnas egna bild.

Moderatorn visade översikten i mitten av boarden, som innehöll alla kort och frågorna som skulle ställas i varje del (se figur 4.51 nedan). Moderatorn förklarade även att vissa kort inte var helt färdigutvecklade och bad om överseende gällande det.

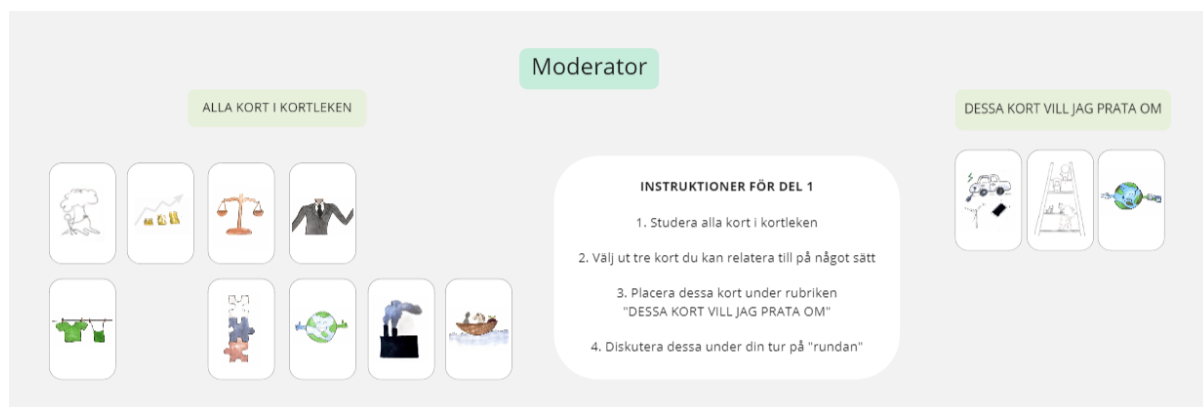
Figur 4.51. Översikten av upplägget för koncept "Samtalskort". Författarnas egna bild.

Moderatorn förklarade sedan att alla deltagare hade varsin station med varsin uppsättning av samtalskort. Därefter gick moderatorn till sin station (se figur 4.52 nedan) och bad alla deltagare att följa henne. Denna station var identisk med deltagarnas stationer. Underst på stationen fanns även en grå ruta, som täckte baksidorna av korten.

Figur 4.52. Översikt av moderatorns station. Författarnas egna bild.

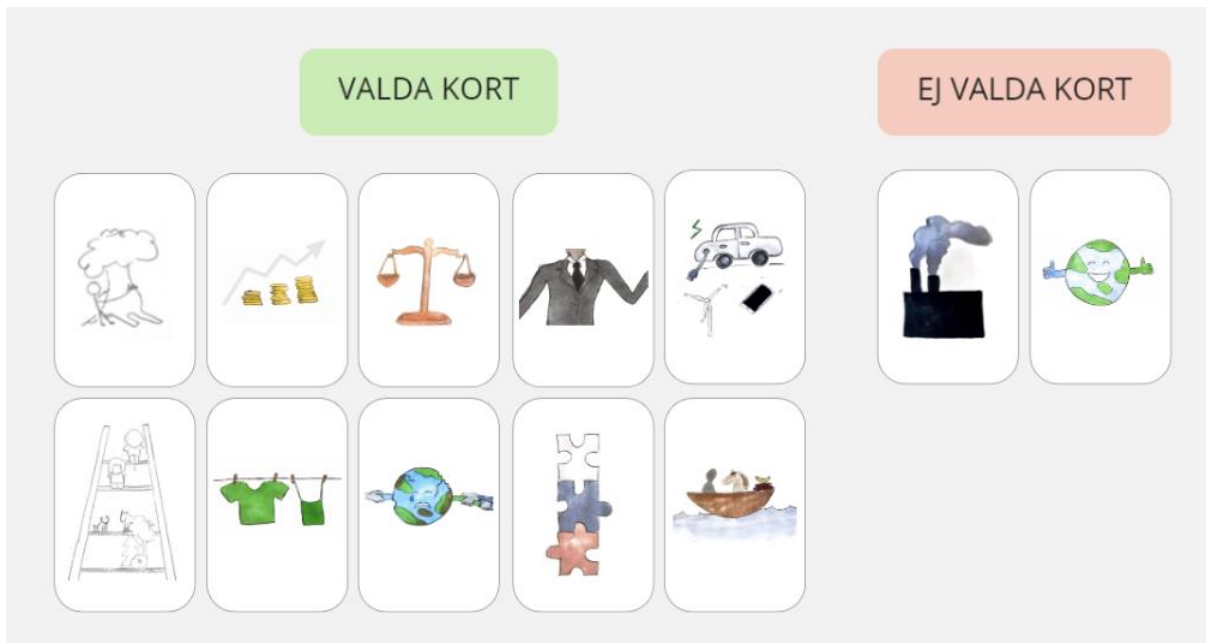
När alla deltagare såg moderatorns station, började moderatorn visa hur valet av tre kort kunde gå till. Moderatorn tog tre kort från “ALLA KORT I KORTLEKEN” och flyttade dessa till “DESSA KORT VILL JAG PRATA OM” (se figur 4.53 nedan).

Figur 4.53. Översikt av del 1, när moderatorn hade valt sina tre kort som hon ville diskutera. Författarnas egna bild.

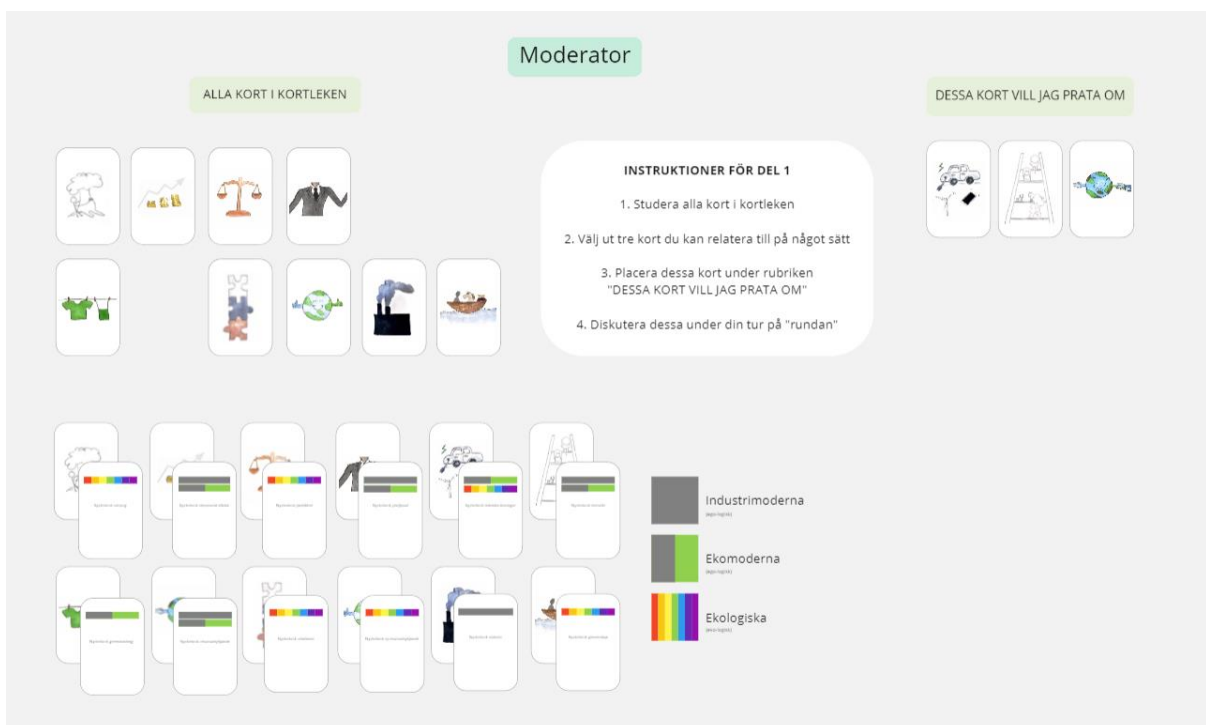
Moderatorn förklarade under tiden hur hon tänkte när hon valde korten. Därefter startade sekreteraren timern på tre minuter och moderatorn började dela med sig av sina tankar. När moderatorn var klar, fick alla deltagare två minuter på sig att välja kort på sina stationer och flytta dessa på samma sätt som moderatorn gjorde på sin station. Efter två minuter inleddes delningsrundan, då deltagare 1 fick börja dela i tre minuter. När hen var klar ringde en timer och turen gick vidare till nästa person. Deltagare 2 tackade då först föregående deltagare för att hen delade och började sen dela själv. Detta upprepades till dess att alla sex deltagare hade delat. Turordningen var slumpmässigt vald, men förutbestämd. Detta innebar att deltagarna var medvetna om när det var deras tur. I MÄNs samtalsguide används istället ofta “popcornrundor” där turen “hoppas” till olika personer utan specifik ordning (MÄN, 2020, s. 6). Då bestämmer den som delgett vem som ska delge efter hen. Att turordningen var förutbestämd i fokusgruppen berodde på att det var enklare att utforma och följa det upplägget ur ett administrativt perspektiv.

När delningsrundan var klar, tackade moderatorn alla deltagare för allt de delade. Under tiden noterade sekreteraren vilka kort som blev valda respektive inte valda och sammanställde detta i mitten på boarden, vid översikten (se figur 4.54). De två korten (*industri* och *ej resursutnyttjande*) som inte blev valda, diskuterades sedan deltagarna i ett öppet samtal. Deltagarna fick tolka illustrationerna på korten och nämna något i relation till dessa.

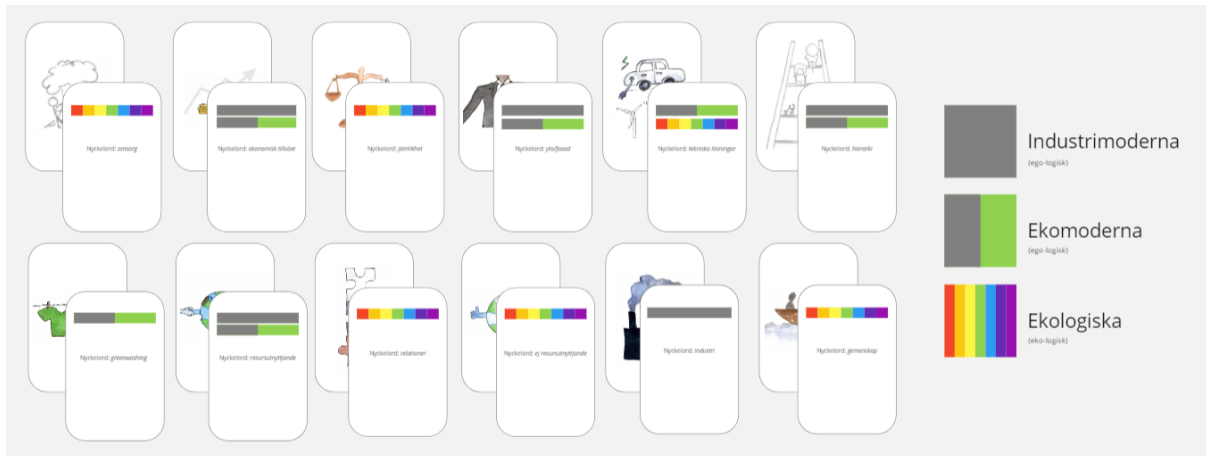

Figur 4.54. Sammanfattande översikt av de kort som valdes, respektive inte valdes, av deltagarna och moderatorn. Författarnas egna bild.

Efter diskussionen om de kort som inte blev valda, visade moderatorn den gråa rutan som fanns underst på respektive station. Moderatorn bad sedan deltagarna gå till sina stationer och flytta på sina gråa rutor. Under rutan fanns en översikt av kortens baksidor (med framsidorna snett bakom för enkel navigation), samt färgkoder och dess förklaringar (se figur 4.55 och figur 4.56 nedan för exempel).

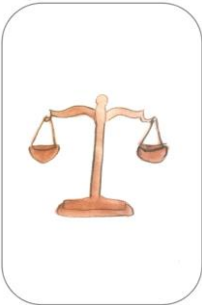
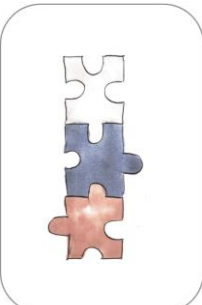
Figur 4.55. Översikt av moderations station, när den gråa rutan hade tagits bort och baksidorna på korten syntes. Författarnas egna bild.

Figur 4.56. Närmare översikt på baksidorna av korten med tillhörande framsidor och förklaring av färgkoderna bredvid. Författarnas egna bild.

Moderatorn beskrev hur det funkade med fram- och baksidorna för deltagarna. Sedan gav moderatorn deltagarna två minuter att leta upp de tre kort de valde för att se vilka normer de hade i sitt eget liv, eller i sin egen vardag. När alla var klara, initierade moderatorn en diskussion i form av ett öppet samtal, där samtliga deltagare fick chansen att reflektera över vilka normer de kort de valde tillhörde. Diskussionen blev dock mer allmän, med fokus på att de olika korten tolkades olika och därför inte alltid passade in i de normerna som stod på baksidorna.

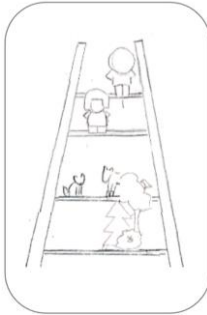
Efter att alla delar i upplägget kring samtalskortet hade utförts sammanställdes en tabell (se figur 4.57) där författarnas tänkta tolkningar för illustrationerna på korten jämfördes med fokusgruppens tolkningar. En reflektion över varför tolkningarna blev olika fördes också in i tabellen, samt förslag på åtgärder, för att kortet bättre ska representera den tänkta symboliken. I den första kolumnen står bokstaven x med en siffra efter för hur många som valde kortet (exempelvis innebär "x3" att kortet valdes tre gånger). I den tredje kolumnen står det för hur många som har tolkat kortet på ett visst sätt. Samma person har ibland flera olika tolkningar på samma kort. Därför stämmer inte antalet i första och tredje kolumnen alltid överens. De kort som har antalet x0 i den första kolumnen valdes inte under samtalsrundan. De diskuterades endast efteråt i del två av samtalskortsupplägget eller innan i samtalet om koncept "Stege 2.0".

Kort	Tänkt tolkning	Fokusgruppens tolkningar	Blev tolkningarna olika? Varför?	Åtgärd?
(x4)	<i>Jämlikhet</i> mellan alla sorters liv (djur, natur, människor, även mellan människor) Tillhör ekologiska maskuliniteter	Väga miljö-, samhälls- och ekonomiska aspekter mot varandra. Ekonomiska förutsättningar. (x3) Väga sig själv mot andra - en känner sig liten, "när man ska ta beslut att det räcker ofta inte att man gör någonting själv, alltså man känner sig väldigt liten". (x1) Väga vilka uppoffringar en ska göra som gör störst nytta. (x1) Väga vilka värden en tycker är viktigast. (x1)	Ja. Väldigt generell gällande vad som vägs mot varandra. Ovant att tänka på djur och natur i koppling till jämlikhet. Tolkningen att det handlar om att väga olika aspekter i livet ligger närmare till hands.	Det kom upp intressanta och relevanta tolkningar. Åtgärd behövs kanske inte? Om en vill ha tänkt tolkning: Människor, djur och natur i vågskålarna? Behövs det tre vågskålar i så fall? Behövs det ännu fler för att kunna täcka in jämlikhet mellan människor? Eller kan en regnbågsfärgad våg leda tankarna till den tänkta tolkningen? Kanske ett helt annat kort?
(x3)	<i>Relationer</i> mellan olika slags liv (djur, natur, människor, även mellan människor) Tillhör ekologiska maskuliniteter	Livspusslet. Att få livet att gå ihop med att göra hållbara val. Samhället är inte utformat för det. (x2) En är en del av något större och ens beslut får konsekvenser längre fram. (x1) Intressant att den hörde till ekologiska maskuliniteter, den var svår att koppla. (Reaktion som kom fram under del 3 i samtalskortsupplägget) (x1)	Ja. Den är väldigt generell vad gäller vad som pusslas ihop. Ordet pussel leder lättare in på andra ord med ordet pussel i än de utan pussel?	Det dök upp intressanta och relevanta tolkningar. Åtgärd behövs kanske inte? Om en vill ha tänkt tolkning: Använda någon av tidigare dellösningar på kravet "förmedla relationer"? Kanske den där de håller varandra i händerna? Eller något helt nytt som en väv kanske? Eller byta färger? Kanske ha med fler element på själva bitarna?

(x2)	<i>Ekonomisk tillväxt</i> Tillhör industrimoderna och ekomoderna maskuliniteter	Investeringar i aktier. Reflektion kring vad som är viktigast, att investera i hållbarhet eller att investera i det mest lönsamma. (x1) Reflektion kring att det är dyrt att leva hållbart och att en lägger det på framtiden när en har mer pengar. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens tolkningar.	Ingen åtgärd, utom att kanske göra pilen för hand istället för i Miro.
(x2)	<i>Resursutnyttjande</i> Tillhör industrimoderna och ekomoderna maskuliniteter	Jorden, resurserna och samhället slits åt olika håll. (x1) Vi människor står för klimatproblemen och det blir bara värre och värre. (x1) Vi är nära kopplade till allt vi gör med vår jord. (x1) En känner sig själv sliten mellan samhällets förväntningar och strävan efter att leva hållbart. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens tolkningar	Ingen åtgärd
(x2)	<i>Gemenskap (vi sitter i samma båt)</i> Tillhör ekologiska maskuliniteter	Vi människor sätter alla i samma båt som oss - miljöproblemen kommer påverka alla. Vi bestämmer villkoren (hierarki). (x1) Fiskenäringsens miljöförstöring. Fisk är så gott, men hur mycket rättfärdigar det att äta det på bekostnad av helheten (miljön)? (x1)	Den första tolkningen, miljöproblemen påverkar alla, stämmer överens till viss del. Att vi bestämmer villkoren går helt emot den tänkta tolkningen. Kan det bero på att hästen och bananen är satta i en onaturlig situation? Fiske kan ha stark personlig koppling, mer än den tänkta symboliken.	Båda reflektionerna relevanta, behöver bilden ändras? För att få bort kopplingen till fiske, kan kanske havet tas bort? Då blir själva båten ännu mer i centrum. Göra mer färgglad för att få mer positiva kopplingar. Ändra nyckelordet till "Samarbete"?

(x2)	<i>Omsorg</i> Tillhör ekologiska maskuliniteter	Viljan att omfamna allt härligt i naturen, men en tar det för givet och får dåligt samvete när en inte tar hand om det. (x1) En känsla av omsorg och uppskattning genom att njuta av att den finns där. En får en må-bra-känsla av att vara i naturen (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens tolkningar.	Ingen åtgärd, utom att förtydliga och färglägga.
(x1)	Tro/övertro på tekniska lösningar på hållbarhetsproblem Tillhör ekomoderna maskuliniteter	Ett sätt att börja någonstans för att leva mer hållbart. Även om det inte nödvändigtvis räcker hela vägen fram. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens tolkning.	Ingen åtgärd, förutom att färglägga lite mer.
(x1)	<i>Yta/fasad</i> (både gällande greenwashing, men också att iklä sig en roll, exempelvis affärsmannen) Tillhör industrimoderna och ekomoderna maskuliniteter	Prioriterar produkter, affärer och ekonomi (över hållbarhet). (x1) Kopplas till en vuxenroll. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår delvis i fokusgruppens tolkning. Greenwashing uteblir kanske för att det saknas referenser till miljö?	Ingen åtgärd nödvändig, men en grön kavaj kanske skulle kunna förmedla både yta gällande greenwashing och att iklä sig en roll. Greenwashing finns dock redan i annat kort. Bestämma ordet "Fasad"?
(x1)	<i>Greenwashing</i> Tillhör ekomoderna maskuliniteter	Enbart gröna kläder först, men efter ett tag greenwashing. Exempelvis klimatkompensering. (x1) Tolkades som ambitiöst miljötänk där en gått in för att tvätta för hand (miljövänligt). Kopplades därför till ekologiska maskuliniteter.	För otydlig symbolik. Själva aktiviteten att tvätta finns inte med, utan en ser bara resultatet av tvätten. Det kan bidra till att det inte är en av de första tankarna som kommer upp.	Göra om och istället illustrera en tvättmaskin med gröna kläder i och grå kläder utanför, eller en grönmålad fabrik som i "Steg 2.0"?

(x0) OBS! Valdes ej, men reaktionerna som kom upp under del 2 av samtalskortsupplägget redovisas här.	<i>Ej resursutnyttjande</i> Tillhör ekologiska maskuliniteter	Detta är målbilden - alla lever så hållbart som det bara går. (x2) Ett mål där alla lever som om vi bara hade ett jordklot och anpassar sig till de verkliga förutsättningarna. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens reaktioner. Varför den inte valdes kan ha med att den är odelat positiv och på så sätt inte triggat tankar möjligtvis. En idealbild som är svår att se i vardagen.	Ingen åtgärd. Viktigt att den är positiv för att det ska kunna tolkas som det är tänkt. Ändra nyckelordet till "Hållbarhet"?
(x0) OBS! Valdes ej, men reaktionerna som kom upp under del 2 av samtalskortsupplägget redovisas här.	<i>Industri och fossilt</i> Tillhör industrimoderna maskuliniteter	Industrier syns sällan i vår vardag och det är ordnat så för att vi inte ska fatta att det är verkligheten. (x3) Industrin är väldigt mörk och hemsk, men det skapar också många arbetstillfällen, så det är ju inte bara dåligt. Det kan ju också skapa nyttiga produkter. (x2) Hade liknande symbolik som kavajen, men kavajen innehöll också maskulinitetsnormer, så därför valdes den istället. (x1) Mycket av det vi använder kommer från fossila ämnen. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens reaktioner. Varför den inte valdes kan bero på att industrier sällan syns i vardagen och på så sätt inte ligger nära till hands att ha tankar kring. Kanske vill ingen identifiera sig med det "typiskt dåliga"?	Ingen åtgärd. Möjligtvis om den ska vara ljusare för att symbolisera att det finns gott med den också, men då missas kopplingen till kol.

(x0)	<i>Hierarki</i> Tillhör industrimoderna och ekomoderna maskuliniteter	Tydligt att mansfiguren står ovanför kvinnofiguren. Tydligt hierarkisk. (x3) Det ser ut som kvinnan måste hålla sig kvar för att inte trilla ner, men hon har också chans att röra sig uppåt ser det ut som. Djuren däremot verkar vara fast. (x1)	Den tänkta tolkningen ingår i fokusgruppens reaktioner.	Ingen åtgärd, utom att förtydliga och färglägga.
OBS! Valdes ej av deltagarna (endast moderatorn), men reaktionerna på stegens symbolik som kom upp under diskussionen av "Stege 2.0" redovisas här.				

Figur 4.57. En sammanställning av tänkt tolkning och fokusgruppens tolkning av korten. Även författarnas reflektioner till varför det blev så och åtgärder som kan göras. Författarnas egna bild.

Från tabellen kan det utläsas att några av korten missförstods. Även om reflektionerna kring de kort som missförstods blev intressanta och delvis relevanta för ämnet, uteblev viktiga delar av budskapet. Exempelvis kom inte jämlikhet upp alls. Det var särskilt tre kort (*vågkortet*, *pusselkortet* och *båtkortet*) som gjorde att deltagarna svävade bort från ämnet. Att endast åtgärda illustrationerna bedöms inte vara tillräckligt för att leda in tankarna på de önskade aspekterna. Dessa kort valdes också förhållandevis många gånger och därför är det ännu viktigare att de förmedlar det som är tänkt. Därför plockas en gammal idé upp - den med att skriva nyckelord på framsidan. En tidigare farhåga var att detta skulle låsa tolkningsmöjligheterna, men efter fokusgruppen utfördes verkade det vara positivt, snarare än negativt, att begränsa antalet tolkningar. Detta borde ge reflektioner som har mer fokus på de normer som ska belysas. Detta kan även ses som en påminnelse om att samtalskortet hör ihop med koncept "Stege 2.0", vilket bör ge ett bättre fokus. Utifrån dessa insikter och åtgärderna som föreslogs i tabellen, bestämdes det att följande ändringar skulle implementeras:

- Nyckelorden till varje kort ska även skrivas på framsidan.
- Vissa nyckelord ska ändras eller bestämmas. Detta gäller *gemenskap* (som ersätts med "samarbete"), *ej resursutnyttjande* (som ersätts med "hållbarhet") och *yta/fasad* (som bestäms till "fasad").
- I introduktionen ska det förtydligas att samtalskortet hör ihop med koncept "Stege 2.0", för att deltagarna ska fortsätta ha den kontexten i bakhuvudet när de använder samtalskortet.
- *Omsorgskortet*: Kortet ritas om och färgläggs.
- *Greenwashingkortet*: Kortet görs om helt och illustreras istället av en tvättmaskin med gröna kläder i och grå kläder utanför.

- *Hierarkikortet*: Kortet ritas om och färgläggs.

Denna tabell inspirerade också till en åtgärd gällande “Stege 2.0”. Inspirationen kom från förslaget att göra en grön kavaj, vilket kom upp som en åtgärd i samband med kortet med kavajen på. Att göra mannens kavaj grön i den ekomoderna illustrationen i “Stege 2.0” skulle visa på greenwashing och yta ännu tydligare.

Avslutande feedback

Samtalet avslutades genom att moderatören bad alla deltagare ge feedback gällande upplägget och illustrationerna. Deltagarna tyckte att samtalet “*kändes bra*” (deltagare 1, ur fokusgrupp, 11 maj 2021), att det “*var bra förberett, så det var lätt att använda*” och “*intressant*” (deltagare 6, ur fokusgrupp, 11 maj 2021), samt “*väldigt roligt*” och “*inte så kravfyllt [...] vilket lätt händer när man ska prata utifrån egna upplevelser*” (deltagare 5, ur fokusgrupp, 11 maj 2021). Deltagarna upplevde dock att ämnet var lite svårt att greppa, vilket kanske inte är så konstigt, eftersom de inte var insatta i ämnet sedan tidigare. Detta innebär dock att beskrivningarna av kontexterna eventuellt behöver förtydligas.

Deltagare 6 (ur fokusgrupp, 11 maj 2021) tyckte att koncept “Stege 2.0” var bättre när det gällde att få en överblick och förtydliga maskulinitetsnormerna (med betoning på maskulinitet), medan samtalskorterna var bättre för ett reflekterande samtal. De olika koncepten upplevdes komplettera varandra bra och var placerade i en bra ordning. Deltagare 1 (ur fokusgrupp, 11 maj 2021) nämnde att “*det var lite skönt såhär att kanske få prata var och en lite själv, men det var bra att börja tillsammans... så att man fick värma upp lite innan man själv skulle prata ensam*”. Deltagare 4 (ur fokusgrupp, 11 maj 2021) tyckte att “*det var spännande bara med samtalskort, asså som underlag*” och “*upplevde att det blev lite mer dynamiskt, eller lite mer lekfullt kanske också, än vad ett sånt samtal skulle kunna vara*”. Deltagare 6 (ur fokusgrupp, 11 maj 2021) höll med om att det var “*inspirerande att också faktiskt få se ett annat sätt*”, eftersom hen inte heller var van vid ett sådant upplägg.

Illustrationerna hjälpte deltagarna att öppna upp sig mer för varandra. Det framkom att det var “*bra med illustrationerna, som hjälper en att få fram lite mer vad man vill säga*” (deltagare 3, ur fokusgrupp, 11 maj 2021). Deltagare 6 (ur fokusgrupp, 11 maj 2021) “*tyckte det var intressant att se att man får så mycket inspiration från bilder*” och tillade: “*jag hade nog inte tänkt att jag skulle tänka så snabbt på mitt liv ur ett hållbarhetsperspektiv*”.

Deltagarna tyckte det var enkelt och kul att använda Zoom och Miro under samtalet. Detta indikerar att det kan fungera bra att ha sådana här samtal i digital form, även om samtalskorterna kanske skulle fungera bättre i fysisk form, vid fysiska möten. Baksidorna på korten upplevdes av deltagare 4 mest som “*nånting kopplat till teori*” och “*intressant och spännande*”, men inte nödvändigtvis ett “*facit*” (ur fokusgrupp, 11 maj 2021). Detta kan bero på att deltagarna hade lite olika tolkningar av korten (vilket framgick tidigare, av figur 4.57).

Avslutningsvis fick deltagarna chansen att stanna kvar i Zoom-rummet och diskutera ämnet, projektet eller ge ytterligare feedback om de ville. Fem av deltagarna valde att lämna rummet,

medan en deltagare stannade kvar och fortsatte diskutera med moderatorn och sekreteraren. Efter mötet fick alla deltagarna varsin digital trisslott (värde 30 kr/st) skickade via mejl, som tack för att de utvärderade och testade koncepten.

4.8 Val av slutkoncept

Efter all utvärdering med hjälp av PNI-metoden (se 4.7.2 *PNI*), PUGH-matriser (se 4.7.3 *PUGH-matriser*), en fokusgrupp (se 4.7.5 *Fokusgrupp med användartest*), diskussioner och feedback, valdes Koncept “Stege 2.0” och “Samtalskort” till ett kombinerat slutkoncept. Detta utvecklades ytterligare och beskrivs mer i detalj i nästa kapitel.

4.9 Utvärdering av metoder i projektet

Metoderna som användes i projektet utvärderades utifrån om metoden fungerade som den skulle, samt om eventuellt en annan metod skulle valts om studien skulle göras om. Detta avsnitt är uppdelat i tre olika delar för respektive fas i projektet (förstudien, konceptutvecklingen och utvärderingen), samt en avslutande del gällande hela arbetsgången.

4.9.1 Metoder för förstudien

Litteraturstudien skulle ge en förståelse för ämnet och det har den lyckats med. Dock upplevdes den ta mycket tid i förhållande till vad den konkret resulterade i (texterna i teoretisk referensram). Den gav dock en bättre förståelse för ämnet, vilket förtydligade och underlättade arbetet med funktionsanalysen och kravspecifikationen i synnerhet, men även resten av projektet i helhet. Denna metod skulle inte bytas ut, men den skulle möjligtvis kunna kortas ner.

Den *deltagande observationen* var givande och gav en direkt inblick i hur illustrationerna kunde användas. Den visade även vilka slags reaktioner som kunde komma fram i anslutning till dem. Dock observerades personer som redan var mycket insatta i ämnet och kände varandra sedan tidigare, vilket troligtvis gjorde att delandet blev mer utförligt och personligt än i det skulle vara i andra grupper som ingår i målgruppen. Den deltagande observationen hade därför kunnat ge bredare resultat om den hade utförts i en annan grupp. Dock var detta svårt, eftersom dessa illustrationer ofta diskuteras i manliga separatistiska grupper där författarna ej kunde vara med. Denna metod skulle dock inte bytas ut om projektet gjordes om, så länge förutsättningarna för projektet är de samma.

Pilotstudien av enkätundersökningen var bra för att kunna se om innehållet var förståeligt. Dock utfördes den på få personer. Hade den testats av flera kunde det komma upp att en enkät var ett format som inte passade de frågor som ställdes särskilt bra.

Den ursprungliga tanken med *enkätundersökningen* var att få fram mer kvantitativa data, som komplement till all kvalitativ data från andra källor (exempelvis litteraturstudier och intervjuer).

När enkäten sedan utformades, blev det svårt att formulera den på ett bra sätt för detta ändamål. Den användes också tidigt i arbetet, vilket gjorde att det var svårt att veta vilka frågor som skulle ge mest information. Merparten av frågorna som ingick skulle troligen passa bättre i en fokusgrupp. Om en enkät skulle användas igen, skulle den behöva omformuleras.

De *semistrukturerade intervjuerna* ledde till avslappnade samtal mellan intervjupersonerna och författarna. Det blev snarare intressanta diskussioner än obekväma utfrågningar. Dessutom besvarades alla väsentliga frågor. Det behandlades även andra intressanta aspekter utöver dessa. Det hade eventuellt blivit lite mindre rörigt om endast en av författarna hade intervjuat, men det blev mer dynamiska samtal med båda. Intervjuer skulle användas igen om projektet gjorde om. Då skulle eventuellt även fler parter intervjuas, för att belysa fler perspektiv.

Funktionsanalyserna och *kravspecifikationen* sammanfattade förstudien väldigt bra. Det som var mindre bra var att de var väldigt långa, vilket inledningsvis försvårade idégenereringen före en extra prioritering fastställdes. Om projektet skulle göras om, skulle dessa med fördel gärna vara lite kortare. Ett annat alternativ skulle vara att utföra en striktare prioritering tidigare i projektet.

4.9.2 Metoder för konceptutvecklingen

Brainstormingen gav många idéer, men ibland tog det stopp. Om studien skulle göras om, skulle fler och andra metoder för idégenerering användas. Exempelvis skulle de kunna kompletteras med tänkarhattar (en metod för att ta på sig olika roller och generera idéer utifrån det), att tänka tvärtom (vad som skulle vara den galnaste lösningen till exempel) eller liknande metoder.

De *morfologiska matriserna* utgick inledningsvis från de industrimoderna maskuliniteterna. Det är möjligt att de hade gett helt andra resultat om de hade utgått från de ekomoderna eller ekologiska maskuliniteterna. Detta hade därför gärna fått ingå om studien skulle göras om.

4.9.3 Metoder för utvärderingen

De mest väsentliga aspekterna samlades i *PNI*-tabellen, vilket gjorde det enklare att få en överblick av de olika koncepten. Eftersom denna metod var till stor hjälp, skulle den absolut användas om projektet skulle göras om.

PUGH-matriserna kompletterade *PNI* väldigt bra och skulle också behållas.

Pilotstudien av fokusgruppen utfördes på endast en person, men den gav mycket bra feedback gällande vad som kunde förbättras. Fokusgruppen blev som ett resultat av detta bra strukturerad och uppskattad av deltagarna. Denna metod skulle därför behållas om projektet skulle göras om. Den skulle kunna utökas genom att inkludera fler deltagare.

Fokusgruppen gav många värdefulla insikter och var avgörande för att se om koncepten

fungerade, samt vad som behövde ändras. Den här metoden skulle behållas, men också kompletteras med fler fokusgrupper. Det hade varit fördelaktigt om koncepten hade kunnat testas på en mer heterogen grupp. Det hade även varit bra att hålla en fokusgrupp för att testa hur de befintliga lösningar hade fungerat i samma situation som den fokusgrupp som hölls.

Alla *diskussioner med delaktiga parter* var väldigt värdefulla för illustrationernas utformning. Kanske borde vissa delar av utvecklingen diskuterats tidigare i projektet, men för övrigt gav de bra input och förde arbetet framåt. Alla digitala verktyg som användes i projektet underlättade samarbetet med Könad Hållbarhet, då merparten av medlemmarna befann sig i Stockholm. Diskussionerna om och presentationerna av koncepten fungerade väldigt bra. Detta beror nog delvis på att artefakterna var designade och anpassade efter digital användning. Om projektet skulle göras om och inte utföras på distans, skulle eventuellt andra metoder för diskussioner och presentationer av koncept passa bättre. Exempelvis skulle fysiska möten kunna passa bättre om artefakterna utvecklas i fysisk form.

4.9.4 Hela arbetsgången

Förstudien och särskilt litteraturstudierna upplevdes ta upp för mycket tid. Den kunskap som kom ut av detta underlättade dock för resten av projektet och det startade också en tankeprocess kring vad ett nytt koncept skulle kunna bidra med. Konzeptutvecklingen och utvärderingen kunde pågått längre, särskilt eftersom de slutgiltiga koncepten borde testats på fler grupper. Eftersom vissa val under projektets gång påverkades av tidsbegränsade resurser, hade det varit bra att kunna lägga mer tid på vissa aspekter om detta projekt skulle göras om, alternativt fördela dessa resurser annorlunda. Sammanfattningsvis har dock metoderna fungerat väl för att föra projektet framåt och endast mindre ändringar skulle implementeras om projektet skulle göras om.

5. RESULTAT: SLUTKONCEPTET

Detta avsnitt handlar om slutkonceptet, som är en kombination av vidareutvecklade versioner av koncepten “Stege 2.0” och “Samtalskort”. För att inte förväxla dessa med de utvecklade koncepten, döps “Stege 2.0” om till “Stege 3.0” och “Samtalskort” till “Samtalskort 2.0”. Nedan presenteras dessa och hur de kompletterar varandra i några verklighetstroga scenarion, samt exempel på användningsområden.

5.1 Koncept “Stege 3.0”

Detta koncept består av tre olika illustrationer för de tre olika maskulinitetsnormerna. Illustrationerna är främst tänkta att visa på strukturer i samhället, men de kan även uppmana till reflektion på individnivå. De flesta symbolerna i illustrationerna är tecken som är allmängiltiga över världen, men när det kom till flora och fauna valdes ikoner (se avsnitt 2.4 *Semiotik* för förklaring av ikoner) som är starkt relaterbara för en svensk publik (exempelvis renen och granen). Denna prioritering gjordes då antalet symboler behövde minimeras och användningen av de befintliga lösningarna främst har skett i Sverige. Dock känns de igen även utanför Sverige, som symboler för djur och natur, vilket gör att illustrationerna fortfarande lämpar sig för andra publikgrupper.

Semiotiska grepp (som beskrivs i avsnitt 2.4 *Semiotik*) har medvetet används för att öka förståelsen av illustrationerna. Ett verkligt samband (kallat index) som kommer ses i figuren längre ner, är exempelvis den mörka röken som tyder på smutsig framställning. Förutbestämda regler som kopplar ihop uttryck och innehåll är exempelvis färgerna, som av samhället kodats till att betyda vissa saker. Ett exempel på det är att den gröna färgen symboliserar miljömedvetenhet.

De tre illustrationerna ska helst visas tillsammans för att öka förståelsen, eftersom den successiva förändringen av de symboler (som återkommer i alla tre illustrationer) blir tydligast när de ses tillsammans.

Då det är nydanande forskning och nya begrepp som illustreras, behöver mottagarna få ta del av en tydlig kontext innan illustrationerna visas. Därför skapades korta beskrivningar som förklarar kontexten. Vissa av kraven lyckades inte uppfyllas i illustrationerna. Dessa har då inkluderats i de korta beskrivningarna. Det finns även en kort beskrivning som är övergripande för de tre maskulinitetsnormerna. Den presenteras här:

“Vi vill trycka på att de normer som presenteras beskrivs som väl avgränsade, men hos en individ kan delar av alla tre finnas samtidigt. Även inom de enskilda maskulinitetsnormerna finns det flera olika slags maskuliniteter (det är också varför de benämns i plural). Maskuliniteterna behöver heller inte bara kopplas till män, utan kan även finnas hos kvinnor och icke-binära. De kan även finnas i alla samhällsklasser.”

Koncept "Stege 3.0" är mycket likt koncept "Stege 2.0", men nedanför figurerna 5.1-5.4 (som visar konceptet i sin helhet, samt illustrationerna var för sig), beskrivs symboliken mer detaljerat än förut. Både symboliken hos elementen och de resterande korta beskrivningarna redovisas nedanför varje bild.

De tre maskulinitetsnormerna tillsammans

Figur 5.1. Översikt av de tre maskulinitetsnormerna i koncept "Stege 3.0". Författarnas egna bild.

Symbolik hos de övergripande elementen som finns i alla tre bilderna (mer ingående symbolik finns sen under varje illustration):

- Stegen har olika placering i de tre illustrationerna, för att i de första två visa på att hierarkin inte ändras. Stegen som ligger ner i den ekologiska illustrationen visar på en samhällsförändring, där synen på andra människor, djur och natur har ändrats till att bli jämlik.
- Pilarna symboliserar övergången från ett linjärt flöde till ett cirkulärt, för att visa på en successiv förändring i resurshandling och förståelsen för kretslopp.
- Jordens successiva förändring, från att vara hoptryckt till att vara rund, symboliserar att jorden som den ser ut i den industrimoderna illustrationen är utarmad och inte kan försörja alla som lever av den. I den ekologiska illustrationen är jorden i balans gällande hur mycket resurser som finns och hur mycket resurser som används.
- Färgerna skapar känslor. De går från en grå färgskala i den industrimoderna illustrationen till regnbågsfärger i den ekologiska illustrationen.
- Elementens storlek varierar i de olika illustrationerna, för att symbolisera hur viktiga just de elementen är i respektive maskulinitetsnormer.

De industrimoderna maskulinitetsnormerna

Figur 5.2. Illustration av de industrimoderna maskulinitetsnormerna i koncept "Stege 3.0".
Författarnas egna bild.

Symbolik hos element i de industrimoderna maskulinitetsnormerna:

- Stegen står för hierarkin där mannen placeras högst, kvinnan nedanför, därefter djuren och till sist naturen som står på jorden. Avståndet mellan kvinnans trappsteg och djurens och naturens trappsteg (som är på jorden) är större än det mellan kvinnan och mannen, för att visa på att de industrimoderna maskuliniteterna ser människorna som separerade från djuren och naturen. En stega kan symbolisera att en rörelse uppåt är möjlig och för kvinnan kan detta vara möjligt, förutsatt att hon anammar egenskaper inom de industrimoderna maskulinitetsnormerna.
- Den pil som går från höger till vänster i bilden visar på ett linjärt resursutnyttjande, från vaggan till grav. Kon, träden och berget står för resurser som processas i industrin.
- Industrin som syns i illustrationen står för industrisamhället. Röken visar de utsläpp som kommer från bland annat användning av fossila bränslen. Den övergår sen i pengar, som till slut landar hos mannen. Detta symboliserar att det främst är män som äger de mest resursslukande företagen och på så sätt tjänar mest på ett fortsatt industrisamhälle. Pengarna kombinerat med röken pekar också på att ekonomisk tillväxt ses som oförenlig med hållbarhetsarbete.
- Jorden är hoptryckt under vikten av stegen. Stegen symboliserar då den hierarki där människorna sätter sig över jorden och även separerar sig från den. På så sätt kan de rättfärdiga sitt utnyttjande av resurserna, vilket leder till att jorden blir utarmad.

- Mannen står ensam på toppen, för att visa på en tanke om att “ensam är stark” (en tydlig individualism). Det är även en symbol för en egocentrisk världsbild.
- Färgen grå förmedlar en hård och kall känsla. Den ska kännas mer industriell och avskalad. Färggradienten på pilen, som går från ljusgrå till mörkgrå, ska visa på att linjäriteten skapar en värre situation.
- Mannen på bilden har en pose som uttrycker en självklarhet. Detta symboliserar att mannen i de industrimoderna maskulinitetsnormerna ser sin plats på toppen som självklar.
- Mannens kavaj kan både uttrycka att för att vara på toppen är det nödvändigt att iklä sig en viss roll, att visa upp en yta eller fasad där egenskaper som är icke önskvärda döljs. Kavajen kan också, i kombination med industrin och pengarna, symbolisera affärsmannens roll i industrin och att det vinstintresse som hen oftast har motarbetar hållbarhetsarbetet.

Tillhörande beskrivning: *De industrimoderna maskuliniteterna bygger på en hierarkisk struktur där personerna i dessa maskulinitetsnormer betraktar sig som överlägsna andra människor (som exempelvis är av annat kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur. Detta egoistiska tänk gör att dessa maskuliniteter som är längst upp kan rättfärdiga utnyttjandet av de som står under dem. Människorna ses också som separerade från naturen i dessa normer. I dessa maskuliniteter finns det en stark tanke att samhällsutvecklingen, ekonomisk tillväxt och vår nuvarande livsstil är oförenlig med omtanke om naturen. Därför är klimatförnekare ofta en del av dessa normer.*

De ekomoderna maskulinitetsnormerna

Figur 5.3. Illustration av de ekomoderna maskulinitetsnormerna i koncept "Stege 3.0".
Författarnas egna bild.

Symbolik hos element i de ekomoderna maskulinitetsnormerna (De symboler som återupprepas från den industrimoderna utelämnas här i beskrivningarna nedan):

- För stegen är den enda skillnaden, jämfört med den industrimoderna illustrationen, att de egenskaper som kvinnan kan anamma för att ta sig uppåt i hierarkin hör till de ekomoderna maskulinitetsnormerna istället för de industrimoderna.
- Den nedre pilen visar fortfarande ett linjärt resursutnyttjande, men nu har det tillkommit en smalare pil som går i en halvcirkel ovanför. Den visar insikten att resurserna inte är oändliga. Därför arbetar människorna för att kunna hitta ett sätt att förnya resurserna, så de ska kunna fortsätta utnyttja dem. Här i den ekomoderna illustrationen syns granar på pilen för att visa på en återplantering. Poängen här är att det bara är granar - alltså en monokultur som minskar den biologiska mångfalden. Det ska visa att intresset i förnyelsen enbart ligger i att människor ska kunna fortsätta att utnyttja resurserna. Naturen har således inget egenvärde.
- Pengarna som kommer från industrin går fortfarande raka vägen upp till mannen, men här stiger de inte längre upp ur någon rök. Detta ska visa att ekonomisk tillväxt är förenlig med ett hållbarhetstänk i de ekomoderna maskulinitetsnormerna, till skillnad från i de industrimoderna.

- Industrin visar på att konsumtionssamhället fortfarande är det ideala. Här är den grön, vilket ska symbolisera att det är mer miljövänliga produkter som nu konsumeras. Detta kan tolkas som greenwashing, då det blir ett sätt att kunna framställa sig som miljövänlig, utan att egentligen göra någon större förändring.
- Jorden är här mindre hoptryckt än i de industrimoderna illustrationen, vilket visar på ett mindre resursutnyttjande, men det är fortfarande inte i balans.
- Den gröna färgen är en vedertagen symbol för miljö och hållbarhet. I pilen blir den dock gradvis blekare grön, för att kunna tolkas som att det en ger tillbaka till jorden inte är tillräckligt. Den kan också ses som en urtvättad grön. Detta, i kombination med att fabriken är grön, symboliserar greenwashing.
- Mannens gröna kavaj visar också på greenwashing, då den kan symbolisera att även om en person utåt sett kan verka vara miljövänlig, kan samma gamla miljöförstörande beteende finnas kvar innanför.
- För att visa på teknikens framträdande roll i de ekomoderna maskuliniteterna, ingår två stora vindkraftverk.
- Personerna är något mindre än i de industrimoderna illustrationen, för att visa att egocentrismen är något mindre här. Djuren och naturen blir således viktigare och lite mindre ojämlika med människan.

Tillhörande beskrivning: *I de ekomoderna maskuliniteterna finns en medvetenhet gällande klimatproblemen, men det anses att lösningarna på krisen är möjlig inom den rådande samhällsstrukturen. Många av dessa lösningar bygger på utveckling av teknik, snarare än en samhällsförändring. Ett exempel på teknikfokus är övergången till att använda elbilar, snarare än att resa mindre eller välja andra transportsätt. Eftersom den rådande samhällsstrukturen bevaras (samma som i industrimoderna), är även dessa normer definierade av hierarki och fokus på ekonomisk tillväxt. Det tas inte hänsyn till tillväxtproblematik, utvinning av ändliga resurser och sociala orättvisor.*

De ekologiska maskulinitetsnormerna

*Figur 5.4. Illustration av de ekologiska maskulinitetsnormerna i koncept "Stege 3.0".
Författarnas egna bild.*

Symbolik hos element i de ekologiska maskulinitetsnormerna:

- Stegen ligger här på marken för att visa på en systemförändring som skapar jämlikhet. Att människorna, djuren och naturen står på samma nivå som varandra ska även ge detta intryck.
- Pilarna går nu i en cirkel, vilket det symboliserar kretslopp och att jorden inte utarmas längre.
- Kon står utanför pilarna, för att visa på att den inte ses som en resurs längre.
- Mannen vattnar plantan, för att visa på omsorg och en närhet till naturen.
- Den nedre pilen har färgats grön för att visa på hållbarhet. Den gröna färgen i denna illustration är starkare än i den ekomoderna illustrationen, för att den inte ska se urtvättad ut. Den övre pilen är regnbågsfärgad, för att symbolisera pridefärgerna och på så sätt uttrycka jämlikhet och social hållbarhet.

- Växterna och träden i illustrationerna är större än i de föregående illustrationerna, för att visa på en ökad betydelse. De skapar också en mer organisk bild, som förmedlar den varmare känslan som de ekologiska maskulinitetsnormerna har.
- Det är fler personer, för att visa på att den individualism som kan utläsas i de föregående illustrationerna har förändrats till en kollektivism. Det finns således fokus på att människorna samarbetar för att nå hållbarhet.
- Vindkraftverket symboliserar att tekniska lösningar är bra så länge de kombineras med samhällsförändring. Att det är ett vindkraftverk, istället för två som i den ekomoderna illustrationen, ska visa att människorna ändrat sitt beteende och använder mindre el.
- Höghuset av trä visar också en teknisk lösning som är miljövänlig och systemförändrande. Här finns även solceller på taket.

Tillhörande beskrivning: *I de ekologiska maskuliniteterna existerar erkännandet av sin egen roll i klimatkrisen och synen att vi bör sträva efter ett skifte mot mer ekologiska handlingar är central. Hierarkin från de föregående normerna är borta och andra människor, djur och natur ses inte längre som resurser, utan snarare som partners som en måste samarbeta med för att ta hand om den jord vi delar. De ekologiska maskuliniteterna präglas av jämställdhet, omsorg, hållbar utveckling och relationer med andra människor (oavsett kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur.*

5.2 Koncept “Samtalskort 2.0”

Detta koncept består av olika samtalskort, som är kopplade till de tre olika maskulinitetsnormerna. Dessa är utformade som vanliga spelkort i en vanlig kortlek, men med en illustration och ett nyckelord på ena sidan och en (eller flera) färgkodning(ar) och nyckelord på baksidan. Korten är flexibla då de kan användas både digitalt och analogt, beroende på situationen. De är också flexibla i och med att de går att använda med olika slags “spelregler”. Det finns även två olika slags tillhörande korta beskrivningar, som ska ge kontext innan samtalet ska börja. En version av dessa beskrivningar, “Långa beskrivningar”, är samma som i “Stege 3.0” och dessa ska skickas ut i förväg, så deltagarna kan läsa dem i lugn och ro. De andra beskrivningarna, “Korta beskrivningar”, är kortare och ska läsas upp innan samtalskortet börjar användas, för att påminna deltagarna om vad det stod i de beskrivningar de läst i förväg. Vid behov kan det räcka att bara använda en av beskrivningarna. Det är upp till samtalsledaren att bestämma vad som passar bäst. Beskrivningarna lyder som följer:

“Långa beskrivningar”

Vi vill trycka på att de normer som presenteras beskrivs som väl avgränsade, men hos en individ kan delar av alla tre finnas samtidigt i överlappande form. Även inom de enskilda maskulinitetsnormerna finns det flera olika slags maskuliniteter (det är också varför de benämns i plural). Maskuliniteterna behöver heller inte bara kopplas till män, utan kan även finnas hos kvinnor och icke-binära. De kan även finnas i alla samhällsklasser.

De industrimoderna maskuliniteterna:

De industrimoderna maskuliniteterna bygger på en hierarkisk struktur där personerna i dessa maskulinitetsnormer betraktar sig som överlägsna andra människor (som exempelvis är av annat kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur. Detta egoistiska tänk gör att dessa maskuliniteter som är längst upp kan rättfärdiga utnyttjandet av de som står under dem. De ser också människorna som separerade från naturen i dessa normer. I dessa maskuliniteter finns det en stark tanke att samhällsutvecklingen, ekonomisk tillväxt och vår nuvarande livsstil är oförenlig med omtanke om naturen. Därför är klimatförnekare ofta en del av dessa normer.

De ekomoderna maskuliniteterna:

I de ekomoderna maskuliniteterna finns en medvetenhet gällande klimatproblemen, men de anser att lösningarna på krisen är möjlig inom den rådande samhällsstrukturen. Många av dessa lösningar bygger på utveckling av teknik, snarare än en samhällsförändring. Ett exempel på teknikfokuset är att en går över till att använda elbilar, snarare än att resa mindre eller välja andra transportsätt. Eftersom den rådande samhällsstrukturen bevaras (samma som i de industrimoderna) är också dessa normer definierade av hierarki och fokus på ekonomisk tillväxt. Det tas inte hänsyn till tillväxtproblematik, utvinning av ändliga resurser och sociala orättvisor.

De ekologiska maskuliniteterna:

I de ekologiska maskuliniteterna existerar erkännandet av sin egen roll i klimatkrisen och synen att vi bör sträva efter ett skifte mot mer ekologiska handlingar är central. Hierarkin från de föregående normerna är borta och andra människor, djur och natur ses inte längre som resurser utan snarare som partners som en måste samarbeta med för att ta hand om den jord vi delar. De ekologiska maskuliniteterna präglas av jämställdhet, omsorg, hållbar utveckling och relationer med andra människor (oavsett kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur.

“Korta beskrivningar”

De industrimoderna maskuliniteterna:

Hierarki som rättfärdigar resursutnyttjande av de som står längre ner i hierarkin. Dessa är andra människor, djur och natur. Ekonomisk tillväxt är viktig och ses som oförenlig med hållbarhet. Normerna här har en stark koppling till industrisamhället, där resurser och produkter går från vagga till grav snarare än i ett kretslopp.

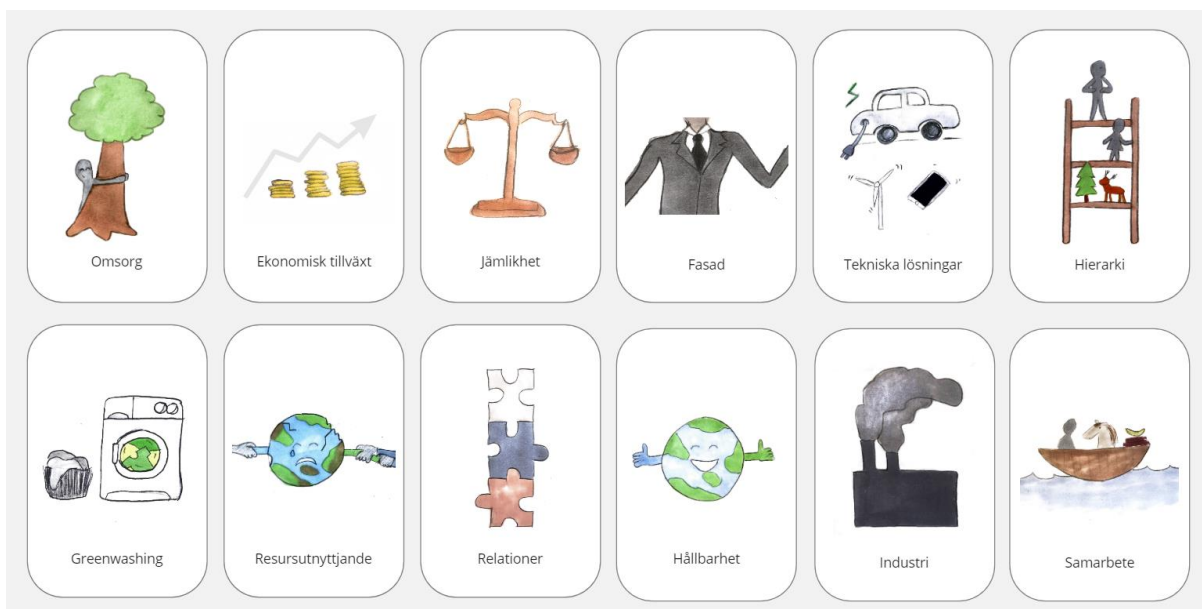
De ekomoderna maskuliniteterna:

Här inser de att det finns klimatproblem, men att dessa går att lösa inom den rådande samhällsstrukturen. Detta görs gärna med teknik som hanterar utsläpp, samtidigt som infrastrukturen är intakt. Hierarkin är likadan som i de industrimoderna.

De ekologiska maskuliniteterna:

Här finns en medvetenhet om att en själv är en del av problemet och insikten att en behöver ändra sina handlingar. Istället för en hierarki är det jämlikt och nära relationer till varandra är centralt. Omsorg om varandra och jorden är viktigt.

Det finns fem eller sex samtalskort för var och en av normerna. Därför borde det finnas sjutton kort totalt, men eftersom industrimoderna och ekomoderna maskulinitetsnormer har flera gemensamma krav, vilket även ekomoderna och ekologiska har, delar flera normer samma kort. Ett exempel är kortet ekonomisk tillväxt, då det kravet ingår i både de industrimoderna och de ekomoderna maskulinitetsnormerna. På grund av detta är det tolv kort istället för sjutton. Symbolerna på framsidorna är lösningar på ett krav var och de kompletteras dessutom med nyckelord, för att guida tolkningarna av korten, så de inte ska komma för långt ifrån ämnet. Kortet har baksidor med färgkodningar som representerar antingen industrimoderna, ekomoderna eller ekologiska maskulinitetsnormer. De kort som hör till flera normer har då även flera färgkoder. Samtalskortet uppfyller inte alla krav. Istället har vissa krav prioriterats, eftersom det bedömdes att för många kort skulle förvirra deltagarna i ett samtal. Kortens symbolik redovisas nedanför figur 5.5, som visar deras framsidor.

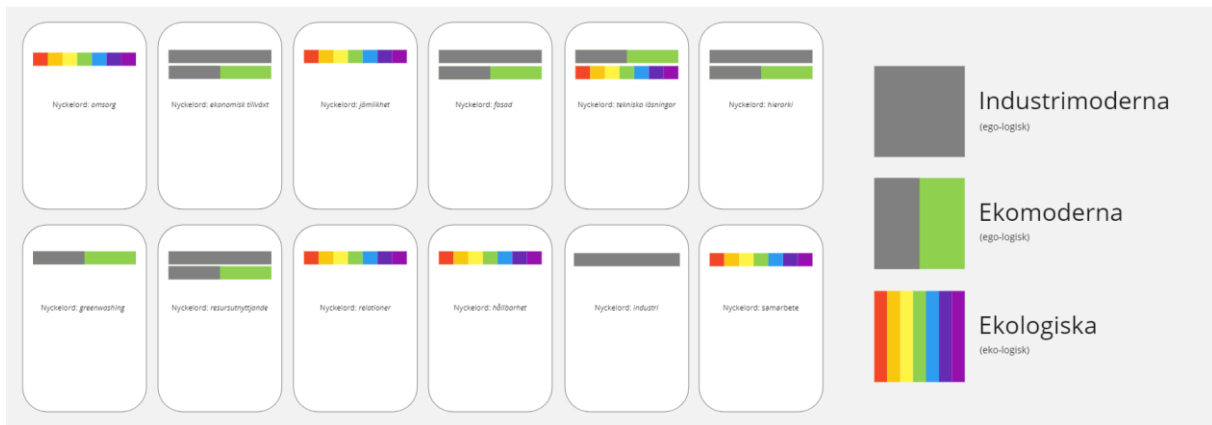
Figur 5.5. De olika samtalskortet med framsidorna (illustrationerna) uppvända. Författarnas egna bild.

Här står kortens symbolik och vilken av normerna de tillhör. De benämns här med de nyckelord som står på framsidan av korten och presenteras i den ordning som ses i figur 5.5:

- *Omsorg* (ekologiska): Visar en person som kramar ett träd, vilket står för den omsorg och omvårdnad som människan kan visa naturen. Det står också för den närhet människor, djur och natur kan känna till varandra.
- *Ekonomisk tillväxt* (industrimoderna och ekomoderna): Visar en växande stapel av pengar tillsammans med en uppåtgående pil, vilket står för att ekonomisk tillväxt går först, även om det betyder förluster för hållbarheten.
- *Jämlikhet* (ekologiska): Visar en våg, som uttrycker allas lika värde. Den har tomma vågskålar då det ska gå att tolka in flera slags jämlikheter, både den mellan människor och den mellan djur, natur och människor.

- *Fasad* (industrimoderna och ekomoderna): Visar en person i kavaj, vilket uttrycker att det kan vara nödvändigt att iklä sig en viss roll för att passa in i normerna, samt att visa upp en yta eller fasad där egenskaper som är icke önskvärda döljs.
- *Tekniska lösningar* (ekomoderna och ekologiska): Visar en elbil, ett vindkraftverk och en smartphone, som står för att tekniken ses som en lösning på miljöproblemen. För de ekomoderna är tekniken den viktigaste lösningen. För de ekologiska behöver den kombineras med samhällsförändring.
- *Hierarki* (industrimoderna och ekomoderna): Visar en stege där mannen placeras högst, kvinnan nedanför, därefter djuren och naturen som står på jorden. Avståndet mellan kvinnans trappsteg och djurens och naturens trappsteg (som är på jorden) är större än det mellan kvinnan och mannen, för att visa på en separation mellan människorna och djuren och naturen.
- *Greenwashing* (ekomoderna): Visar grå kläder utanför tvättmaskinen, som blir gröna när de tvättas, vilket står för begreppet greenwashing. Detta uttrycker att en person (eller ett företag) utåt sett tycks vara miljövänlig(t), men att inget har förändrats i strukturerna.
- *Resursutnyttjande* (industrimoderna och ekomoderna): Visar en ledsen jordglob, som slits isär i en dragkamp, vilket står för att jorden utarmas på grund av överutnyttjandet av resurser.
- *Relationer* (ekologiska): Visar tre olika pusselbitar, som uttrycker att människor, djur och natur har nära relationer till varandra. I de ekologiska normerna är det möjligt att leva med varandra istället för åtskilda.
- *Hållbarhet* (ekologiska): Visar en glad jordglob, vilket står för att det obalanserade resursutnyttjandet tidigare nu har balanserats, så jorden kan återhämta sig.
- *Industri* (industrimoderna): Visar en industri, som står för industrisamhället. Röken visar de utsläpp som kommer från bland annat användning av fossila bränslen.
- *Samarbete* (ekologiska): Visar en människa, en häst, en banan och lite trä i en båt. Detta symboliserar att människa, djur och natur sitter i samma båt och samarbetar för att ta sig ur klimatkrisen. Det står också för att alla är beroende av varandra.

I figur 5.6 nedan visas kortens baksidor, som innehåller deras färgkodningar och nyckelord. Den grå färgen står för de industrimoderna maskulinitetsnormerna, den grågröna för de ekomoderna maskulinitetsnormerna och regnbågsfärgen står för de ekologiska maskulinitetsnormerna.

Figur 5.6. Översikt av baksidorna på korten med färgkoder och nyckelord, samt förklaringar av färgkoderna bredvid. Författarnas egna bild.

Samtalskortet används i en mindre grupp (cirka 6-10 deltagare) med en samtalsledare som modererar samtalet. Tillvägagångssättet för samtalskortet är uppdelat i tre delar: en delningsrunda för själva samtalskortet, en gemensam reflektion kring de kort som eventuellt inte togs upp i delningsrundan och en del med gemensam reflektion till vad baksidorna visade. Delningsrundan handlar om att få syn på vilka aspekter av de olika normerna som de upplever i sin egen vardag. Reflektionen kring de kort som inte togs upp möjliggör att deltagarna får ta del av alla de olika aspekterna i normerna. Reflektionen kring baksidorna är indikationer på vilka maskulinitetsnormer som deltagarna själva är en del av och ger på så sätt möjlighet att fundera över de ändringar som de kan göra i sin vardag, för att gå mot de ekologiska maskulinitetsnormerna. Detta tillvägagångssätt passar bra för samtal i det “Lilla rummet”, då sådana samtal uppmuntrar till *personligt delande* och *aktivt lyssnande*. Här ligger fokus främst på att få syn på sin egen del i dessa maskulinitetsnormer och hur de tar sig uttryck i ens vardag. Det “Lilla rummet” följer fem regler för att skapa en trygg atmosfär, där det är bekvämt att låta sig vara sårbar och personlig. Reglerna är samma som går att finna i MÄNs samtalsmaterial (MÄN, 2020), dock med tillägget “*använd jag-form så mycket som möjligt*”. Reglerna lyder som följer:

1. Utgå från dig själv (egna upplevelser, erfarenheter och känslor) - använd jag-form så mycket som möjligt
2. Ge mer så får du mer - dela mer, så vågar andra dela mer och alla får ut mer av samtalet
3. Kommentera inte andra och referera inte till något som någon annan har sagt
4. Lyssna aktivt när andra delar
5. Det som sägs i “Lilla rummet” stannar i “Lilla rummet”
6. När det är ens tur börjar en med att tacka föregående person för att hen delade

Tillvägagångssättet som kommer presenteras är alltså anpassat för “Lilla rummet”, men det är också möjligt att använda samtalskortet på andra sätt, exempelvis i diskussioner. Det finns således möjlighet att ändra tillvägagångssättet, för att det ska passa andra sammanhang, men i detta projekt valdes följande tillvägagångssätt ut:

Förberedelser

1. Dagen innan samtalet skickas ett mejl ut till alla deltagare med "Långa beskrivningar" inkluderade.
2. Precis innan samtalskortet börjar användas läses "Korta beskrivningar" upp. Därefter läses samtalsreglerna för "Lilla rummet" upp.
3. Samtalsledaren beskriver att korten tillhör de tre olika maskulinitetsnormer och att de ligger huller om buller, för att ingen ska veta vilka normer som korten tillhör. Hen säger att baksidorna visar vilka normer korten tillhör, men att det ska diskuteras i en senare del av samtalet.

Samtalsprocedur

Del 1:

1. Alla korten läggs ut på bordet med framsidorna (illustrationerna) uppåt. Tre kort som visar färgkodningen för varje norm läggs också ut.
2. Samtalsledaren visar ett exempel på hur korten ser ut på baksidorna och säger att deltagarna ej får titta på kortens baksidor förrän hen säger till.
3. Alla deltagare (och samtalsledaren) har varsin korthög som innehåller likadana kort som de på bordet. Samtalsledaren säger att hen ska visa ett exempel på hur en delning kan gå till och börjar med att välja ut tre kort, ur sin egen hög, som hen känner igen sig i och kan koppla till sin vardag.
4. Samtalsledaren lägger ut sina tre kort med framsidan uppåt och delar med sig av vad hen tänkte när hen valde korten. Detta kan till exempel vara tankar, erfarenheter eller associationer. De andra deltagarna lyssnar när hen delar, utan att fråga eller kommentera något.
5. Tiden tar slut och samtalsledaren avslutar sin sista mening.
6. Samtalsledaren säger att de ska köra en delningsrunda, där deltagarna i tur och ordning återupprepar den procedur som samtalsledaren nyss utfört. Deltagarna får nu två minuter på sig att välja ut tre kort var.
7. Nu börjar delningsrundan. I tur och ordning får alla deltagare dela med sig av sina tankar kring sina tre kort. Vid varje ny talare tackas föregående deltagare för att hen delade. När alla deltagare har talat avslutas delningsrundan och del 2 av samtalsproceduren börjar. Under tiden noterar samtalsledaren vilka kort som väljs, för att se vilka kort som blir över.

Del 2:

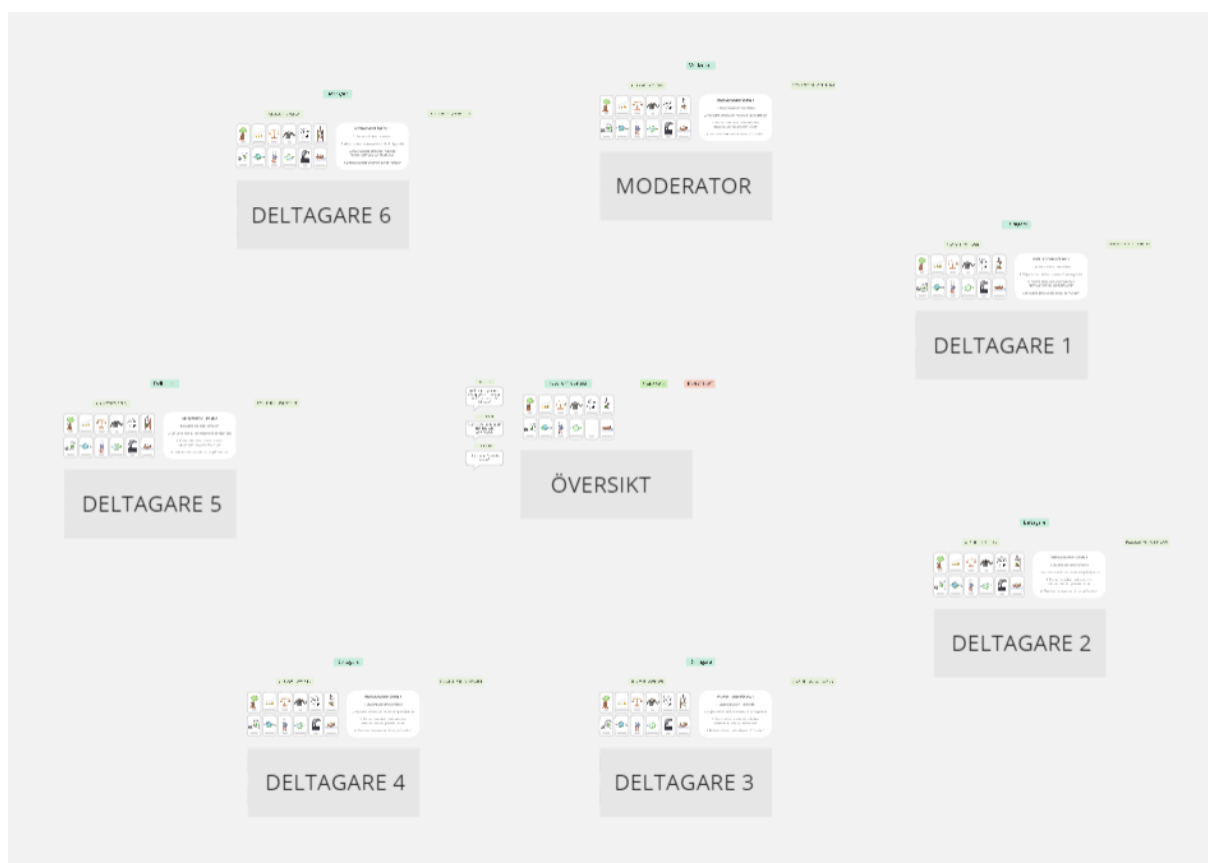
8. Har det blivit kort över, som ingen har diskuterat, startar samtalsledaren en gemensam reflektion för deltagarna kring vad de korten kan tänkas betyda i en vardagskontext.

Del 3:

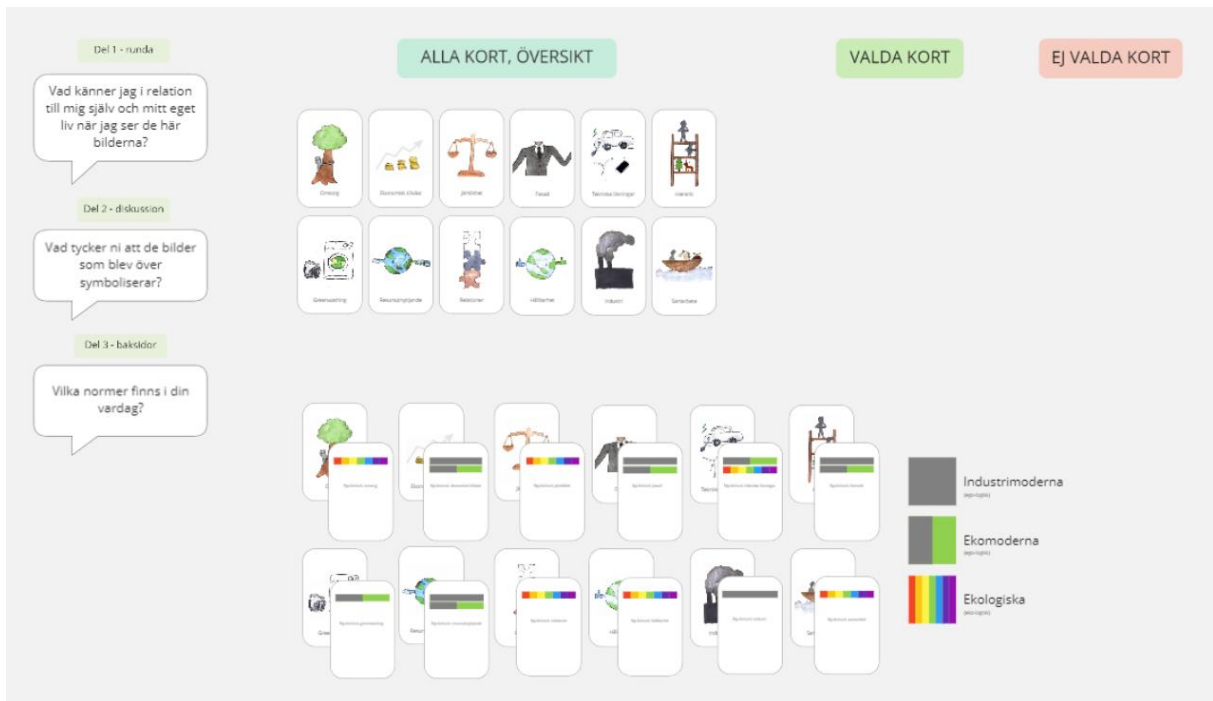
9. Samtalsledaren instruerar deltagarna att titta på baksidorna av de kort som de valde i delningsrundan (del 1). Deltagarna funderar sedan själva i två minuter vad det betyder för dem att just de normerna finns i deras vardag.
10. Samtalsledaren startar en gemensam reflektion där deltagarna får dela med sig av sina tankar om vad baksidorna betyder för dem.
11. Samtalsledaren tackar alla och avrundar. Deltagarna får nu även ge generell feedback på hela samtalet.

Detta tillvägagångssätt ger deltagarna en möjlighet att reflektera kring sin egen vardag. Det kommer stimulera personliga reflektioner hos deltagarna och hjälpa dem få syn på det de kan förändra i sin vardag. Detta blir tydligare när deltagarna får se baksidorna av korten och får syn på vilka normer illustrationerna tillhör.

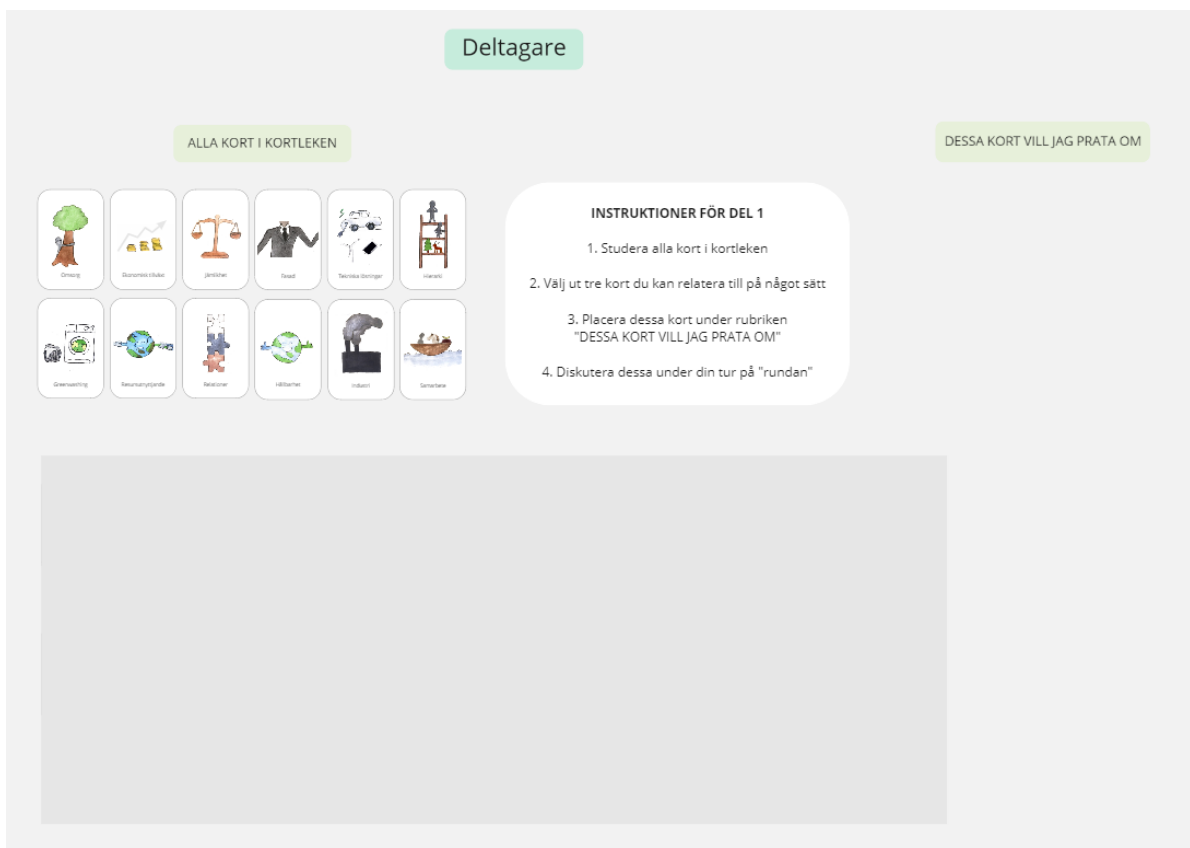
Upplägget av korten i en digital version av samtalet visas nedan. Först syns en överblick av hur korten är upplagda i figur 5.7. Denna överblick visar alla kort i mitten och runt omkring finns deltagarnas och samtalsledarens (här kallad moderator) egna stationer. Översikten i mitten (se figur 5.8) innehåller exakt likadana kort som de olika stationerna. Samtalsledaren har en exakt likadan station som resten av deltagarna. Se figur 5.9 för exempel på en deltagares station.

Figur 5.7. Överblick av det digitala upplägget av samtalskortet. Författarnas egna bild.

Figur 5.8. Överblick av översikten i mitten (utan grå rektangel som döljer kortens baksidor). Författarnas egna bild.

Figur 5.9. Exempel på en deltagares egen station (med en grå ruta som döljer kortens baksidor). Författarnas egna bild.

5.3 Användningsområden

Koncepten används helst tillsammans, men kan också stå för sig själva. Oavsett vad en väljer, är det viktigt ge deltagarna en tydlig kontext. Därför är det fördelaktigt att använda de tillhörande beskrivningarna, alternativt att någon insatt person förklarar vad det handlar om. Koncepten kompletterar varandra genom att de stimulerar samtal på olika nivåer, både strukturellt och personligt. Koncept "Stege 3.0" är mer utformat för situationer som liknar det "Stora rummet", där det är mer fokus på strukturer, medan "Samtalskort 2.0" passar bättre i det "Lilla rummet", som fokuserar på det personliga.

I en samtalsgrupp bör de två koncepten användas tillsammans. Då bör "Stege 3.0" komma först i samtalet och "Samtalskort 2.0" därefter. Detta görs för att deltagarna ska komma in i ämnet, innan de börjar reflektera över hur det påverkar deras egna liv. Detta upplägg leder även till mer fokuserade reflektioner under användning av "Samtalskort 2.0" när det gäller ämnet.

I exempelvis en föreläsningssmiljö eller i akademiska presentationer är "Stege 3.0" att föredra, eftersom samtal om samhällsstrukturerna ofta prioriteras i sådana sammanhang.

6. DISKUSSION OCH SLUTSATS

Här i kapitlet med en reflekterande diskussion och slutsatser ska syftet och frågeställningarna verifieras. Det är således en överblick för om projektets tänkta resultat lyckades uppnås. De viktigaste resultaten från studien beskrivs under besvarandet av frågeställningarna, varpå en analys kring resultatens trovärdighet presenteras. Kapitlet avslutas med rekommendationer för vidareutveckling och vidare forskning.

6.1 Återkoppling till syfte och frågeställningar

Projektets primära syfte definierades i början (kortfattat) som:

“Syftet med uppdraget är att inom ramen för projektet Könad Hållbarhet utveckla nya artefakter, som går att tänka och agera med och mot i olika sammanhang.”

Under projektets gång skapade två olika slags artefakter som kan användas i olika sammanhang. Den ena artefakten “Samtalskort 2.0” har ett särskilt fokus på samtalsgrupper, medan den andra artefakten “Stege 3.0” är mer allmän och kan användas i flera sammanhang. De kan också kombineras med varandra. Artefakterna har i en fokusgrupp visat sig stimulera samtal och reflektioner kring hur de tre maskulinitetsnormerna, “*Industrimoderna maskulinitetsnormer*”, “*Ekomoderna maskulinitetsnormer*” och “*Ekologiska maskulinitetsnormer*”, återfinns i deltagarnas vardag.

De frågeställningarna som ställdes i början av projektet var följande:

- Vad behöver artefakterna som representerar de olika maskulinitetsnormerna förmedla?
- Hur kan abstrakta delar av maskulinitetsnormerna visualiseras på ett konkret sätt?
- Främjar de nya artefakterna normkritisk diskussion bättre än de befintliga?

Dessa frågeställningar har besvarats i varierande grad genom rapporten. Nedan presenteras hur varje frågeställning har besvarats.

Vad behöver artefakterna som representerar de olika maskulinitetsnormerna förmedla?

Denna frågeställning besvarades genom en kombination av teoretisk referensram, funktionsanalyser och kravspecifikationen. För de industrimoderna maskulinitetsnormerna gällde några av de mest väsentliga kraven *hierarki* och *industri*. *Hierarki* var även viktigt för ekomoderna maskulinitetsnormer. Hos de ekomoderna var även tron på *tekniska lösningar* (främst fokuserade på utsläppsminskningar) en framstående aspekt. För de ekologiska maskulinitetsnormerna var några av de viktigaste kraven *jämlikhet* och *omsorg*.

Hur kan abstrakta delar av maskulinitetsnormerna visualiseras på ett konkret sätt?

Denna frågeställning besvarades i konceptutvecklingen och slutkonceptet. Det är således de två

koncepten “Stege 3.0” och “Samtalskort 2.0” som är detta konkreta sätt som efterfrågas. Det som utvecklades var visuella artefakter och i koncept “Samtalskort 2.0” är artefakten dessutom taktill i det fall det används i analog form. Koncepten visualiserar tre olika maskulinitetsnormer: de industrimoderna, de ekomoderna och de ekologiska. De två koncepten har också olika användningsområden, då “Stege 3.0” är anpassad för att passa i samtal i “Stora rummet” och “Samtalskort 2.0” passar i “Lilla rummet”. I “Stora rummet”, som till exempel kan vara en föreläsning, pratas det mer om samhällsstrukturer medan i det “Lilla rummet”, som till exempel kan vara en samtalsgrupp, är samtalen mer personliga.

Främjar de nya artefakterna normkritisk diskussion bättre än de befintliga?

En ursprunglig tanke var att jämföra de befintliga illustrationerna med de utvecklade. Detta gjordes dessvärre inte i någon större utsträckning på grund av tidsbrist. Det är svårt att dra några konkreta slutsatser gällande skillnaderna mellan den deltagande observationen och fokusgruppen, eftersom många faktorer skilde dessa åt. Exempelvis var det olika upplägg på de olika tillfällena. Vidare hade de olika moderatorer och olika deltagare. Därför var även tillvägagångssätten och gruppdynamiken olika, vilket påverkar resultaten.

Det är värt att understryka att deltagarna i denna studie var personer som inte var insatta i ämnet sedan tidigare. Dessutom var deltagarna av både manligt och kvinnligt kön. Tidigare forskning och studier (exempelvis i form av samtalsträffar) har endast utforskat samtal med män, som ofta var lite insatta i ämnet. Detta medför svårigheter gällande jämförelser mellan de befintliga illustrationerna och de nya artefakterna som utvecklades i detta projekt.

6.2 Trovärdighetsanalys

Hur ett koncept utformas är starkt beroende av vilka utvecklarna är. Utifrån perspektivet som vita kvinnor i övre 20-årsåldern upplevdes en intersektionell analys vara relativt svår att utföra. Det upplevdes även svårt att porträttera vissa aspekter på ett sätt som inte skulle kunna tolkas som stötande för någon part. Det finns därför en risk att vissa aspekter i koncepten inte inkluderades i den utsträckning som vore önskvärd.

Som tidigare nämndes i avsnittet *4.4.4 Enkätundersökning*, var enkätsvaren inte helt relevanta. Eftersom det uppstod en del missförstånd (troligen i brist på tillräcklig kontext), anses inte alla dessa svar helt trovärdiga. Vidare presenterades maskulinitetsnormerna i singular i enkäten, när de egentligen existerar i plural. Detta kan givetvis ha påverkat svaren. Dessutom finns det en risk att enkäten besvarades av samma person flera gånger, eftersom det inte krävdes någon personlig identifiering.

Eftersom deltagarna i enkäten och fokusgruppen var valda utifrån ett bekvämlighetsurval, representerades inte alla grupper i samhället. Resultatet av fokusgruppen kan således mest ses som en indikation på att ett sådant samtal skulle kunna fungera, även med andra personer.

De fyra sista koncepten från konceptutvecklingsfasen var inte utvecklade i samma utsträckning.

Eftersom vissa koncept var mer detaljrika, genomtänkta och bearbetade, kan det ha påverkat utvärderingen. Det finns en risk att det därmed skedde en favorisering av vissa koncept, även om fokus främst låg på de olika konceptens grundläggande egenskaper, samt hur koncepten passade för ändamålen. Detta gäller även vissa av illustrationerna i koncept "Samtalskort 2.0", när de testades i fokusgruppen.

6.3 Rekommendationer för vidareutveckling

Detta projekt resulterade i ett kombinerat slutkoncept. För vidareutveckling av detta koncept, finns en del rekommendationer baserade på insikter som dök upp under projektets gång.

Eftersom slutkonceptet inte direkt är anpassat till något specifikt sammanhang, kan viss anpassning efter annat material krävas. Exempelvis kan de ingående elementen i slutkonceptet anpassas, genom att illustrationerna på korten i koncept "Samtalskort 2.0" byts ut eller redigeras (analogt eller digitalt). Det kan även vara lämpligt att lägga till fler kort vid behov. Samtalskortet kan (som tidigare nämndes) även användas på andra sätt utöver hur det används här. Vid vidareutveckling skulle det exempelvis gå att anpassa det till en spelversion. Det är dock viktigt att upplägget fortfarande är seriöst, så inte poängen med samtalet försvinner.

Om fler kort läggs till, ger det en möjlighet att fånga upp de aspekter ur fokusgruppen som kom utanför vad det var som tänktes (till exempel att pusslet tolkades som livspusslet snarare än relationer), samtidigt som de tänkta tolkningarna också kommer med. På så sätt skulle det kunna vara möjligt att ta bort nyckelorden på framsidan, eftersom de lades till just för att korten inte skulle få tolkningar som låg alldeles för långt från ämnet. Den ursprungliga tanken var att ord på framsidan skulle styra för mycket och om det skulle verifieras att så är fallet (genom till exempel ytterligare fokusgrupper) så är fler kort en möjlighet, som skulle kunna övervägas vid en vidareutveckling.

Eftersom "Samtalskort 2.0" egentligen är en fysisk produkt, som endast testades digitalt, skulle det vara intressant att testa detta på ett fysiskt möte när det finns möjlighet. Vid utveckling av denna fysiska produkt behövs det tas hänsyn till att kort och tillhörande förpackningar ska tillverkas. Det behövs då en vidareutveckling som inbegriper överväganden kring kostnader, materialval och tillverkningsmetoder. Utöver detta vore det också intressant att undersöka om det finns bättre sätt att förmedla och använda den digitala versionen.

Eftersom kravspecifikationen innehöll många krav, kunde inte alla dessa krav tas i beaktning. Att prioritera några krav innebär även en bortprioritering av andra. Det finns dock potential att vidareutveckla slutkonceptet utifrån resterande krav. Detta bör då ske utan att kompromissa för mycket med de nuvarande uppfyllda kraven. En viktig aspekt, som dessvärre blev svår att inkludera, var intersektionalitet. Det vore därför extra fördelaktigt om detta kunde inkluderas i en vidareutveckling. Mer fokus på jämlikhet vore även önskvärt. En annan vidareutveckling skulle kunna vara att gå tillbaka till de krav som redan har ingått i utvecklingen av koncepten och försöka uppfylla dem ännu bättre. Detta skulle vara önskvärt, särskilt för illustrationen för

greenwashing i koncept "Samtalskort 2.0". Detta kort visade uttrycket snarare än själva företeelsen, vilket gör kortet oförståeligt för de som aldrig hört talas om greenwashing förut. Eftersom detta upptäcktes för sent i projektet, var det svårare att åtgärda.

Med tanke på att texterna i kontexten till illustrationerna inte har bearbetats i någon större utsträckning, kan det krävas viss modifikation för att de ska passa illustrationerna bättre. Det kan även vara fördelaktigt att utföra fler observationer, både deltagande och icke deltagande, inför vidareutvecklingen.

6.4 Rekommendationer för vidare forskning

Förutom vidareutveckling av konceptet kan det också utföras mer forskning. Följande aspekter rekommenderas att överväga vid vidare forskning.

Först och främst är det viktigt att poängtera att slutkonceptet bör testas på fler (och mer heterogena) grupper. Detta gjordes tyvärr inte i projektet på grund av tidsbrist och svårigheter att få tag i deltagare som representerar olika grupper. Det är också värt att nämna att slutkonceptet inte är testat på utomstående personer som är insatta i ämnet, utan endast diskuterades med insatta parter i projektet. Därför är det viktigt att fler personer får testa och utvärdera materialet, innan det används i andra sammanhang utanför detta projekt. Detta bör studeras både i fokusgrupper och i deltagande observationer. Vidare är det även viktigt att testa den slutgiltiga versionen av samtalskortet, med texter på framsidorna, eftersom det inte gjordes i detta projekt.

Eftersom projektet utfördes digitalt på distans, prioriterades lösningar anpassade till detta. Det vore dock väldigt intressant att se om fysiska artefakter skulle kunna stimulera diskussionerna bättre än digitala. Artefakterna skulle i så fall behöva vidareutvecklas eller utvecklas på nytt utifrån andra kriterier. En intressant tanke, som uppkom när illustrationernas format skulle väljas, var att utnyttja fler sinnen. Exempelvis skulle ett material på en artefakt kunna vara hårt och/eller vasst, mjukt och/eller formbart. Eventuellt skulle dystra eller muntra stämningssljud skulle kunna spelas. Här finns många olika aspekter att undersöka, för att anpassa materialet till olika individer. Vidare skulle det därmed även vara intressant att jämföra vidareutvecklade fysiska artefakter med digitala artefakter.

I avsnittet 2.3.3 *Ekologiska maskuliniteter* beskrevs modellen ADAMn, som syftar till att möjliggöra ett skifte mot de ekologiska maskulinitetsnormerna. I slutet av detta projekt blev det tydligt att de koncept som utvecklades passar väl in i denna modell. "Stege 3.0", som är anpassat till samtal om strukturer och samhället i stort, går in i de två första stegen Awareness (A) och Deconstruction (D). "Samtalskort 2.0", som stimulerar samtal och reflektion på ett personligt plan, passar in på de resterande tre stegen Amendment (A), Modification (M) och Nourish New Masculinities (n). För vidare forskning skulle det kunna göras en ännu grundligare undersökning kring hur modellen ADAMn fungerar och hur slutkonceptet passar in där. Om

det bedöms vara intressant, skulle konceptet kunna vidareutvecklas med syftet att rikta in koncepten ännu mer på att följa stegen i modellen.

Sammanfattningsvis bedöms slutkonceptet ha potential att vidareutvecklas och anpassas efter olika sammanhang och behov. Det skulle även vara värt med vidare forskning, för att kunna uppnå ännu mer innovativa koncept.

REFERENSER

Alfredsson, E., Aretun, Å., Bradley, K., Callmer, Å., Fauré, E., Finnveden, G., ... Öhlund, E. (2018). *Framtider bortom BNP-tillväxt: Slutrapport från forskningsprogrammet 'Bortom BNP-tillväxt: Scenarier för hållbart samhällsbyggande*. Hämtad 2021-03-22 från KTH, Skolan för Arkitektur och Samhällsbyggnad:
https://www.bortombnptillvaxt.se/download/18.72aeb1b0166c003cd0d1d12/1543239101524/2.Slutrapport_Bortom%20BNP.pdf

Animals & Society Institute [Animals & Society Institute]. (2019, 18 november). *Defining Ecofeminism with Greta Gaard - ASI's Defining Human-Animal Studies 40* [Videofil]. Hämtad 2021-03-22 från <https://www.youtube.com/watch?v=eCaKVIIZf-Y>

Anshelm, J., & Hultman, M. (2014). A green fatwā? Climate change as a threat to the masculinity of industrial modernity. *NORMA International Journal for Masculinity Studies*, 9(2), 84-96. doi: 10.1080/18902138.2014.908627

Bain, P. G., Fielding, K. S., Harris, E. A., & Hornsey, M. J. (2016). Meta-analyses of the determinants and outcomes of belief in climate change. *Nature Clim Change* 6, 622–626. doi: <https://doi.org/10.1038/nclimate2943>

Bates, S. C., & Cozby, P. C. (2015). *Methods in behavioral research*. (12th ed.). New York, NY: Mc Graw-Hill

Borg, E., & Westerlund, J. (2012). *Statistik för beteendevetare. Faktabok*. (3:e uppl.). Malmö: Liber

Connell, R.W., & Messerschmidt, J.W. (2005). Hegemonic masculinity: Rethinking the Concept. *Gender & Society*, 19(6), 829-859. doi: 10.1177/0891243205278639

Dunlap, R. E., & McCright, A. M. (2011). Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States. *Global Environmental Change*, 21(4), 1163-1172. doi: 10.1016/j.gloenvcha.2011.06.003

Eklund, J., Karlsson, S., Odenrick, P., Osvalder, A-L., & Rose, L. (2015). Utvecklingsprocesser. I Bohgard, M, Karlsson, S., Lovén, E., Mikaelsson, L., Mårtensson, L., Osvalder, A-L., ... & Ulfvengren, P. (Red.). *Arbete och teknik på människans villkor*. (s. 583-624). Stockholm: Prentent

Gröndahl, F., & Svanström, M. (2011). *Hållbar utveckling : en introduktion för ingenjörer och andra problemlösare*. Stockholm: Liber

Hubertz, J. E. (2020). Earth Mothers, Soy Boys, and Cool Dudes: Practicing Law While Protecting the Environment. *Washington University Journal of Law and Policy*, 62, 87-98. Hämtad 2021-05-27 från https://openscholarship.wustl.edu/law_journal_law_policy/vol62/iss1/13

Hultman, M. (2013). The making of an environmental hero: a history of ecomodern masculinity, fuel cells and Arnold Schwarzenegger. *Environmental Humanities*, 2(1): 79–99

Hultman, M. (2016). Gröna män? Konceptualisering av industrimodern, ekomodern och ekologisk maskulinitet. *Kulturella Perspektiv*, 25(1): 28–39

Hultman, M. (2017). Exploring industrial, ecomodern, and ecological masculinities. I MacGregor, S. (Red.), *Routledge Handbook of Gender and Environment* (s. 239–252). Oxon: Routledge

Hultman, M., Lindvall, D., & Vowles. (2020). *Upphettning. Demokratin i klimatkrisens tid*. Stockholm: Fri Tanke förlag

Hultman, M., & Pulé, P. M. (2018). *Ecological Masculinities: Theoretical Foundations And Practical Guidance*. London: Routledge

IPCC. (2018). *Global Warming of 1.5°C*. Hämtad från IPCC: https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/06/SR15_Full_Report_High_Res.pdf

Johannesson, H., Persson, J. G., & Pettersson, D. (2013). *Produktutveckling: Effektiva metoder för konstruktion och design*. Stockholm: Liber

Jylhä, K. M. (2016). Ideological roots of climate change denial. Resistance to change, acceptance of inequality, or both? *Digital Comprehensive Summaries of Uppsala Dissertations from the Faculty of Social Sciences*, 128. Hämtad 2021-05-27 från <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:945529/FULLTEXT01.pdf>

Karlsson, S., Osvalder, A-L., & Rose, L. (2015). Metoder. I Bohgard, M, Karlsson, S., Lovén, E., Mikaelsson, L., Mårtensson, L., Osvalder, A-L., ... & Ulfvengren, P. (Red.), *Arbete och teknik på människans villkor* (s. 477-580). Stockholm: Prevent

Lehmann, S. (2010). Diagram 'Ego-Eco' – Humankind is part of the ecosystem, not apart from or above it [digital bild]. Hämtad 2021-06-15, från https://www.researchgate.net/figure/Diagram-Ego-Eco-Humankind-is-part-of-the-ecosystem-not-apart-from-or-above-it-This_fig1_330697869

Lægreid, O. M. (2016). Political and Economic Effects on Greenhouse Gas Emissions - a Quantitative Study. *World Political Science Review*, 10(2): 313-341

Miro. (2021). *Miro is the online collaborative whiteboard platform*. Hämtad 2021-05-07 från <https://miro.com/about/>

MÄN (Män för jämställdhet). (2020). *Samtalsguide: Män i klimatkrisen*. Hämtad 2021-01-12 från <https://mfj.se/assets/documents/prototyp-samtalsguide-klimat.pdf>

Nationalencyklopedin. (u.å.). *Norm*. I Nationalencyklopedin. Hämtad 2012-05-27 från <http://www-ne-se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/norm>

Naturskyddsföreningen. (2021). *Vad har klimatförändringar med jämställdhet att göra?* Hämtad 2021-06-18 från <https://www.naturskyddsforeningen.se/artiklar/vad-har-klimatforandringar-med-jamstallldhet-att-gora/>

Oxfam. (2020). *SVENSK KLIMATOJÄMLIKHET - Behovet av en rättvis omställning*. Hämtad från Oxfam: https://www.oxfam.se/sites/default/files/content-page/attachments/svensk_klimatojamlikhet-behovet_av_en_rattvis_omstallning.pdf

Sonesson, G. (u.å.). *Semiotik*. I Nationalencyklopedin. Hämtad 2021-03-26 från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/semiotik>

Sonesson, G. (1998). Icon — Iconicity — Index — Indexicality, entries. I Bouissac, P., Sonesson, G., Thibault, P., & Threadgold, T. (Red.), *Encyclopedia of semiotics*. Hämtad 2021-06-12 från https://www.academia.edu/492233/_Icon_Iconicity_Index_Indexicality_Metonymy_etc

Sonesson, G. (2012). Semiosis beyond signs: on two or three missing links on the way to human beings. I T. Schilhab, F. Stjernfelt, & T. Deacon (Red.), *The Symbolic Species Evolved* (s. 81-96). Hämtad 2021-06-12 från https://link-springer-com.proxy.lib.chalmers.se/content/pdf/10.1007%2F978-94-007-2336-8_5.pdf

Sveriges Radio. (2020). *Maskulina normer - en fara för klimatet*. Hämtad 2021-03-21 från <https://sverigesradio.se/avsnitt/1562141>

U.S. Global Change Research Program. (2016). *The Impacts of Climate Change on Human Health in the United States: A Scientific Assessment*. Washington, DC: U.S. Global Change Research Program. doi: 10.7930/J0R49NQX

World Economic Forum. (2021). *Global Gender Gap Report 2021*. Hämtad från World Economic Forum: <https://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2021/in-full/economy-profiles>

Österlin, K. (2016). *Design i fokus: Varför ser saker ut som de gör?* Stockholm: Liber

Enkätundersökningen från förstudien

Maskulinitetsnormer kopplade till hållbarhet

Hej!

Vi är två studenter från Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg som skriver vår kandidatuppsats inom Design och produktutveckling under vårterminen 2021. Denna enkät handlar om maskulinitetsnormer kopplat till hållbarhet och undersöker tolkningar kring det. Du får besvara både allmänna frågor och sen mer specifika frågor kring tre bilder/illustrationer*. Enkäten tar ca 10-15 minuter att besvara och svaren redovisas anonymt. Svara därför så ärligt du kan på frågorna - det finns inga rätt eller fel!

Om du har några frågor, tankar eller annan feedback angående enkäten eller arbetet i sin helhet, får du gärna kontakta någon av oss på:

jesholm@student.chalmers.se

corjo@student.chalmers.se

Tack för din medverkan!

Vänligen,
Jessica och Cornelia

* Dessa illustrationer ingår i organisationen MÄNs samtalsunderlag (läs mer om deras arbete på: <https://mfj.se>) och kommer från Martin Hultman och Paul M. Pulés forskning (läs mer om detta i boken "Ecological Masculinities").

Maskulinitetsnormer kopplade till hållbarhet

*Obligatorisk

Allmänna frågor

Hur gammal är du? *

Välj	
0-15	41-50
16-20	51-60
21-25	61-70
26-30	71-80
31-40	81 eller äldre

Vilket kön identifierar du dig som? *

- Kvinna
- Man
- Ickebinär eller på annat sätt
- Jag vet inte/vill inte svara

BILAGA 1. Sid 3(14)

Vad är din genomsnittliga månadsinkomst? Räkna även med t.ex. bidrag, studielån eller liknande. *

- 0 - 9 999 kr
- 10 000 - 19 999 kr
- 20 000 - 39 999 kr
- 40 000 - 59 999 kr
- 60 000 - 79 999 kr
- 80 000+ kr

Vilken är din huvudsakliga sysselsättning? *

- Jag arbetar
- Jag studerar
- Jag är arbetslös
- Övrigt: _____

Vad tänker du på när du hör ordet "maskulinitet(er)"?

Ditt svar _____

Vilken är din generella inställning till jämställdhet?

Ditt svar _____

BILAGA 1. Sid 4(14)

Vilken är din generella inställning till hållbarhet?

Ditt svar

Nästa sida →

Industriell/breadwinner maskulinitetsnorm

I detta projekt delas maskulinitet in i tre olika typer, vilka kallas "industriell/breadwinner", "ekomodern" och "ekologisk". Detta avsnitt handlar om den första maskulinitetsnormen som kallas industriell/breadwinner och klassas som ekologisk.

Hur tolkar du denna bild? *

**Ego-logiska
Patriarkala**

Industriella

Ditt svar

Nästa sida →

Ego-logiska Patriarkala

Industriella

Organisationen MÄN (2020) nämner detta gällande denna bild i sitt samtalsunderlag: "Bilden föreställer en hierarki där mannen är högst upp, sedan kvinnan, sedan djur och växter. Modellen visar på en egoistisk logik där människan ses som överordnad naturen och separerad från den. Detta möjliggör användningen av naturen som en resurs för ekonomisk tillväxt utan större hänsyn till klimat och miljö (hänsyn som snarare ses som hinder för samhällsutvecklingen)." Tycker du att bilden förmedlar detta? Motivera ditt svar. *

Ditt svar

Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat? *

Nej

Ja

BILAGA 1. Sid 7(14)

Om du svarade ja på förra frågan, vad skulle du i så fall vilja ändra gällande bilden? (Om du svarade nej kan du hoppa över den här frågan)

Ditt svar

Nästa sida →

Ekomodern maskulinitetsnorm

Detta avsnitt handlar om den andra maskulinitetsnormen som kallas ekomodern.

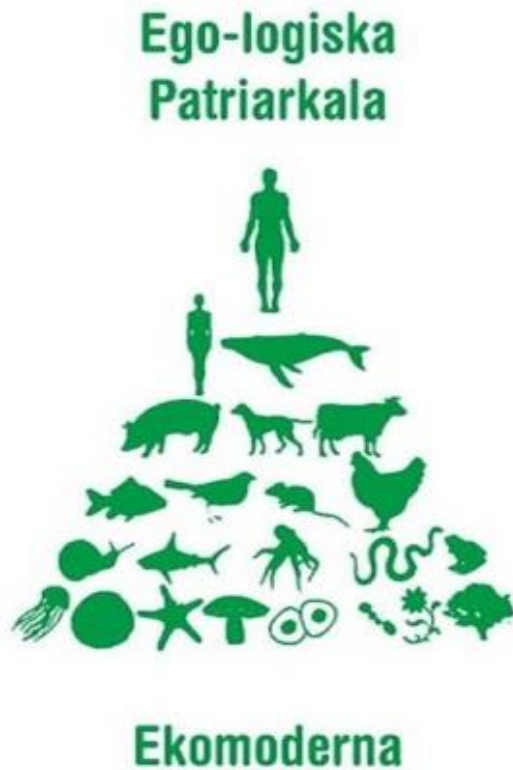
Hur tolkar du denna bild? *

Ditt svar

Nästa sida →

Ekomodern maskulinitetsnorm (forts.)

Organisationen MÄN (2020) nämner detta gällande denna bild i sitt samtalsunderlag: "[...] bilden visar samma pyramid som i den svarta bilden, skillnaden är att man här vill vara mer miljövänlig inom de rådande samhällsstrukturerna. T.ex. med hjälp av tekniska lösningar, som att övergå till elbilar, eller använda förnybar energi. Men detta utan att ta hänsyn till en omfattande tillväxtproblematik, en fortsatt utvinning av jordens ändliga resurser och alla de sociala orättvisor som det medför. Det kallas ibland 'green washing'. Under den gröna ytan finns alltså samma uppdelningar och hierarkier kvar utan större samhällsförändringar." Tycker du att bilden förmedlar detta? Motivera ditt svar. *

Ditt svar

BILAGA 1. Sid 10(14)

Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat? *

Nej

Ja

Om du svarade ja på förra frågan, vad skulle du i så fall vilja ändra gällande bilden? (Om du svarade nej kan du hoppa över den här frågan)

Ditt svar

Nästa sida →

Ekologisk maskulinitetsnorm

Detta avsnitt handlar om den tredje maskulinitetsnormen som kallas ekologisk maskulinitet.

Hur tolkar du denna bild? *

Ditt svar

Nästa sida →

Ekologisk maskulinitetsnorm (forts.)

Organisationen MÄN (2020) nämner detta gällande denna bild i sitt samtalsunderlag: "Här är en bild som illustrerar att människor och resten av naturen ingår i ett och samma ekosystem. Enligt denna logik har naturen, människor och andra djur ett egenvärde och ses som ömsesidigt beroende av varandra. Naturen betraktas inte längre som en resurs utan som en partner i en relation präglad av respekt och omsorg. Samma gäller för relationen mellan människor oavsett kön och andra egenskaper. Enligt detta synsätt är det logiskt att arbeta tillsammans för jämställdhet, jämlikhet och hållbar utveckling." Tycker du att bilden förmedlar detta? Motivera ditt svar. *

Ditt svar

BILAGA 1. Sid 13(14)

Skulle du vilja ändra något med denna bild för att göra den tydligare eller för att den skulle förmedla något mer/annat? *

Nej

Ja

Om du svarade ja på förra frågan, vad skulle du i så fall vilja ändra gällande bilden? (Om du svarade nej kan du hoppa över den här frågan)

Ditt svar

Nästa sida →

Avslutning

Tack för dina svar!

Slutligen får du gärna ge feedback, synpunkter eller ytterligare förklaringar till dina svar här.

Ditt svar

Vill du vara med i en fokusgrupp över Zoom och diskutera detta mer? Skriv i så fall din mejl nedan så kontaktar vi dig i vecka 8! Din mejl kopplas inte till dina svar och tas bort efter fokusgrupperna är över. (En fokusgrupp är en gruppintervju där man samtalar om ett specifikt ämne.)

Ditt svar

(Skicka in)

Nästa sida →

Maskulinitetsnormer kopplade till hållbarhet

Ditt svar är registrerat.

[Skicka ett annat svar](#)

Underlag till semistrukturerade intervjuer

Intervjuperson nummer 1 (projektledare från organisationen MÄN):

- Varför används illustrationerna?
- Vem/vilka har arbetat fram illustrationerna? Hur tänkte ni när ni utformade dem? Varifrån kom inspirationen?
- Vad tänker du om illustrationerna? Tolkning, användbarhet mm. Saknas något?
- Hur har illustrationerna använts i ert arbete? Vilka slags grupper och föreläsningar? Vilka är det som deltar? Hur införlivas illustrationerna i samtalsunderlaget?
- Vilka reaktioner är det som kommer upp först under era samtal med dessa som samtalsunderlag? Vilka kommer upp så småningom?
- Är det någon aspekt/reaktion som du tycker brukar utebli under samtalen som du önskat hade kommit upp? Gällande illustrationerna, men också i allmänhet.
- I ert samtalsunderlag så står det att man både kan läsa upp bildtexten samtidigt som man visar illustrationerna, men man kan också först bara titta på dem och tolka illustrationerna utan kontext. Vilka skillnader i reaktioner har då uppstått?
- Vad för exempel har du sett på de ekologiska maskulinitetsnormerna i era samtal?
- Vilket urval har ni haft för att hitta deltagare och hur har ni hittat dem?
- Vad tänker du om dessa maskulinitetsnormer?
- Vad tänker du om dessa i förhållande till andra maskulinitetsnormer?
- Vad tänker du på generellt gällande kopplingen maskulinitet och miljö?
- Har du några frågor till oss?

Intervjuperson nummer 2 (deltagare på samtalsträffarna, även studerat ämnet själv):

- Vilken förförståelse verkade intervjupersonerna ha (innan MÄNs fokusgrupper)?
- Hur svårt var det för dem att greppa vad det handlade om?
- Hur öppna har intervjupersonerna varit för att göra en förändring i sitt liv och sitt sätt att se på saker efter samtalen (även före kanske)?
- Har du haft mer uppföljning efter din egna studie?
- Har samtalen mynnat ut i att personerna vet hur de kan ändra sig (om de vill och behöver) för att nå till en mer hållbar maskulinitet (både psykiskt och fysiskt)? (Aka har de hamnat i en kris om sin manlighet som de sen lyckats bygga upp på ett nytt bättre sätt?)
- Vad tänker du om dessa maskulinitetsnormer?
- Har du kommit i kontakt med några andra sorters maskulinitetsnormer? Vilka isf? Hur skiljer de sig åt?
- Vad tänker du om illustrationerna? Tolkning, användbarhet mm. Saknas något?
- Har du något tips på var/hur vi kan hitta deltagare till våra fokusgrupper?
- Har du några tips på velat veta när du började med ex-arbetet?
- Har du några frågor till oss?

Funktionsanalys av de befintliga illustrationerna

Dessa funktionsanalyser gäller för vad artefakterna har för funktioner. * betyder att funktionen framkommer ur tillhörande text.

GENERELLT

Funktion	HF/DF/SF	Kommentarer
Underlätta samtal	HF	
Förtydliga teorin visuellt	DF	
Förtydliga teorin skriftligt	DF	Både texten i och texten till
Synliggöra skillnaderna mellan de tre normerna	DF	
Vara enkel att förstå	DF	
Rikta fokus	DF	
Skapa logisk uppbyggnad	DF	
Passa de med förkunskaper	SF	
Möjliggöra både strukturell och personlig reflektion	SF	
Passa in med övrigt samtalsmaterial och annat material	SF	Samtalsserie, föreläsning, forskning, de andra illustrationerna och förklarande texter
Stimulera känslor	SF	
Vara visuellt tilltalande	SF	

Funktionerna här nedan gäller utöver den generella.

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Kommentarer
Förmedla industrimoderna normer	HF	
Förmedla fossilt/industri	DF	
Förmedla hierarki	DF	
Förmedla separation mellan människa och djur och natur	DF	
Förmedla fokus på systembevarande	DF	
Förmedla ego-logik	DF	
Förmedla synen att djuren och naturen är resurser att utnyttja*	DF	
Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt*	DF	
Förmedla att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus*	DF	

EKOMODERNA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Kommentarer
Förmedla ekomoderna normer	HF	
Förmedla greenwashing	DF	
Förmedla hierarki	DF	
Förmedla separation mellan människa, djur och natur	DF	
Förmedla ego-logik	DF	
Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja*	DF	
Visa på medvetenhet gällande miljöproblem*	DF	
Förmedla att problem har tekniska lösningar*	DF	Inkluderar fokus på innovation
Förmedla förflyttningen av utsläpp i världen*	DF	
Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt*	DF	
Förmedla att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus*	DF	

EKOLOGISKA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Kommentarer
Förmedla ekologiska normer	HF	
Förmedla jämställdhet	DF	
Förmedla systemförändring	DF	Gällande normer, praktiska handlingar etc
Förmedla eko-logik	DF	
Visa på en hållbar manlighet	DF	
Förmedla jämlikhet*	DF	
Förmedla hållbar utveckling*	DF	
Förmedla relationer mellan djur, natur och människa*	DF	
Förmedla omsorg*	DF	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
Förmedla respekt*	DF	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa och planet)*	DF	
Visa på ekosystem*	DF	

Funktionsanalys

Dessa funktionsanalyser gäller för vad artefakterna behöver ha för funktioner, alltså inte vad de befintliga har. Prioriteringen går från 1-5 där 1 är viktigast och 5 är minst viktig.

GENERELLT

Funktion	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
Underlätta samtal	HF	1	
Förtydliga teorin visuellt	DF	1	
Förtydliga teorin skriftligt	DF	1	Både texten i och texten till
Synliggöra skillnaderna mellan de tre normerna	DF	1	
Passa både icke-insatta och de med förkunskaper	SF	3	
Möjliggöra både strukturell och personlig reflektion	SF	3	
Passa in med övrigt samtalsmaterial och annat material	SF	4	Samtalsserie, föreläsning, forskning
Passa in med de andra illustrationerna och förklarande texterna	DF	2	

BILAGA 4. Sid 2(8)

Skapa naturlig övergång mellan varandra	SF	3	
Förmedla icke-binäritet	DF	3	Att man inte är "ond" eller "god" (industriell vs. ekologisk)
Stimulera känslor	SF	3	
Skapa medvetenhet om egen attityd och eget beteende	SF	2	Med hjälp av kopplingar till ämnet
Underlätta positiv förändring av beteende	SF	4	Inom detta även bestående förståelse
Öppna upp för en förstående atmosfär	SF	3	Viktigare i "lilla rummet"
Vara visuellt tilltalande	SF	2	
Bearbeta lager av förståelse	SF	4	Exempelvis möjliggöra ökad förståelse vid ökad exponering eller reflektion
Förmedla komplexitet	DF	2	Skapa möjligheter för ett nyanserat synsätt
Vara enkel att förstå	DF	1	
Rikta fokus	DF	2	För att fokusera på normerna, förhindra att samtalet svävar ut för långt och förhindrar förväxling med andra teorier
Skapa fästpunkt för tankar	SF	5	Fästpunkter liknande rubriker i en mindmap

BILAGA 4. Sid 3(8)

Förtydliga pluralism	DF	2	Förtydliga att det är tre olika kategorier av maskulinitet och att dessa har flera underkategorier
Förmedla djup	SF	3	2D, 3D
Möjliggöra interaktion	SF	5	
Skapa logisk uppbyggnad	DF	1	Gällande färg, position, form och alla ingående element
Möjliggöra förståelse genom både bokstavlig och bildlig tolkning	SF	4	
Möjliggöra avsedd tolkning oavsett läsning av världen	DF	2	Kulturella skillnader (ex. läsa höger till vänster), personliga värderingar, arv och miljö
Inkludera intersektionalitet	SF	2	
Skapa kompletta illustrationer	SF	2	De visuella delarna ska komplettera varandra i varje norm
Förmedla existens av både femininitet och maskulinitet hos alla könen	SF	3	

BILAGA 4. Sid 4(8)

Funktionerna här nedan gäller utöver de generella.

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
Förmedla industrimoderna normer	HF	1	
Förmedla fossilt/industri	DF	2	
Förmedla hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur
Förmedla separation	DF	2	Mellan människa och djur och natur
Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	Bland annat våld.
Förmedla förtryckta känslor	SF	4	
Förmedla saknad av konsekvenstänk	SF	3	
Förmedla kritiskt förhållningssätt till oönskade sanningar	SF	4	Förnekelse etc.
Förmedla konservatism	SF	5	
Förmedla skapandet av osäkerhet kring klimatfrågan	SF	5	

BILAGA 4. Sid 5(8)

Förtydliga ego-logik	DF	2	
Förmedla obalans i vem som får höras	SF	4	Klimat och i allmänhet
Förmedla obalans i vem som drabbas	SF	4	Klimat och i allmänhet
Visualisera fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
Visualisera att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus	SF	2	
Förmedla fokus på systembevarande	DF	1	

EKOMODERNA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
Förmedla ekomoderna normer	HF	1	
Förmedla greenwashing	DF	1	
Förtydliga hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur.
Förmedla separation mellan människa och natur	DF	2	

BILAGA 4. Sid 6(8)

Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	
Visa på medvetenhet gällande miljöproblem	DF	2	
Förmedla att problem har tekniska lösningar	DF	2	Inkluderar fokus på innovation
Förmedla förtryckta känslor	SF	4	
Förmedla human "doing"	SF	5	
Visualisera förflyttningen av utsläpp i världen	SF	3	
Förmedla fokus på systembevarande	DF	2	
Förtydliga ego-logik	DF	2	
Visualisera fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
Visualisera tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus	SF	2	
Förmedla yta/fasad	DF	1	
Förmedla obalans i vem som får höras	SF	4	Klimat och i allmänhet

BILAGA 4. Sid 7(8)

Förmedla obalans i vem som drabbas	SF	4	Klimat och i allmänhet

EKOLOGISKA MASKULINITETER

Funktion	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
Förmedla ekologiska normer	HF	1	
Förmedla jämställdhet och jämlikhet	DF	1	
Förmedla hållbarhet	DF	1	Ex. hållbar utveckling
Förmedla dynamik	SF	3	Föränderlig, flytande struktur och ordning
Förmedla relationer mellan djur, natur och människa	DF	1	
Förmedla omsorg	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
Förmedla respekt	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
Förmedla systemförändring	DF	2	Gällande normer, praktiska handlingar etc
Förmedla human "being"	SF	5	

BILAGA 4. Sid 8(8)

Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa och planet)	DF	1	Även samarbete
Förtydliga ekologik	DF	2	
Visa på klimaträttvisa	SF	2	
Förmedla ett inkännande /lyhördhet	SF	2	Alla är en del av allt
Visa på en hållbar manlighet	DF	1	
Förmedla kretslopp	DF	2	
Visa på ekosystem	DF	1	
Visa på biologisk mångfald	SF	4	

Kravspecifikation

Dessa kravspecifikationer gäller kraven för artefakterna. Prioriteringen går från 1-5 där 1 är viktigast och 5 är minst viktigt.

GENERELLT

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
1.	Förmedla maskulinitetsnormerna	HF	1	Funka ihop med analyser från forskningen
2.	Samtalsstruktur			
2.1	Underlätta samtal	DF	1	
2.2	Passa in med de andra utvecklade illustrationerna och förklarande texterna	DF	2	
2.3	Rikta fokus	DF	2	För att fokusera på normerna, förhindra att samtalet svävar ut för långt och förhindra förväxling med andra teorier
2.4	Passa alla	SF	3	Både icke-insatta och de med förkunskaper, kulturella skillnader (ex. läsa höger till vänster), personliga värderingar, klass och arv och miljö
2.5	Öppna upp för en förstående atmosfär	SF	3	Viktigare i "Lilla rummet"

BILAGA 5. Sid 2(8)

2.6	Passa in med övrigt samtalsmaterial och annat material	SF	4	Samtalsserie, föreläsning, forskning
3.	Utformning			
3.1	Förtydliga teorin	DF	1	Både skriftligt och visuellt
3.2	Vara enkel att förstå	DF	1	
3.3	Skapa logisk uppbyggnad	DF	1	Gällande färg, position, form och alla ingående element inom maskulinitetsnormen
3.4	Vara visuellt tilltalande	SF	2	
3.5	Inkludera intersektionalitet	SF	2	Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, ålder
3.6	Skapa kompletta illustrationer	SF	2	De visuella delarna ska komplettera varandra inom varje norm
3.7	Förmedla djup	SF	3	2D, 3D
3.8	Skapa fästpunkt för tankar	SF	3	Fästpunkter liknande rubriker i en mindmap
3.9	Möjliggöra interaktion	SF	5	
4.	Budskap			
4.1	Synliggöra skillnaderna	DF	1	Mellan de tre normerna
4.2	Förmedla komplexitet	DF	2	Skapa möjligheter för ett nyanserat synsätt

BILAGA 5. Sid 3(8)

4.3	Förtydliga pluralism	DF	2	Förtydliga att det är tre olika kategorier av maskulinitet och att dessa har flera underkategorier
4.4	Förmedla icke-trinäritet	DF	2	Att man inte är enbart en av normerna utan kan ha delar av alla i sig
4.5	Skapa medvetenhet	SF	2	Gällande egna attityder och beteenden, med hjälp av kopplingar till ämnet
4.6	Möjliggöra reflektion	SF	3	Strukturellt och personligt
4.7	Stimulera känslor	SF	3	
4.8	Förmedla könsroller	SF	3	Både femininitet och maskulinitet existerar hos alla könen
4.9	Underlätta positiv förändring av beteende	SF	4	Inom detta även bestående förståelse
4.10	Bearbeta lager av förståelse	SF	4	Exempelvis möjliggöra ökad förståelse vid ökad exponering eller reflektion

Funktionerna här nedan gäller utöver den generella.

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
A1	Förmedla industrimoderna normer	HF	1	

BILAGA 5. Sid 4(8)

A2	Förmedla hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur
A3	Förmedla fokus på systembevarande	DF	1	
A4	Förtydliga ego-logik	DF	2	
A5	Förmedla fossilt/industri	DF	2	
A6	Förmedla separation	DF	2	Mellan människa och djur och natur
A7	Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	Bland annat våld
A8	Förmedla skapandet av osäkerhet kring klimatfrågan	DF	3	
A9	Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
A10	Förmedla att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus	SF	2	
A11	Förmedla machokultur	SF	3	
A12	Förmedla saknad av konsekvenstänk	SF	3	
A13	Förmedla kritiskt förhållningssätt till oönskade sanningar	SF	4	Förnekelse etc.
A14	Förmedla förtryckta känslor	SF	4	
A15	Förmedla obalans i vem som får höras	SF	4	Klimat och i allmänhet

BILAGA 5. Sid 5(8)

A16	Förmedla obalans i vem som drabbas	SF	4	Klimat och i allmänhet
A17	Förmedla konservatism	SF	5	

EKOMODERNA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
B1	Förmedla ekomoderna normer	HF	1	
B2	Förmedla greenwashing	DF	1	
B3	Förtydliga hierarkisk ordning	DF	1	Mellan grupperna människor, djur, natur men inte inom grupperna djur och natur
B4	Förmedla yta/fasad	DF	1	
B5	Förmedla separation mellan människa och natur	DF	2	
B6	Förmedla fokus på systembevarande	DF	2	
B7	Förtydliga ego-logik	DF	2	
B8	Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja	DF	2	
B9	Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem	DF	2	

BILAGA 5. Sid 6(8)

B10	Förmedla en tro på tekniska lösningar	DF	2	Ofta övertro. I synnerhet 'end-of-pipe'-lösningar. Inkluderar fokus på innovation
B11	Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	SF	2	
B12	Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus	SF	2	
B13	Förmedla förflyttningen av utsläpp/användning av resurser i världen	SF	3	
B14	Förmedla machokultur	SF	3	
B15	Förmedla förtryckta känslor	SF	4	
B16	Förmedla obalans i vem som får höras	SF	4	Klimat och i allmänhet
B17	Förmedla obalans i vem som drabbas	SF	4	Klimat och i allmänhet
B18	Förmedla human "doing"	SF	5	

EKOLOGISKA MASKULINITETER

Nr.	Krav	HF/DF/SF	Prioritering	Kommentarer
C1	Förmedla ekologiska normer	HF	1	
C2	Förmedla jämställdhet och jämlikhet	DF	1	
C3	Förmedla hållbarhet	DF	1	Ex. hållbar utveckling

BILAGA 5. Sid 7(8)

C4	Förmedla relationer mellan djur, natur och människa	DF	1	Även samarbete och samtycke, samt medvetenhet om naturens rättigheter
C5	Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)	DF	1	
C6	Visa på en hållbar maskulinitet	DF	1	
C7	Förmedla ekosystem	DF	1	
C8	Förmedla systemförändring	DF	2	Gällande normer, praktiska handlingar etc
C9	Förtydliga eko-logik	DF	2	
C10	Förmedla kretslopp	DF	2	
C11	Förmedla omsorg	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
C12	Förmedla respekt	SF	2	Mellan natur och människor men också mellan människor och människor
C13	Förmedla klimaträttvisa	SF	2	
C14	Förmedla ett inkännande /lyhördhet	SF	2	Alla är en del av allt
C15	Förmedla dynamik	SF	3	Föränderlig, flytande struktur och ordning
C16	Förmedla kollektivt görande	SF	3	I kontrast till den ensamma individen (resource man av Yolande Strengers)

BILAGA 5. Sid 8(8)

C17	Förmedla biologisk mångfald	SF	4	
C18	Förmedla human "being"	SF	5	

BILAGA 6. Sid 1(2)

PNI-tabell över koncepten “Landskap”, “Stege 2.0”, “Postern” och “Spelidén 2.0”

De viktigaste aspekterna markeras med en ljusgrön överstrykningspenna.

Koncept	Positivt	Negativt	Intressant
“Landskap”	+ Visuellt snyggt med kollage, olika medier + Visar orsak och verkan + Har återkommande element i de olika normerna (ökad förståelse för skillnader i olika normer?) + Får med många olika aspekter + Får med vardagspraktiker + Visar tydlig utveckling (ex. från vanlig bil till el till cykel) + Kräver inga extra fysiska resurser att göra (pga digital) + Kan skrivas ut vid fysiska träffar eller visas på skärm	- Visar inte hierarkier - Inte interaktiv - Upplevs ge distans till de olika normerna - Kan lätt bli lite rörigt/otydligt - Svårare att färgkoda de olika normerna - Svårare att separera i de två första normerna - För många personer för att kunna identifiera sig med?	Kan kombineras med Spelidén 2.0?
“Stege 2.0”	+ Tydlig hierarki + Tydlig separation i de två första + Får med linjärt och cirkulärt tänk + Bra och tydlig översikt + Får med de viktigaste aspekterna i varje norm + Visuellt tilltalande (verkliga bilder & designelement) + Kan visa lite orsak och verkan + Kan färgkodas snyggt + Visar pengafokuset i de två första + Tydlig symbolik för resursanvändning med pilarna + Kräver inga extra fysiska resurser att göra (pga digital) + Kan skrivas ut vid fysiska träffar eller visas på skärm	- Lite svårare att nå “lilla rummet” (inte så personlig) - Inte interaktiv - Missar en del aspekter/krav (pga ganska avskalad) - Svårare att förstå dem var för sig - Att pilarna är förknippade med resursanvändning är kanske inte självklart för alla - Något saknas, rent estetiskt, i de två första... - Förvirrande hierarki när kvinna, djur och man inte står på samma nivå i ekologisk	Blandning av stora och små saker - intressant dynamik Anonyma figurer - kan bli både lättare att känna igen sig i men också möjligtvis uttryckslost Kan kombineras med Spelidén!

BILAGA 6. Sid 2(2)

“Postern”	+ Enklare att visa fler aspekter + Mindre rörig + Kan vara väldigt informativ + Bra översikt + Får med mycket information + Går att kombinera många olika aspekter på ett naturligt sätt + Tydlig färgkodning + Kräver inga extra fysiska resurser att göra (pga digital) + Kan skrivas ut vid fysiska träffar eller visas på skärm	- Inte interaktiv - Kan bli tråkig - Kan bli för mycket text? - Visar inte helheten lika tydligt - Kan göra en ofokuserad (för mycket intryck?) - Små tolkningsmöjligheter - Kräver en del tid att läsa vilket snarare passare i ett läsmaterial än ett samtalsmaterial - Något opersonlig	Att bilderna samtidigt som de kan tolkas för sig själva så syns de fortfarande med andra bilder så att det skapas ett sammanhang. Kan kombineras med Spelidén 2.0?
“Spelidén 2.0” <i>en version av postern</i>	+ Enklare att visa fler aspekter/perspektiv + Enklare att uppfylla fler krav + Mindre rörig + Bättre för “lilla rummet” (mer personligt/enklare att öppna upp sig) + Bättre för fysiska träffar + Kan innehålla mer beskrivande illustrationer + Kan färgkodas snyggt + Kan användas på många olika sätt + Gör allt mer konkret + Interaktiv + Annorlunda + Spänning i att se vilka färger man fick flest av + Blir personlig + Skapar mer engagerande samtal och ännu djupare reflektion	- Visar inte helheten lika tydligt - Funkar kanske inte lika bra digitalt - Kräver fysiskt material/resurser - Oklart exakt hur det ska “spelas” - Kräver mer av själva illustrationerna (utan text) - Vissa bilder är svåra att känna igen sig i eftersom de är dömande - Svårt att inte bli prime:ad av vad moderatören säger - Bilderna får stå mycket för sig själva, klarar de det?	Nytt tänk och kul idé! Kan kombineras med Stegen (eller annan)!

PUGH-matris nr 1

Nedan visas den första (uppdelade) PUGH-matrisen.

GENERELLA KRAV						
Kriterier	Viktning	REFERENS	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
1 Förmedla maskulinitetsnormerna	5	B	1	1	1	1
2.1 Underlätta samtal	5	E	0	1	-1	1
2.2 Passa in med de andra utvecklade illustrationerna och förklarande texterna	4	F	-	-	-	-
2.3 Rikta fokus	4	I	1	1	1	1
3.1 Förtydliga teorin	5	N	1	1	1	1
3.2 Vara enkel att förstå	5	T	-1	1	1	1
3.3 Skapa logisk uppbyggnad	5	L	-1	1	1	1
3.4 Vara visuellt tilltalande	4	I	1	1	1	1
3.5 Inkludera intersektionalitet	4	G	0	0	0	0
3.6 Skapa kompletta illustrationer	4		1	1	1	1
4.1 Synliggöra skillnaderna	5		1	1	1	1
4.2 Förmedla komplexitet	4		1	1	1	1
4.3 Förtydliga pluralism	4		0	0	0	0
4.4 Förmedla icke-trinäritet	4		0	0	0	1
Nettovärde		0	21	46	36	50
Rangordning			4	2	3	1

BILAGA 7. Sid 2(3)

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REF.	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
A1 Förmedla industrimodern norm	5	B	1	1	1	1
A2 Förmedla hierarkisk ordning	5	E	-1	-1	-1	-1
A3 Förmedla fokus på systembevarande	5	F	0	1	1	1
A4 Förtydliga ego-logik	4	I	-1	0	0	0
A5 Förmedla fossilt/industri	4	N	1	1	1	1
A6 Förmedla separation	4	T	-1	1	1	1
A7 Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja	4	L	1	1	1	1
A9 Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	4	I	1	1	1	1
A10 Förmedla att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus	4	G	1	1	0	0
Nettovärde		0	8	25	21	21
Rangordning			3	1	2	2

EKOMODERNA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REF.	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
B1 Förmedla ekomodern norm	5	B	1	1	1	1
B2 Förmedla greenwashing	5	E	1	1	1	1
B3 Förtydliga hierarkisk ordning	5	F	-1	-1	-1	-1
B4 Förmedla yta/fasad	5	I	0	1	1	1
B5 Förmedla separation mellan människa och natur	4	N	-1	1	1	1
B6 Förmedla fokus på systembevarande	4	T	0	1	1	1
B7 Förtydliga ego-logik	4	L	-1	0	0	0
B8 Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja	4	I	1	1	1	1
B9 Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem	4	G	1	1	1	1
B10 Förmedla en tro på tekniska lösningar	4		1	1	1	1
B11 Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	4		1	1	1	1
B12 Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus	4		1	1	1	1
Nettovärde		0	17	38	38	38
Rangordning			2	1	1	1

BILAGA 7. Sid 3(3)

EKOLOGISKA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REFERENS	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
C1 Förmedla ekologisk norm	5	B	1	1	1	1
C2 Förmedla jämställdhet och jämlikhet	5	E	-1	0	0	0
C3 Förmedla hållbarhet	5	F	1	1	1	1
C4 Förmedla relationer mellan djur, natur och människa	5	I	1	1	1	1
C5 Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)	5	N	1	1	1	1
C6 Visa på en hållbar maskulinitet	5	T	1	1	1	1
C7 Förmedla ekosystem	5	L	1	1	1	1
C8 Förmedla systemförändring	4	I	1	1	0	0
C9 Förtydliga eko-logik	4	G	-1	0	0	0
C10 Förmedla kretslopp	4		0	1	0	0
C11 Förmedla omsorg	4		1	1	1	1
C12 Förmedla respekt	4		1	1	1	1
C13 Förmedla klimaträttvisa	4		0	0	0	0
C14 Förmedla ett inkännande/lyhördhet	4		1	1	1	1
Nettovärde		0	37	50	42	42
Rangordning			3	1	2	2

SAMMANFATTNING					
	Befintlig lösning	"Landskap"	"Stege 2.0"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
Totalt nettovärde	0	83	159	137	151
Rangordning	5	4	1	3	2
Extra (- eller *)		-	*	*	***
Vidareutveckla	-	NEJ	JA	NEJ	JA

PUGH-matris nr 2

Nedan visas en PUGH-matris med "Stege 2.0" som referens.

GENERELLA KRAV						
Kriterier	Viktning	REFERENS	Befintlig	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
1 Förmedla maskulinitetsnormerna	5	S	-1	0	0	0
2.1 Underlätta samtal	5	T	-1	0	0	0
2.2 Passa in med de andra utvecklade illustrationerna och förklarande texterna	4	E	0	0	0	0
2.3 Rikta fokus	4	G	-1	0	0	0
3.1 Förtydliga teorin	5	E	-1	0	0	0
3.2 Vara enkel att förstå	5		-1	0	0	0
3.3 Skapa logisk uppbyggnad	5	2	-1	-1	1	1
3.4 Vara visuellt tilltalande	4	.	-1	0	-1	0
3.5 Inkludera intersektionalitet	4	0	0	0	0	0
3.6 Skapa kompletta illustrationer	4		-1	0	0	0
4.1 Synliggöra skillnaderna	5		-1	0	0	-1
4.2 Förmedla komplexitet	4		-1	1	0	0
4.3 Förtydliga pluralism	4		0	0	0	0
4.4 Förmedla icke-trinäritet	4		0	-1	0	1
Nettovärde		0	-46	-5	1	4
Rangordning		3	5	4	2	1

BILAGA 8. Sid 2(4)

INDUSTRIMODERNA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REF.	Befintlig	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
A1 Förmedla industrimodern norm	5	S	-1	0	0	0
A2 Förmedla hierarkisk ordning	5	T	1	-1	0	0
A3 Förmedla fokus på systembevarande	5	E	-1	-1	-1	-1
A4 Förtydliga ego-logik	4	G	1	0	0	0
A5 Förmedla fossilt/industri	4	E	-1	0	0	0
A6 Förmedla separation	4		-1	-1	0	0
A7 Förmedla synen att djuren och naturen är en resurs att utnyttja	4	2	-1	-1	-1	-1
A9 Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	4	.	-1	0	1	1
A10 Förmedla att ekonomisk tillväxt är oförenlig med miljöfokus	4	0	-1	0	0	0
Nettovärde		0	-21	-18	-5	-5
Rangordning		1	4	3	2	2

BILAGA 8. Sid 3(4)

EKOMODERNA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REF.	Befintlig	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
B1 Förmedla ekomodern norm	5	S	-1	0	0	0
B2 Förmedla greenwashing	5	T	0	0	1	1
B3 Förtydliga hierarkisk ordning	5	E	1	-1	0	0
B4 Förmedla yta/fasad	5	G	-1	-1	0	0
B5 Förmedla separation mellan människa och natur	4	E	-1	-1	0	0
B6 Förmedla fokus på systembevarande	4		-1	-1	-1	-1
B7 Förtydliga ego-logik	4	2	1	0	0	0
B8 Förmedla synen att naturen är en resurs att utnyttja	4	.	-1	-1	-1	-1
B9 Förmedla en medvetenhet gällande miljöproblem	4	0	-1	0	0	0
B10 Förmedla en tro på tekniska lösningar	4		-1	0	0	0
B11 Förmedla fokus på ekonomisk tillväxt	4		-1	0	1	1
B12 Förmedla tanken att ekonomisk tillväxt är förenlig med miljöfokus	4		-1	0	1	1
Nettovärde		0	-29	-22	5	5
Rangordning		2	4	3	1	1

BILAGA 8. Sid 4(4)

EKOLOGISKA MASKULINITETER						
Kriterier	Viktning	REFERENS	Befintlig	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
C1 Förmedla ekologiska normer	5	S	-1	0	0	0
C2 Förmedla jämställdhet och jämlikhet	5	T	0	-1	0	0
C3 Förmedla hållbarhet	5	E	-1	0	0	0
C4 Förmedla relationer mellan djur, natur och människa	5	G	-1	-1	0	0
C5 Förmedla ömsesidigt beroende av varandra (människa, djur och natur)	5	E	-1	0	1	1
C6 Visa på en hållbar maskulinitet	5		-1	0	0	0
C7 Förmedla ekosystem	5	2	-1	1	0	0
C8 Förmedla systemförändring	4	.	-1	0	-1	-1
C9 Förtydliga eko-logik	4	0	1	0	0	0
C10 Förmedla kretslopp	4		-1	-1	-1	-1
C11 Förmedla omsorg	4		-1	0	0	0
C12 Förmedla respekt	4		-1	0	0	0
C13 Förmedla klimaträttvisa	4		-1	0	0	0
C14 Förmedla ett inkännande/lyhördhet	4		-1	0	0	0
Nettovärde		0	-50	-9	-3	-3
Rangordning		1	4	3	2	2

SAMMANFATTNING					
	"Stege 2.0"	Befintlig lösning	"Landskap"	"Postern"	"Spelidén 2.0"
Totalt nettovärde	0	-146	-54	-2	1
Rangordning	2	5	4	3	1
Vidareutveckla	JA	-	NEJ	NEJ	JA

BILAGA 9. Sid 1(2)

Mejlet som skickades 10 maj 2021 till alla deltagare i fokusgruppen:

Hej allihopa! Tack för att ni vill vara med i vår fokusgrupp! Vi ses i Zoom imorgon 11/5 kl. 18.30-20.00 på länken [[länk till Zoom](#)], lösenord [[lösenord](#)]. Vi kommer samtala kring några koncept som vi, Jessica Holmberg och Cornelia Johansson, har tagit fram för att ha som samtalsunderlag kring tre specifika maskulinitetsnormer. Detta samtalsmaterial ska användas i bland annat föreläsningar och samtalsgrupper i framtiden.

Definitionerna av de tre maskulinitetsnormerna som vi kommer samtala kring presenteras längre ned här och vi ber er läsa igenom dem för att få ett hum om vad det handlar om. Ni behöver alltså inte plugga in vad det handlar om, bara läsa igenom det en eller två gånger:)

Vi kommer använda Miro och ber er därför skapa ett konto där (om ni inte redan har ett) och joina vårt team för att kunna delta. Använd denna länk: [[länk till Miro](#)]

De definitioner som vi presenterar nedan är en blandning av definitioner som finns i ett samtalsunderlag som används av organisationen MÄN och vår tolkning av boken "Ecological Masculinities" definitioner. Det vi kommer diskutera är industrimoderna, ekomoderna och ekologiska maskuliniteter. Dessa är alltså tre kategorier av normer som finns i världen idag enligt miljö/hållbarhetsforskning som beskriver olika synsätt och beteenden.

Vi vill trycka på att de normer som presenteras beskrivs som väl avgränsade, men hos en individ kan delar av alla tre finnas samtidigt. Även inom de enskilda maskulinitetsnormerna finns det flera olika slags maskuliniteter (det är också varför de benämns i plural). Maskuliniteterna behöver heller inte bara kopplas till män, utan kan även finnas hos kvinnor och icke-binära. De kan även finnas i alla samhällsklasser.

De Industrimoderna Maskuliniteterna

De industrimoderna maskuliniteterna bygger på en hierarkisk struktur där personerna i dessa maskulinitetsnormer betraktar sig som överlägsna andra människor (som exempelvis är av annat kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur. Detta egoistiska tänk gör att dessa maskuliniteter som är längst upp kan rättfärdiga utnyttjandet av de som står under dem. Man ser också människorna som separerade från naturen i dessa normer. I dessa maskuliniteter finns det en stark tanke att samhällsutvecklingen, ekonomisk tillväxt och vår nuvarande livsstil är oförenlig med omtanke om naturen. Därför är klimatförnekare ofta en del av dessa normer.

De Ekomoderna Maskuliniteterna

I de ekomoderna maskuliniteterna finns en medvetenhet gällande klimatproblemen, men man anser att lösningarna på krisen är möjlig inom den rådande samhällsstrukturen. Många av dessa lösningar bygger på utveckling av teknik snarare än en samhällsförändring. Ett exempel på teknikfokus är att man går över till att använda elbilar, snarare än att resa mindre eller välja andra transportsätt. Eftersom den rådande samhällsstrukturen bevaras (samma som i industrimoderna) är också dessa normer definierade av hierarki och fokus på

ekonomisk tillväxt. Det tas inte hänsyn till tillväxtproblematik, utvinning av ändliga resurser och sociala orättvisor.

De Ekologiska Maskuliniteterna

I de ekologiska maskuliniteterna existerar erkännandet av sin egen roll i klimatkrisen och synen att vi bör sträva efter ett skifte mot mer ekologiska handlingar är central. Hierarkin från de föregående normerna är borta och man ser inte längre andra människor, djur och natur som resurser utan snarare som partners som måste samarbeta för att ta hand om den jord vi delar. De ekologiska maskuliniteterna präglas av jämställdhet, omsorg, hållbar utveckling och relationer med andra människor (oavsett kön, etnicitet, klass, ålder etc), djur och natur.

Det är viktigt för vårt projekt att vi spelar in samtalet för att kunna analysera det på ett bra sätt, men ni kommer självklart att vara anonyma i rapporten. Det finns möjlighet till en individuell intervju utan inspelning om ni gärna skulle vilja bidra på det sättet, men för projektets skull ser vi helst att ni är med i fokusgruppen, eftersom det mer liknar det sätt som samtalsmaterialet kommer användas i framtiden :)

Vi ser fram emot att träffa er imorgon! Och ni kommer få en digital trisslott som tack för hjälpen :)

Allt gott!

Cornelia och Jessica